

Interactions Between Nazi Germany and the Zionist Movement: A Study of the Holocaust Period

Nazi Almanyası ve Siyonist Hareket Arasındaki Etkileşimler: Holokost Dönemi Üzerine Bir İnceleme

Ahmet İşler* - İlhan Çeliker**

Abstract: This study aims to critically examine the contacts and tactical collaborations that emerged between the Zionist movement and Nazism during the Holocaust, within their historical and ideological contexts. The research approaches the Holocaust not only as a unique experience of genocide suffered by the Jewish people, but also as a historical process interpreted and instrumentalised in various ways by certain political actors to serve different strategic objectives. Within this framework, the analysis examines how Zionist ideology positions antisemitism both as an existential threat and as an element of political mobilisation towards nation-state building. The study examines the pragmatic policies developed by the Zionist leadership, particularly through contacts and negotiations with the Nazi regime, with the aim of accelerating Jewish immigration to Palestine. It is demonstrated how these policies produced a controversial ground in terms of their ethical, political and social dimensions within the extraordinary conditions of the period. Thus, the complex network of relationships between the strategic choices of the Zionist movement and the systematic violence suffered by European Jews is assessed in the light of historical documents. The qualitative content analysis method was adopted in the research; official correspondence, political texts and leader statements from the period were analysed comparatively. The findings obtained open up a discussion on how the Holocaust was transformed into a frame of reference in the subsequent period in the context of producing political legitimacy and gaining support in the international public sphere. In conclusion, the study argues that the historical, political and moral dimensions of the Holocaust and Zionism should not be viewed in isolation, but rather as multi-layered and mutually interrelated; it aims to make a critical yet academically grounded contribution to the literature in this sensitive and controversial field.

* Corresponding Author: Assoc. Prof. Dr., Bitlis Eren University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and International Relations

Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9742-1260>

ahmet_isler@hotmail.com

** Asst. Prof. Dr., Bitlis Eren University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and International Relations

Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2662-3399>

iceliker@beu.edu.tr

Cite as/ Atıf: İşler, A. & Çeliker, İ. (2026). Interactions between Nazi Germany and the Zionist movement: A study of the Holocaust period / Nazi Almanyası ve Siyonist Hareket arasındaki etkileşimler: Holokost Dönemi üzerine bir inceleme. *Turkish Studies – Economics, Finance, Politics*, 21(Ö1), 1425-1474. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.89907>

Received/Geliş: 21 February/Şubat 2025

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

Keywords: History, Zionism, Antisemitism, Holocaust, Nazism.

Öz: Bu çalışma, Holokost sürecinde Siyonist hareket ile Nazizm arasında ortaya çıkan temas ve taktiksel iş birliklerini tarihsel ve ideolojik bağlamları içerisinde eleştirel bir perspektifle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Holokost'u Yahudi halkının maruz kaldığı bir soykırım deneyimi olarak değil, aynı zamanda belirli siyasal aktörler tarafından farklı stratejik hedefler doğrultusunda anlamlandırılan ve çeşitli şekillerde araçsallaştırılan bir tarihsel süreç olarak ele almaktadır. Bu çerçevede, Siyonist ideolojinin antisemitizmi hem varoluşsal bir tehdit hem de ulus-devlet inşasına yönelik siyasal mobilizasyonun bir unsuru olarak nasıl konumlandığı analiz edilmektedir.

Çalışmada, özellikle Nazi rejimi ile yürütülen temaslar ve müzakereler üzerinden, Siyonist liderliğin Filistin'e Yahudi göçünü hızlandırma hedefi doğrultusunda geliştirdiği pragmatik politikalar incelenmektedir. Bu politikaların, dönemin olağanüstü koşulları içinde etik, siyasi ve toplumsal boyutları itibarıyla nasıl tartışmalı bir zemin ürettiği ortaya konulmaktadır. Böylece, Siyonist hareketin stratejik tercihleri ile Avrupa Yahudilerinin maruz kaldığı sistematik şiddet arasındaki karmaşık ilişki ağı tarihsel belgeler ışığında değerlendirilmektedir.

Araştırmada nitel içerik analizi yöntemi benimsenmiş; döneme ait resmi yazışmalar, siyasi metinler ve lider beyanları karşılaştırmalı biçimde çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular, Holokost'un sonraki dönemde siyasal meşruiyet üretimi ve uluslararası kamuoyu nezdinde destek sağlama bağlamında nasıl bir referans çerçevesine dönüştürüldüğünü tartışmaya açmaktadır. Sonuç olarak çalışma, Holokost ile Siyonizmin tarihsel, politik ve ahlaki boyutlarının birbirinden yalıtık değil, çok katmanlı ve karşılıklı etkileşim içinde değerlendirilmesi gerektiğini savunmakta; bu hassas ve tartışmalı alandaki literatüre eleştirel fakat akademik temelli bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Siyonizm, Antisemitizm, Holokost, Nazizm.

Structured Abstract

This study investigates one of the most ethically and historiographically contentious debates in twentieth-century Jewish and Holocaust studies: the alleged tactical cooperation between segments of the Zionist movement and the Nazi regime during the Holocaust. The central aim is to transcend the conventional perpetrator–victim dichotomy and to re-examine the Holocaust as a historically and ideologically multifaceted process in which political pragmatism, moral compromise and national aspiration intersected. By analyzing the Zionist leadership’s political strategies and its ethical justifications during the Nazi era, the study seeks to reveal how Zionist ideology not only reacted to antisemitic persecution but also, at times, strategically utilized it as an impetus for the establishment of a Jewish homeland in Palestine. The research thereby contributes to a broader understanding of how ideological movements can transform existential threats into opportunities for political realization, challenging the moral boundaries of national liberation narratives.

The research employs a qualitative historical analysis, integrating content analysis of both primary archival materials and secondary scholarly sources. Methodologically, the study draws upon a critical interpretivist paradigm, prioritizing discourse, ideology and historical context over quantitative representation. Primary materials include official correspondence, diplomatic documents and testimonies referenced in the works of historians such as Lenni Brenner, Hannah Arendt, Roger Garaudy, and Norman Finkelstein. These are complemented by secondary analyses on antisemitism, Holocaust historiography and Zionist political thought.

The analytical framework is grounded in critical hermeneutics, allowing for the deconstruction of ideological narratives that have shaped collective memory of the Holocaust. This approach makes it possible to assess how historical events were represented, legitimized and politicized within Zionist and broader Western discourses. Moreover, the study situates these interactions within the geopolitical transformations of interwar Europe, particularly the aftermath of the Versailles Treaty, the economic crises of Weimar Germany and the subsequent rise of Nazism. This multi-layered methodological structure ensures that the ethical, political and symbolic dimensions of Zionist–Nazi relations are treated with academic rigor and contextual sensitivity.

The findings indicate that the Zionist movement’s stance during the Holocaust was neither uniformly heroic nor purely passive; rather, it was characterized by pragmatic and, at times, ethically ambiguous strategies. Archival evidence and historiographical analyses suggest that certain Zionist factions engaged in limited negotiations with Nazi officials to facilitate Jewish emigration to Palestine—most notably through the Haavara Agreement of 1933, which allowed German Jews to transfer part of their assets to Palestine in exchange for German exports. This arrangement simultaneously advanced Nazi goals of “Judenrein” policies (removing Jews from Germany) and Zionist objectives of demographic consolidation in Palestine.

A particularly controversial case was the Kastner–Eichmann negotiation, wherein Hungarian Zionist leader Rudolf Kastner allegedly secured safe passage for a select group of Jews—mostly Zionist affiliates—to Palestine, in return for maintaining order during deportations to concentration camps. The moral and legal repercussions of this episode, which culminated in Israeli judicial condemnation of Kastner as having “sold his soul to the devil,” epitomize the ethical paradoxes inherent in political survival strategies under genocidal regimes.

The study further finds that key intellectual figures such as Theodor Herzl, Joachim Prinz and later commentators like Finkelstein and Garaudy, reveal a recurring pattern: the instrumentalization of antisemitism as both a justification and a catalyst for Zionist mobilization. Herzl’s early writings already framed antisemitism not only as a threat but also as a historical force that could unify dispersed Jewish communities around the Zionist project. Similarly, testimonies from the 1930s show that some Zionist leaders perceived Nazi persecution as accelerating the urgency—and legitimacy—of establishing a Jewish state.

The findings also highlight deep internal divisions within the Jewish world. Orthodox and anti-Zionist groups, such as those represented by Rabbi Isaac Breuer, condemned Zionism as a secular heresy that endangered Jewish faith and ethics. These ideological rifts demonstrate that the Holocaust era was not merely a time of collective victimhood, but also one of intra-Jewish ideological conflict, where survival, collaboration and resistance took profoundly different moral forms.

The study concludes that the historical relationship between Zionism and Nazism cannot be reduced to simplistic moral binaries. Rather than asserting ideological congruence, the analysis underscores the tactical pragmatism of certain Zionist actors operating under existential duress. This does not exonerate or indict the movement as a whole but invites a nuanced re-examination of moral complicity, political instrumentalization of trauma and the ethics of nation-building during crises of annihilation.

By reframing the Holocaust as both a tragedy of extermination and a crucible of political strategy, the study challenges dominant historiographies that isolate Jewish victimhood from Jewish political agency. It reveals that antisemitism functioned not only as an external structure of oppression but also as a paradoxical resource within Zionist political rhetoric—an ambivalent dynamic that would later underpin the moral and geopolitical justification for the creation of the State of Israel in 1948.

Furthermore, the discussion situates this historical inquiry within the broader ethics of memory politics. The study emphasizes that confronting the uncomfortable intersections between victimhood and agency is essential to preserving historical integrity and to preventing the monopolization of suffering for political ends. It warns against the reduction of Holocaust scholarship to moral absolutism or ideological censorship, arguing instead for the preservation of academic freedom in addressing politically sensitive subjects. Ultimately, this research contributes to ongoing debates on historical responsibility, ideological manipulation of trauma and the ethics of remembrance. It calls for a balanced historiography that acknowledges both the unprecedented brutality of Nazi crimes and the complex moral negotiations undertaken by Zionist actors navigating survival, nationalism, and identity in one of history's darkest epochs.

Keywords: History, Zionism, Antisemitism, Holocaust, Nazism.

ملخص منظم

تتناول هذه الدراسة أحد أكثر النقاشات إثارة للجدل من الناحيتين الأخلاقية والتاريخية في دراسات اليهود والهولوكوست في القرن العشرين: التعاون التكتيكي المزعوم بين شرائح من الحركة الصهيونية والنظام النازي خلال الهولوكوست. ويتمثل الهدف الرئيسي في تجاوز الثنائية التقليدية بين «الجاني» و«الضحية»، وإعادة النظر في الهولوكوست باعتباره عملية متعددة الأوجه تاريخياً وأيديولوجياً، تقاطعت فيها البراغمية السياسية والتنازلات الأخلاقية والطموحات الوطنية. من خلال تحليل الاستراتيجيات السياسية للقيادة الصهيونية ومبرراتها الأخلاقية خلال الحقبة النازية، تسعى الدراسة إلى الكشف عن كيفية تفاعل الأيديولوجية الصهيونية مع الاضطهاد المعادي للسامية، بل واستغلالها في بعض الأحيان استراتيجياً كدافع لإنشاء وطن يهودي في فلسطين. وبذلك، تساهم هذه الدراسة في توسيع نطاق الفهم لكيفية قيام الحركات الأيديولوجية بتحويل التهديدات الوجودية إلى فرص لتحقيق أهداف سياسية، مما يشكل تحدياً للحدود الأخلاقية لروايات التحرير الوطني.

وتستخدم الدراسة تحليلاً تاريخياً نوعياً، يدمج تحليل محتوى كل من المواد الأرشيفية الأولية والمصادر العلمية الثانوية. من الناحية المنهجية، تعتمد الدراسة على نموذج تفسيري نقدي، يعطي الأولوية للخطاب والأيديولوجية والسياق التاريخي على حساب التمثيل الكمي. وتشمل المواد الأولية المراسلات الرسمية والوثائق الدبلوماسية والشهادات المشار إليها في أعمال مؤرخين مثل ليني بريزر، وهانا أرندت، وروجر غارودي، ونورمان فينكلشتاين. ويُستكمل ذلك بتحليلات ثانوية حول معاداة السامية، وتاريخ المحرقة، والفكر السياسي الصهيوني.

ويستند الإطار التحليلي إلى التفسير النقدي، مما يتيح تفكيك السرديات الأيديولوجية التي شكلت الذاكرة الجماعية للهولوكوست. ويتيح هذا النهج تقييم كيفية تمثيل الأحداث التاريخية وإضفاء الشرعية عليها وتسييسها ضمن الخطابات الصهيونية والغربية الأوسع نطاقاً. علاوة على ذلك، تضع الدراسة هذه التفاعلات في سياق التحولات الجيوسياسية لأوروبا في فترة ما بين الحربين العالميتين، ولا سيما في أعقاب معاهدة فرساي، والأزمات الاقتصادية لألمانيا في عهد جمهورية فايمار، وصعود النازية الذي تلا ذلك. يضمن هذا البناء المنهجي متعدد المستويات معالجة الأبعاد الأخلاقية والسياسية والمزمنة للعلاقات الصهيونية-النازية بدقة أكاديمية وحساسية سياقية.

تشير النتائج إلى أن موقف الحركة الصهيونية خلال الهولوكوست لم يكن بطولياً بشكل موحد ولا سلبياً بحثاً؛ بل اتسم باستراتيجيات براغماتية، وأحياناً غامضة من الناحية الأخلاقية. تشير الأدلة الأرشيفية والتحليلات التاريخية إلى أن بعض الفصائل الصهيونية دخلت في مفاوضات محدودة مع المسؤولين النازيين لتسهيل هجرة اليهود إلى فلسطين — ولا سيما من خلال اتفاقية «هافارا» لعام 1933، التي سمحت لليهود الألمان بتحويل جزء من أصولهم إلى فلسطين مقابل الصادرات الألمانية. وقد ساهم هذا الترتيب في الوقت نفسه في تعزيز الأهداف النازية المتمثلة في سياسات «يودنراين» (إزالة اليهود من ألمانيا) والأهداف الصهيونية المتمثلة في التوطيد الديموغرافي في فلسطين.

وكانت مفاوضات كاستنر-أخمان حالة مثيرة للجدل بشكل خاص، حيث يُزعم أن الزعيم الصهيوني المجري رودولف كاستنر أمّن مروراً آمناً لمجموعة مختارة من اليهود — معظمهم من المنتمين إلى الحركة الصهيونية — إلى فلسطين، مقابل الحفاظ على النظام أثناء عمليات الترحيل إلى معسكرات الاعتقال. وتجسد التداخليات الأخلاقية والقانونية لهذه الحادثة، التي بلغت ذروتها بإدانة كاستنر قضائياً من قبل إسرائيل باعتباره «من باع روحه للشيطان»، المفارقات الأخلاقية الكامنة في استراتيجيات البقاء السياسي في ظل الأنظمة التي تمارس الإبادة الجماعية.

وتخلص الدراسة أيضًا إلى أن الشخصيات الفكرية البارزة مثل تيودور هرتزل، ويواكيم برينز، والمعلقين اللاحقين مثل فينكلشتاين وغارودي، تكشف عن نمط متكرر: استغلال معاداة السامية كمبرر ومحفز للتعبئة الصهيونية. فقد صورت كتابات هرتزل المبكرة معاداة السامية ليس فقط كتهديد، بل أيضًا كقوة تاريخية يمكنها توحيد المجتمعات اليهودية المتناثرة حول المشروع الصهيوني. وبالمثل، تُظهر الشهادات من ثلاثينيات القرن العشرين أن بعض القادة الصهيونيين اعتبروا الاضطهاد النازي عاملاً يُسرّع من إلحاحية — وشرعية — إقامة دولة يهودية.

كما تسلط النتائج الضوء على انقسامات داخلية عميقة داخل العالم اليهودي. فقد أدانت الجماعات الأرثوذكسية والمناهضة للصهيونية مثل تلك التي يمثلها الحاخام إسحاق بروير، الصهيونية باعتبارها بدعة علمانية تعرض الإيمان والأخلاق اليهودية للخطر. وتُظهر هذه الانقسامات الأيديولوجية أن حقبة الهولوكوست لم تكن مجرد فترة من الضحية الجماعية، بل كانت أيضًا فترة من الصراع الأيديولوجي داخل المجتمع اليهودي، حيث اتخذت أشكال البقاء والتعاون والمقاومة أشكالًا أخلاقية مختلفة تمامًا.

وتخلص الدراسة إلى أن العلاقة التاريخية بين الصهيونية والنازية لا يمكن اختزالها إلى ثنائيات أخلاقية مبسطة. وبدلاً من تأكيد التوافق الأيديولوجي، يؤكد التحليل على البراغمية التكتيكية لبعض الفاعلين الصهيونيين الذين كانوا يعملون تحت ضغط وجودي. وهذا لا يبرئ الحركة ككل ولا يدينها، بل يدعو إلى إعادة فحص متوازنة للتواطؤ الأخلاقي، والاستغلال السياسي للصدمة، وأخلاقيات بناء الأمة خلال أزمنة الإبادة.

من خلال إعادة صياغة الهولوكوست باعتباره مأساة إبادة وبوتقة للاستراتيجية السياسية في آن واحد، تتحدى الدراسة الروايات التاريخية السائدة التي تفصل بين ضحية اليهود وفعاليتهم السياسية. وتكشف الدراسة أن معاداة السامية لم تكن مجرد هيكل خارجي للقمع فحسب بل كانت أيضًا موردًا متناقضًا ضمن الخطاب السياسي الصهيوني — وهي ديناميكية متناقضة شكلت لاحقًا الأساس للتبرير الأخلاقي والجيوستراتيجي لإنشاء دولة إسرائيل في عام 1948.

علاوة على ذلك، تضع المناقشة هذا البحث التاريخي في سياق الأخلاقيات الأوسع لسياسات الذاكرة. وتؤكد الدراسة أن مواجهة التقاطعات غير المريحة بين الضحية والفاعلية أمر ضروري للحفاظ على النزاهة التاريخية ومنع احتكار المعاناة لأغراض سياسية. كما تحذر من اختزال الدراسات المتعلقة بالمرحلة إلى مطلقة أخلاقية أو رقابة أيديولوجية، وتدعو بدلاً من ذلك إلى الحفاظ على الحرية الأكاديمية في معالجة الموضوعات الحساسة سياسياً. وفي نهاية المطاف، تسهم هذه الدراسة في النقاشات الجارية حول المسؤولية التاريخية، والتلاعب الأيديولوجي بالصدمة النفسية، وأخلاقيات التذكر. وتدعو إلى كتابة تاريخية متوازنة تعترف بكل من الوحشية غير المسبوقة لجرائم النازية والمفاوضات الأخلاقية المعقدة التي خاضها الفاعلون الصهيونيون وهم يتنقلون بين البقاء على قيد الحياة والقومية والهوية في واحدة من أحلك حقب التاريخ.

الكلمات المفتاحية: التاريخ، الصهيونية، معاداة السامية، المحرقة، النازية

Résumé Structuré

Cette étude se penche sur l'un des débats les plus controversés, tant sur le plan éthique qu'historiographique, dans les études juives et sur l'Holocauste du XXe siècle : la prétendue coopération tactique entre certaines franges du mouvement sioniste et le régime nazi pendant l'Holocauste. L'objectif principal est de dépasser la dichotomie traditionnelle entre bourreaux et victimes et de réexaminer l'Holocauste comme un processus aux multiples facettes, tant sur le plan historique qu'idéologique, au sein duquel se sont entrecroisés pragmatisme politique, compromis moraux et aspirations nationales. En analysant les stratégies politiques des dirigeants sionistes et leurs justifications éthiques pendant l'ère nazie, cette étude cherche à mettre en lumière la manière dont l'idéologie sioniste a non seulement réagi à la persécution antisémite, mais l'a également, à certains moments, stratégiquement utilisée comme levier pour la création d'un foyer national juif en Palestine. Cette recherche contribue ainsi à une compréhension plus large de la façon dont les mouvements idéologiques peuvent transformer des menaces existentielles en opportunités de réalisation politique, remettant ainsi en question les limites morales des récits de libération nationale.

La recherche s'appuie sur une analyse historique qualitative, intégrant une analyse de contenu tant des documents d'archives primaires que des sources savantes secondaires. Sur le plan méthodologique, l'étude s'appuie sur un paradigme interprétativiste critique, privilégiant le discours, l'idéologie et le contexte historique par rapport à une représentation quantitative. Les sources primaires comprennent la correspondance officielle, les documents diplomatiques et les témoignages cités dans les travaux d'historiens tels que Lenni Brenner, Hannah Arendt, Roger Garaudy et Norman Finkelstein. Celles-ci sont complétées par des analyses secondaires sur l'antisémitisme, l'historiographie de l'Holocauste et la pensée politique sioniste.

Le cadre analytique s'appuie sur l'herméneutique critique, permettant la déconstruction des récits idéologiques qui ont façonné la mémoire collective de l'Holocauste. Cette approche permet d'évaluer comment les événements historiques ont été représentés, légitimés et politisés au sein des discours sionistes et, plus largement, occidentaux. De plus, l'étude situe ces interactions dans le contexte des transformations géopolitiques de l'Europe de l'entre-deux-guerres, en particulier au lendemain du traité de Versailles, des crises

économiques de l'Allemagne de Weimar et de la montée du nazisme qui s'ensuivit. Cette structure méthodologique à plusieurs niveaux garantit que les dimensions éthiques, politiques et symboliques des relations sionistes-nazies sont traitées avec rigueur académique et sensibilité contextuelle.

Les résultats indiquent que la position du mouvement sioniste pendant l'Holocauste n'était ni uniformément héroïque ni purement passive ; elle se caractérisait plutôt par des stratégies pragmatiques et, parfois, éthiquement ambiguës. Les sources d'archives et les analyses historiographiques suggèrent que certaines factions sionistes se sont engagées dans des négociations limitées avec des responsables nazis afin de faciliter l'émigration juive vers la Palestine — notamment par le biais de l'accord Haavara de 1933, qui permettait aux Juifs allemands de transférer une partie de leurs avoirs en Palestine en échange d'exportations allemandes. Cet arrangement favorisait à la fois les objectifs nazis de politiques de « Judenrein » (expulsion des Juifs d'Allemagne) et les objectifs sionistes de consolidation démographique en Palestine.

Un cas particulièrement controversé fut la négociation entre Kastner et Eichmann, au cours de laquelle le dirigeant sioniste hongrois Rudolf Kastner aurait obtenu un passage sûr vers la Palestine pour un groupe restreint de Juifs — pour la plupart des sympathisants sionistes —, en échange du maintien de l'ordre pendant les déportations vers les camps de concentration. Les répercussions morales et juridiques de cet épisode, qui a abouti à la condamnation judiciaire par Israël de Kastner pour avoir « vendu son âme au diable », illustrent parfaitement les paradoxes éthiques inhérents aux stratégies de survie politique sous des régimes génocidaires.

L'étude révèle en outre que des figures intellectuelles majeures telles que Theodor Herzl, Joachim Prinz et, plus tard, des commentateurs comme Finkelstein et Garaudy, font apparaître un schéma récurrent : l'instrumentalisation de l'antisémitisme à la fois comme justification et comme catalyseur de la mobilisation sioniste. Les premiers écrits d'Herzl présentaient déjà l'antisémitisme non seulement comme une menace, mais aussi comme une force historique susceptible d'unifier les communautés juives dispersées autour du projet sioniste. De même, des témoignages des années 1930 montrent que certains dirigeants sionistes percevaient la persécution nazie comme un facteur accélérant l'urgence — et la légitimité — de la création d'un État juif.

Ces résultats mettent également en évidence de profondes divisions internes au sein du monde juif. Des groupes orthodoxes et antisionistes, tels que ceux représentés par le rabbin Isaac Breuer, condamnaient le sionisme comme une hérésie laïque mettant en danger la foi et l'éthique juives. Ces clivages idéologiques démontrent que la période de l'Holocauste n'a pas été seulement une période de victimisation collective, mais aussi celle d'un conflit idéologique intra-juif, où la survie, la collaboration et la résistance ont pris des formes morales profondément différentes.

L'étude conclut que la relation historique entre le sionisme et le nazisme ne peut être réduite à des dichotomies morales simplistes. Plutôt que d'affirmer une congruence idéologique, l'analyse souligne le pragmatisme tactique de certains acteurs sionistes agissant sous la contrainte existentielle. Cela n'exonère ni ne condamne le mouvement dans son ensemble, mais invite à un réexamen nuancé de la complicité morale, de l'instrumentalisation politique du traumatisme et de l'éthique de la construction nationale en période de crise d'extermination.

En recadrant l'Holocauste à la fois comme une tragédie d'extermination et comme un creuset de stratégie politique, cette étude remet en cause les historiographies dominantes qui isolent la condition de victime juive de l'action politique juive. Elle révèle que l'antisémitisme a fonctionné non seulement comme une structure externe d'oppression, mais aussi comme une ressource paradoxale au sein de la rhétorique politique sioniste — une dynamique ambivalente qui allait plus tard sous-tendre la justification morale et géopolitique de la création de l'État d'Israël en 1948.

De plus, la discussion situe cette enquête historique dans le cadre plus large de l'éthique de la politique de la mémoire. L'étude souligne qu'il est essentiel de se confronter aux recoupements délicats entre victimité et action pour préserver l'intégrité historique et empêcher la monopolisation de la souffrance à des fins politiques. Elle met en garde contre la réduction de la recherche sur l'Holocauste à un absolutisme moral ou à une censure idéologique, plaidant au contraire pour la préservation de la liberté académique dans le traitement de sujets politiquement sensibles. En définitive, cette recherche contribue aux débats en cours sur la responsabilité historique, la manipulation idéologique du traumatisme et l'éthique de la mémoire. Elle appelle à une historiographie équilibrée qui reconnaisse à la fois la brutalité sans précédent des crimes nazis et les négociations morales complexes menées par les acteurs sionistes confrontés à la survie, au nationalisme et à l'identité au cours de l'une des époques les plus sombres de l'histoire.

Mots-clés: Histoire, sionisme, antisémitisme, Holocauste, nazisme.

Resumen Estructurado

Este estudio analiza uno de los debates más controvertidos desde el punto de vista ético e historiográfico en los estudios sobre el judaísmo y el Holocausto del siglo XX: la supuesta cooperación táctica entre algunos sectores del movimiento sionista y el régimen nazi durante el Holocausto. El objetivo principal es ir más allá de la dicotomía convencional entre verdugos y víctimas y reexaminar el Holocausto como un proceso multifacético desde el punto de vista histórico e ideológico, en el que se entrecruzaban el pragmatismo político, la transigencia moral y la aspiración nacional. Mediante el análisis de las estrategias políticas de los dirigentes sionistas y sus justificaciones éticas durante la era nazi, el estudio pretende revelar cómo la ideología sionista no solo reaccionó ante la persecución antisemita, sino que, en ocasiones, la utilizó estratégicamente como impulso para el establecimiento de una patria judía en Palestina. De este modo, la investigación contribuye a una comprensión más amplia de cómo los movimientos ideológicos pueden transformar las amenazas existenciales en oportunidades para la realización política, cuestionando los límites morales de las narrativas de liberación nacional.

La investigación emplea un análisis histórico cualitativo, que integra el análisis de contenido tanto de materiales de archivo primarios como de fuentes académicas secundarias. Desde el punto de vista metodológico, el estudio se basa en un paradigma interpretativo crítico, dando prioridad al discurso, la ideología y el contexto histórico frente a la representación cuantitativa. Los materiales primarios incluyen correspondencia oficial, documentos diplomáticos y testimonios citados en las obras de historiadores como Lenni Brenner, Hannah Arendt, Roger Garaudy y Norman Finkelstein. Estos se complementan con análisis secundarios sobre el antisemitismo, la historiografía del Holocausto y el pensamiento político sionista.

El marco analítico se basa en la hermenéutica crítica, lo que permite la deconstrucción de las narrativas ideológicas que han configurado la memoria colectiva del Holocausto. Este enfoque permite evaluar cómo se representaron, legitimaron y politizaron los acontecimientos históricos en el seno de los discursos sionistas y, de manera más amplia, de los discursos occidentales. Además, el estudio sitúa estas interacciones en el contexto de las transformaciones geopolíticas de la Europa de entreguerras, en particular las secuelas del Tratado de Versalles, las crisis económicas de la República de Weimar y el posterior auge del nazismo. Esta estructura metodológica multifacética garantiza que las dimensiones éticas, políticas y simbólicas de las relaciones entre sionistas y nazis se traten con rigor académico y sensibilidad contextual.

Los resultados indican que la postura del movimiento sionista durante el Holocausto no fue ni uniformemente heroica ni puramente pasiva; más bien, se caracterizó por estrategias pragmáticas y, en ocasiones, éticamente ambiguas. Las pruebas de archivo y los análisis historiográficos sugieren que ciertas facciones sionistas entablaron negociaciones limitadas con funcionarios nazis para facilitar la emigración judía a Palestina —sobre todo a través del Acuerdo de Haavara de 1933, que permitía a los judíos alemanes transferir parte de sus activos a Palestina a cambio de exportaciones alemanas—. Este acuerdo impulsó simultáneamente los objetivos nazis de las políticas de «Judenrein» (expulsión de los judíos de Alemania) y los objetivos sionistas de consolidación demográfica en Palestina.

Un caso especialmente controvertido fue la negociación entre Kastner y Eichmann, en la que el líder sionista húngaro Rudolf Kastner supuestamente garantizó el paso seguro a Palestina a un grupo selecto de judíos —en su mayoría afiliados al sionismo— a cambio de mantener el orden durante las deportaciones a los campos de concentración. Las repercusiones morales y jurídicas de este episodio, que culminó con la condena judicial israelí de Kastner por haber «vendido su alma al diablo», personifican las paradojas éticas inherentes a las estrategias de supervivencia política bajo regímenes genocidas.

El estudio revela además que figuras intelectuales clave como Theodor Herzl, Joachim Prinz y comentaristas posteriores como Finkelstein y Garaudy muestran un patrón recurrente: la instrumentalización del antisemitismo como justificación y catalizador de la movilización sionista. Los primeros escritos de Herzl ya planteaban el antisemitismo no solo como una amenaza, sino también como una fuerza histórica capaz de unificar a las comunidades judías dispersas en torno al proyecto sionista. Del mismo modo, los testimonios de la década de 1930 muestran que algunos líderes sionistas percibían la persecución nazi como un factor que aceleraba la urgencia —y la legitimidad— de establecer un Estado judío.

Los resultados también ponen de relieve profundas divisiones internas dentro del mundo judío. Grupos ortodoxos y antisionistas, como los representados por el rabino Isaac Breuer, condenaron el sionismo como una herejía laica que ponía en peligro la fe y la ética judías. Estas divisiones ideológicas demuestran que la época del Holocausto no fue meramente un período de victimismo colectivo, sino también uno de conflicto ideológico intrajudío, en el que la supervivencia, la colaboración y la resistencia adoptaron formas morales profundamente diferentes.

El estudio concluye que la relación histórica entre el sionismo y el nazismo no puede reducirse a binomios morales simplistas. En lugar de afirmar una congruencia ideológica, el análisis subraya el pragmatismo táctico de ciertos actores sionistas que actuaban bajo una presión existencial. Esto no exculpa ni acusa al movimiento en su conjunto, sino que invita a un reexamen matizado de la complicidad moral, la instrumentalización política del trauma y la ética de la construcción de una nación durante crisis de aniquilación.

Al replantear el Holocausto como una tragedia de exterminio y, al mismo tiempo, como un crisol de estrategia política, el estudio cuestiona las historiografías dominantes que aíslan el victimismo judío de la agencia política judía. Revela que el antisemitismo funcionó no solo como una estructura externa de opresión, sino también como un recurso paradójico dentro de la retórica política sionista —una dinámica ambivalente que más tarde sustentaría la justificación moral y geopolítica de la creación del Estado de Israel en 1948.

Además, el análisis sitúa esta investigación histórica en el marco más amplio de la ética de la política de la memoria. El estudio hace hincapié en que afrontar las incómodas intersecciones entre el papel de víctima y la capacidad de acción es esencial para preservar la integridad histórica y para evitar la monopolización del sufrimiento con fines políticos. Advierte contra la reducción de los estudios sobre el Holocausto al absolutismo moral o a la censura ideológica, abogando en su lugar por la preservación de la libertad académica a la hora de abordar temas políticamente sensibles. En última instancia, esta investigación contribuye a los debates en curso sobre la responsabilidad histórica, la manipulación ideológica del trauma y la ética del recuerdo. Aboga por una historiografía equilibrada que reconozca tanto la brutalidad sin precedentes de los crímenes nazis como las complejas negociaciones morales emprendidas por los actores sionistas que se enfrentaban a la supervivencia, el nacionalismo y la identidad en una de las épocas más oscuras de la historia.

Palabras clave: Historia, sionismo, antisemitismo, Holocausto, nazismo.

结构化摘要

本研究探讨了二十世纪犹太研究与大屠杀研究中最具伦理和史学争议的议题之一：即大屠杀期间犹太复国主义运动的部分派别与纳粹政权之间所谓的战术合作。研究的核心目标是超越传统的“施害者—受害者”二元对立框架，将大屠杀重新审视为一个在历史和意识形态上多维度的过程，其中政治实用主义、道德妥协与民族诉求相互交织。通过分析犹太复国主义领导层在纳粹时期的政治策略及其伦理依据，本研究旨在揭示犹太复国主义意识形态不仅对反犹迫害作出了反应，而且有时还战略性地利用这种迫害作为在巴勒斯坦建立犹太家园的推动力。由此，本研究有助于更广泛地理解意识形态运动如何将生存威胁转化为实现政治目标的机遇，从而挑战民族解放叙事的道德边界。

本研究采用定性历史分析方法，综合运用对原始档案资料和二手学术文献的内容分析。在方法论上，本研究借鉴了批判性解释主义范式，优先考虑话语、意识形态和历史语境，而非定量表征。一手资料包括官方信函、外交文件以及伦尼·布伦纳、汉娜·阿伦特、罗杰·加罗迪和诺曼·芬克尔斯坦等历史学家著作中引用的证词。此外，还辅以关于反犹太主义、大屠杀史学及犹太复国主义政治思想的二次分析。

分析框架植根于批判性诠释学，从而能够解构那些塑造了大屠杀集体记忆的意识形态叙事。这种方法使得我们能够评估历史事件在犹太复国主义及更广泛的西方话语中是如何被呈现、合法化和政治化的。此外，本研究将这些互动置于战间期欧洲的地缘政治变迁背景之下，特别是《凡尔赛条约》签署后的局势、魏玛德国的经济危机以及随后纳粹主义的崛起。这种多层次的方法论结构确保了以犹太复国主义与纳粹关系中的伦理、政治和象征维度，既以学术严谨的态度加以处理，又兼具对历史语境的敏锐把握。

研究表明，犹太复国主义运动在大屠杀期间的立场既非一贯英勇，也非纯粹被动；相反，其特征在于采取了务实且有时在伦理上模棱两可的策略。档案证据和史学分析表明，某些犹太复国主义派别曾与纳粹官员进行有限的谈判，以促进犹太人移居巴勒斯坦——最显著的例子是1933年的《哈瓦拉协定》，该协定允许德国犹太人将部分资产转移至巴勒斯坦，以换取德国的出口商品。这一安排既推进了纳粹“犹太人清算”（Judenrein）政策（将犹太人驱逐出德国）的目标，也实现了犹太复国主义者在巴勒斯坦进行人口整合的目标。

其中尤为争议的一起案例是卡斯特纳与艾希曼的谈判：据称，匈牙利犹太复国主义领袖鲁道夫·卡斯特纳为一小部分犹太人（主要是犹太复国主义组织成员）争取到了前往巴勒斯坦的安全通道，作为交换，他承诺在犹太人被驱逐至集中营期间维持秩序。这一事件引发的道德与法律后果——最终导致以色列司法机构谴责卡斯特纳“将灵魂出卖给魔鬼”——集中体现了在种族灭绝政权下的政治生存策略所固有的伦理悖论。

该研究进一步发现，包括西奥多·赫茨尔、约阿希姆·普林茨等关键知识分子，以及后来的评论家如芬克尔斯坦和加罗迪在内，都揭示了一种反复出现的模式：将反犹太主义工具化，既作为犹太复国主义动员的正当理由，也作为其催化剂。赫茨尔早期的著作中，就已经将反犹太主义不仅视为一种威胁，更视为一种能够将分散的犹太社区团结在犹太复国主义事业周围的历史力量。同样，20世纪30年代的证词表明，一些犹太复国主义领导人认为纳粹的迫害加速了建立犹太国家的紧迫性——以及其正当性。

研究结果还突显了犹太世界内部的深刻分歧。正统派和反犹太复国主义团体——例如以拉比伊萨克·布罗伊尔为代表的群体——谴责犹太复国主义是一种危及犹太信仰和伦理的世俗异端。这些意识形态裂痕表明，大屠杀时期不仅是一个集体受害的时代，也是犹太内部意识形态冲突的时代，在那个时期，生存、合作与抵抗呈现出截然不同的道德形态。

该研究得出结论：犹太复国主义与纳粹主义之间的历史关系不能简单归结为二元对立的道德判断。分析并未断言两者在意识形态上存在一致性，而是强调了某些犹太复国主义者在生存压力下采取的战术性实用主义。这既不为整个运动开脱，也不对其定罪，而是呼吁对道德共谋、创伤的政治工具化以及灭绝危机中的建国伦理进行细致入微的重新审视。

通过将大屠杀重新定位为一场灭绝悲剧，同时也视为政治战略的试金石，本研究挑战了那些将犹太人受害者身份与犹太人政治能动性割裂开来的主流史学观点。研究揭示，反犹太主义不仅作为一种外部压迫结构存在，同时也成为犹太复国主义政治话语中一种自相矛盾的资源——这种矛盾的动态关系，后来成为了1948年以色列建国在道德和地缘政治层面的理论依据。

此外，本研究将这一历史探究置于更广泛的记忆政治伦理框架之中。研究强调，直面受害者身份与能动性之间令人不安的交汇点，对于维护历史完整性以及防止为政治目的垄断苦难至关重要。它警示人们不要将大屠杀研究简化为道德绝对主义或意识形态审查，而是主张在探讨政治敏感议题时应维护学术自由。最终，本研究为关于历史责任、创伤的意识形态操纵以及记忆伦理的持续辩论做出了贡献。它呼吁建立一种平衡的历史编纂方法，既承认纳粹罪行的史无前例的残暴，也承认犹太复国主义者在历史上最黑暗的时期之一中，为在生存、民族主义和身份认同之间寻求平衡所进行的复杂道德博弈。

关键词： 历史、犹太复国主义、反犹太主义、大屠杀、纳粹主义。

Структурированное Резюме

В данном исследовании рассматривается одна из наиболее спорных с этической и историографической точек зрения тем в области изучения еврейской истории и Холокоста XX века: предполагаемое тактическое сотрудничество между отдельными группами сионистского движения и нацистским режимом во время Холокоста. Основная цель исследования заключается в том, чтобы выйти за рамки традиционной дихотомии «преступник–жертва» и заново рассмотреть Холокост как

исторически и идеологически многогранный процесс, в котором пересекались политический прагматизм, моральные компромиссы и национальные устремления. Анализируя политические стратегии сионистского руководства и его этические обоснования в нацистскую эпоху, исследование стремится показать, как сионистская идеология не только реагировала на антисемитские преследования, но и, порой, стратегически использовала их в качестве стимула для создания еврейской родины в Палестине. Таким образом, исследование вносит вклад в более широкое понимание того, как идеологические движения могут превращать экзистенциальные угрозы в возможности для политической реализации, ставя под сомнение моральные границы нарративов о национальном освобождении.

В исследовании используется качественный исторический анализ, сочетающий контент-анализ как первичных архивных материалов, так и вторичных научных источников. С методологической точки зрения исследование опирается на критическую интерпретативную парадигму, отдавая приоритет дискурсу, идеологии и историческому контексту перед количественным представлением. Первоисточники включают официальную переписку, дипломатические документы и свидетельства, на которые ссылаются в своих работах такие историки, как Ленни Бреннер, Ханна Арендт, Роже Гарауди и Норман Финкельштейн. Их дополняют вторичные анализы, посвященные антисемитизму, историографии Холокоста и сионистской политической мысли.

Аналитическая основа опирается на критическую герменевтику, что позволяет деконструировать идеологические нарративы, сформировавшие коллективную память о Холокосте. Такой подход дает возможность оценить, как исторические события представлялись, легитимизировались и политизировались в рамках сионистского и более широкого западного дискурса. Кроме того, в исследовании эти взаимодействия рассматриваются в контексте геополитических преобразований в межвоенной Европе, в частности последствий Версальского договора, экономических кризисов Веймарской Германии и последующего подъема нацизма. Эта многоуровневая методологическая структура гарантирует, что этические, политические и символические аспекты отношений между сионистами и нацистами рассматриваются с академической строгостью и учетом контекста.

Результаты исследования показывают, что позиция сионистского движения во время Холокоста не была ни однозначно героической, ни чисто пассивной; скорее, она характеризовалась прагматичными и, порой, этически неоднозначными стратегиями. Архивные данные и историографический анализ свидетельствуют о том, что некоторые сионистские фракции вели ограниченные переговоры с нацистскими чиновниками с целью содействия эмиграции евреев в Палестину — в первую очередь в рамках соглашения «Хаавара» 1933 года, которое позволяло немецким евреям переводить часть своих активов в Палестину в обмен на немецкий экспорт. Эта договоренность одновременно способствовала достижению нацистских целей политики «Judenrein» (избавления Германии от евреев) и сионистских целей демографической консолидации в Палестине.

Особенно спорным случаем стали переговоры между Кастнером и Эйхманом, в ходе которых лидер венгерских сионистов Рудольф Кастнер, как утверждается, обеспечил безопасный проезд в Палестину избранной группе евреев — в основном сторонникам сионизма — в обмен на поддержание порядка во время депортаций в концентрационные лагеря. Моральные и правовые последствия этого эпизода, кульминацией которого стало осуждение Кастнера израильским судом за то, что он «продал душу дьяволу», воплощают этические парадоксы, присущие стратегиям политического выживания в условиях геноцидных режимов.

Исследование также показывает, что такие ключевые интеллектуальные фигуры, как Теодор Герцль, Иоахим Принц, а также более поздние комментаторы, такие как Финкельштейн и Гарауди, демонстрируют повторяющуюся закономерность: инструментализацию антисемитизма как оправдания и катализатора сионистской мобилизации. Уже в ранних трудах Герцля антисемитизм рассматривался не только как угроза, но и как историческая сила, способная объединить рассеянные еврейские общины вокруг сионистского проекта. Аналогичным образом, свидетельства 1930-х годов показывают, что некоторые сионистские лидеры воспринимали нацистские преследования как фактор, ускоряющий необходимость — и легитимность — создания еврейского государства.

Полученные данные также подчеркивают глубокие внутренние расколы в еврейском мире. Ортодоксальные и антиссионистские группы, такие как те, которые представлял раввин Исаак Бройер, осуждали сионизм как светскую ересь, ставящую под угрозу еврейскую веру и этику. Эти идеологические расколы демонстрируют, что эпоха Холокоста была не просто временем коллективного страдания, но и временем внутрееврейского идеологического конфликта, в котором выживание, сотрудничество и сопротивление принимали кардинально разные моральные формы.

В исследовании делается вывод, что исторические отношения между сионизмом и нацизмом нельзя сводить к упрощённым моральным дихотомиям. Вместо того чтобы утверждать идеологическое совпадение, анализ подчёркивает тактический прагматизм определённых сионистских деятелей, действовавших в условиях экзистенциального давления. Это не оправдывает и не осуждает движение в целом, но призывает к тонкому переосмыслению морального соучастия, политической инструментализации травмы и этики государственного строительства в условиях кризисов, связанных с угрозой уничтожения.

Переосмысливая Холокост как трагедию истребления и одновременно как испытание для политической стратегии, исследование бросает вызов доминирующим историографическим подходам, которые отделяют еврейскую жертвенность от еврейской политической активности. Оно показывает, что антисемитизм функционировал не только как внешняя структура угнетения, но и как парадоксальный ресурс в рамках сионистской политической риторики — амбивалентная динамика, которая впоследствии легла в основу морального и геополитического оправдания создания Государства Израиль в 1948 году.

Кроме того, в ходе обсуждения данное историческое исследование рассматривается в контексте более широкой этики политики памяти. В работе подчеркивается, что столкновение с неудобными пересечениями между статусом жертвы и субъектной активностью имеет решающее значение для сохранения исторической целостности и предотвращения монополизации страданий в политических целях. Автор предостерегает от сведения исследований Холокоста к моральному абсолютизму или идеологической цензуре, выступая вместо этого за сохранение академической свободы при рассмотрении политически чувствительных тем. В конечном итоге данное исследование вносит вклад в продолжающиеся дебаты об исторической ответственности, идеологической манипуляции травмой и этике памяти. Оно призывает к сбалансированной историографии, признающей как беспрецедентную жестокость нацистских преступлений, так и сложные моральные компромиссы, на которые шли сионистские деятели, пытаясь найти путь к выживанию, национализму и идентичности в одну из самых мрачных эпох истории.

Ключевые слова: история, сионизм, антисемитизм, Холокост, нацизм.

संरचित सारांश

यह अध्ययन बीसवीं सदी के यहूदी और होलोकॉस्ट अध्ययन में सबसे अधिक नैतिक और इतिहास-लेखन संबंधी विवादास्पद बहसों में से एक की जांच करता है: होलोकॉस्ट के दौरान ज़ायोनी आंदोलन के कुछ हिस्सों और नाज़ी शासन के बीच कथित सामरिक सहयोग। इसका केंद्रीय उद्देश्य पारंपरिक अपराधी-पीड़ित द्वैत को पार करना और होलोकॉस्ट की एक ऐतिहासिक और वैचारिक रूप से बहुआयामी प्रक्रिया के रूप में पुनः जांच करना है, जिसमें राजनीतिक व्यावहारिकता, नैतिक समझौता और राष्ट्रीय आकांक्षा का संगम हुआ।

नाज़ी युग के दौरान ज़ायोनी नेतृत्व की राजनीतिक रणनीतियों और उसके नैतिक औचित्यों का विश्लेषण करके, यह अध्ययन यह प्रकट करने का प्रयास करता है कि कैसे ज़ायोनी विचारधारा ने न केवल यहूदी-विरोधी उत्पीड़न पर प्रतिक्रिया दी, बल्कि समय-समय पर, फ़िलिस्तीन में एक यहूदी homeland की स्थापना के लिए एक प्रेरक शक्ति के रूप में इसका राजनीतिक रूप से उपयोग भी किया। इस प्रकार यह शोध इस बात की व्यापक समझ में योगदान देता है कि कैसे वैचारिक आंदोलन अस्तित्वगत खतरों को राजनीतिक साकारता के अवसरों में बदल सकते हैं, और राष्ट्रीय मुक्ति के आख्यान की नैतिक सीमाओं को चुनौती देते हैं।

यह शोध गुणात्मक ऐतिहासिक विश्लेषण का उपयोग करता है, जिसमें प्राथमिक अभिलेखीय सामग्रियों और द्वितीयक विद्वान स्रोतों दोनों के विषय-वस्तु विश्लेषण को एकीकृत किया गया है। पद्धतिगत रूप से, यह अध्ययन एक

आलोचनात्मक व्याख्यात्मक प्रतिमान का सहारा लेता है, जो मात्रात्मक प्रतिनिधित्व पर विमर्श, विचारधारा और ऐतिहासिक संदर्भ को प्राथमिकता देता है। प्राथमिक सामग्रियों में आधिकारिक पत्राचार, राजनयिक दस्तावेज़ और लेनी ब्रेनर, हन्ना आरेंड्ट, रोजर गारौदी और नॉर्मन फिकेलस्टीन जैसे इतिहासकारों की कृतियों में संदर्भित गवाहियाँ शामिल हैं। इनके पूरक के रूप में यहूदी-विरोधी भावना, होलोकॉस्ट इतिहास-लेखन और ज़ायोनी राजनीतिक विचार पर द्वितीयक विश्लेषण शामिल हैं।

विश्लेषणात्मक ढांचा आलोचनात्मक व्याख्याशास्त्र पर आधारित है, जो उन वैचारिक कथाओं के विखंडन की अनुमति देता है जिन्होंने होलोकॉस्ट की सामूहिक स्मृति को आकार दिया है। यह दृष्टिकोण यह आकलन करना संभव बनाता है कि ज़ायोनी और व्यापक पश्चिमी विमर्शों के भीतर ऐतिहासिक घटनाओं को कैसे प्रस्तुत, वैध और राजनीतिक रूप दिया गया। इसके अलावा, यह अध्ययन इन अंतःक्रियाओं को युद्धों के बीच के यूरोप के भू-राजनीतिक परिवर्तनों के भीतर रखता है, विशेष रूप से वर्साय संधि के बाद की स्थिति, वाइमर जर्मनी के आर्थिक संकट और बाद में नाज़ीवाद के उदय को ध्यान में रखते हुए।

यह बहु-स्तरीय पद्धतिगत संरचना यह सुनिश्चित करती है कि ज़ायोनी-नाज़ी संबंधों के नैतिक, राजनीतिक और प्रतीकात्मक आयामों को अकादमिक कठोरता और प्रसंगिक संवेदनशीलता के साथ देखा जाए।

निष्कर्ष बताते हैं कि होलोकॉस्ट के दौरान ज़ायोनी आंदोलन का रुख न तो समान रूप से वीरतापूर्ण था और न ही पूरी तरह से निष्क्रिय; बल्कि, यह व्यावहारिक और, कभी-कभी, नैतिक रूप से अस्पष्ट रणनीतियों से चिह्नित था।

पुरालेख साक्ष्य और इतिहास-लेखन संबंधी विश्लेषण यह दर्शाते हैं कि कुछ ज़ायोनी गुटों ने फिलिस्तीन में यहूदियों के प्रवासन को सुविधाजनक बनाने के लिए नाज़ी अधिकारियों के साथ सीमित बातचीत की—विशेष रूप से 1933 के हावारा समझौते के माध्यम से, जिसने जर्मन यहूदियों को जर्मन निर्यात के बदले में अपनी संपत्ति का एक हिस्सा फिलिस्तीन में स्थानांतरित करने की अनुमति दी। इस व्यवस्था ने एक साथ नाज़ी के "जुडेनराइन" (जर्मनी से यहूदियों को हटाने) नीतियों और फिलिस्तीन में जनसांख्यिकीय समेकन के ज़ायोनी उद्देश्यों को आगे बढ़ाया।

एक विशेष रूप से विवादास्पद मामला कास्टनर-आइखमान वार्ता था, जिसमें हंगरी के ज़ायोनी नेता रुडोल्फ कास्टनर ने कथित तौर पर एकाग्रता शिविरों में निर्वासन के दौरान व्यवस्था बनाए रखने के बदले में यहूदियों के एक चुनिंदा समूह—ज्यादातर ज़ायोनी सहयोगियों—को फिलिस्तीन के लिए सुरक्षित मार्ग दिलाया। इस प्रकरण के नैतिक और कानूनी परिणाम, जिसका समापन कास्टनर की इज़राइली न्यायिक निंदा के साथ हुआ, जिसमें उन्हें "शैतान को अपनी आत्मा बेचने वाला" बताया गया, नरसंहारकारी शासनों के तहत राजनीतिक उत्तरजीविता रणनीतियों में निहित नैतिक विरोधाभासों का प्रतीक हैं।

अध्ययन में आगे यह पाया गया है कि थियोडोर हर्ज़ल, जो आचिम प्रिंज जैसे प्रमुख बौद्धिक हस्तियाँ और बाद के टिप्पणीकार जैसे फिकेलस्टीन और गाराउदी, एक बार-बार दोहराए जाने वाले पैटर्न को प्रकट करते हैं: ज़ायोनी लामबंदी के लिए औचित्य और उत्प्रेरक दोनों के रूप में यहूदी-विरोधी भावना का उपयोग। हर्ज़ल के शुरुआती लेखों ने पहले ही यहूदी-विरोधी भावना को न केवल एक खतरे के रूप में बल्कि एक ऐतिहासिक शक्ति के रूप में भी प्रस्तुत किया था जो बिखरे हुए यहूदी समुदायों को ज़ायोनी परियोजना के इर्द-गिर्द एकजुट कर सकती थी।

इसी तरह, 1930 के दशक की गवाहियाँ दिखाती हैं कि कुछ ज़ायोनी नेताओं ने नाज़ी उत्पीड़न को एक यहूदी राज्य स्थापित करने की तात्कालिकता—और वैधता—को तेज़ करने वाला माना।

ये निष्कर्ष यहूदी जगत के भीतर गहरे आंतरिक विभाजनों को भी उजागर करते हैं। ऑर्थोडॉक्स और ज़ायोनिस्ट-विरोधी समूहों, जैसे कि रब्बी आइज़ैक ब्रेउर द्वारा प्रतिनिधित्व किए गए समूहों ने, ज़ायोनिज़्म की निंदा एक धर्मनिरपेक्ष विधर्म के रूप में की, जिसने यहूदी आस्था और नैतिकता को खतरे में डाल दिया। ये वैचारिक मतभेद दर्शाते हैं कि होलोकॉस्ट का युग केवल सामूहिक पीड़ित होने का समय नहीं था, बल्कि यह यहूदियों के बीच वैचारिक संघर्ष का भी समय था, जहाँ जीवित बचना, सहयोग और प्रतिरोध ने गहराई से भिन्न नैतिक रूप ले लिए थे।

अध्ययन का निष्कर्ष है कि ज़ायोनिज़्म और नाज़ीवाद के बीच ऐतिहासिक संबंध को सरल नैतिक द्वैत में नहीं लाया जा सकता। वैचारिक समानता का दावा करने के बजाय, यह विश्लेषण अस्तित्वगत दबाव में काम करने वाले कुछ ज़ायोनिस्ट कार्यकर्ताओं की सामरिक व्यावहारिकता पर ज़ोर देता है। यह पूरे आंदोलन को बरी या दोषी नहीं ठहराता, बल्कि विनाश के संकटों के दौरान नैतिक मिलीभगत, आघात के राजनीतिक उपयोग और राष्ट्र-निर्माण की नैतिकता की एक सूक्ष्म पुनः जांच का निमंत्रण देता है।

holokost'ı koşturmak için bir araç olarak, Yahudi ve Nazi rejimi arasında Holokost döneminde iddia edilen taktiksel iş birliği. Çalışmanın temel amacı, geleneksel fail-mağdur ikiliğini aşarak Holokost'u, siyasi pragmatizm, ahlaki uzlaşma ve ulusal özlemin kesiştiği tarihsel ve ideolojik açıdan çok boyutlu bir süreç olarak yeniden ele almaktır. Nazi dönemi boyunca Siyonist liderliğin siyasi stratejilerini ve bu stratejilere yönelik etik gerekçelendirmelerini analiz ederek çalışma, Siyonist ideolojinin antisemitik zulme yalnızca tepki vermekle kalmayıp, zaman zaman bu zulmü Filistin'de bir Yahudi yurdunun kurulması için stratejik bir itici güç olarak nasıl kullandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırma, ideolojik hareketlerin varoluşsal tehditleri siyasi gerçekleştirme fırsatlarına nasıl dönüştürdüğüne dair daha geniş bir anlayışa katkı sunmakta ve ulusal kurtuluş anlatılarının ahlaki sınırlarını sorgulamaktadır.

İnsanlar, bu çalışmada, yirminci yüzyıl Yahudi ve Holokost araştırmalarının en tartışmalı etik ve tarihyazımsal meselelerinden birini incelemektedir: Siyonist hareketin belirli kesimleri ile Nazi rejimi arasında Holokost döneminde iddia edilen taktiksel iş birliği. Çalışmanın temel amacı, geleneksel fail-mağdur ikiliğini aşarak Holokost'u, siyasi pragmatizm, ahlaki uzlaşma ve ulusal özlemin kesiştiği tarihsel ve ideolojik açıdan çok boyutlu bir süreç olarak yeniden ele almaktır. Nazi dönemi boyunca Siyonist liderliğin siyasi stratejilerini ve bu stratejilere yönelik etik gerekçelendirmelerini analiz ederek çalışma, Siyonist ideolojinin antisemitik zulme yalnızca tepki vermekle kalmayıp, zaman zaman bu zulmü Filistin'de bir Yahudi yurdunun kurulması için stratejik bir itici güç olarak nasıl kullandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırma, ideolojik hareketlerin varoluşsal tehditleri siyasi gerçekleştirme fırsatlarına nasıl dönüştürdüğüne dair daha geniş bir anlayışa katkı sunmakta ve ulusal kurtuluş anlatılarının ahlaki sınırlarını sorgulamaktadır.

Özet: Bu çalışmada, yirminci yüzyıl Yahudi ve Holokost araştırmalarının en tartışmalı etik ve tarihyazımsal meselelerinden birini incelemektedir: Siyonist hareketin belirli kesimleri ile Nazi rejimi arasında Holokost döneminde iddia edilen taktiksel iş birliği. Çalışmanın temel amacı, geleneksel fail-mağdur ikiliğini aşarak Holokost'u, siyasi pragmatizm, ahlaki uzlaşma ve ulusal özlemin kesiştiği tarihsel ve ideolojik açıdan çok boyutlu bir süreç olarak yeniden ele almaktır. Nazi dönemi boyunca Siyonist liderliğin siyasi stratejilerini ve bu stratejilere yönelik etik gerekçelendirmelerini analiz ederek çalışma, Siyonist ideolojinin antisemitik zulme yalnızca tepki vermekle kalmayıp, zaman zaman bu zulmü Filistin'de bir Yahudi yurdunun kurulması için stratejik bir itici güç olarak nasıl kullandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda araştırma, ideolojik hareketlerin varoluşsal tehditleri siyasi gerçekleştirme fırsatlarına nasıl dönüştürdüğüne dair daha geniş bir anlayışa katkı sunmakta ve ulusal kurtuluş anlatılarının ahlaki sınırlarını sorgulamaktadır.

Keywords: İtalya, Siyonizm, Yahudi, Holokost, Nazizm, Filistin.

Yapılandırılmış Özet

Araştırma daha ziyade ikincil bilimsel kaynakların içerik analizini bir araya getiren nitel bir tarihsel analiz yöntemi kullanmaktadır. Metodolojik açıdan çalışma, nicel temsiliyetten ziyade söylem, ideoloji ve tarihsel bağlama öncelik veren eleştirel yorumsamacı bir paradigmadan hareket etmektedir. Birincil materyaller arasında resmi yazışmalar, diplomatik belgeler ile Lenni Brenner, Hannah Arendt, Roger Garaudy ve Norman Finkelstein gibi tarihçilerin eserlerinde atıfta bulunulan tanıklıklar yer almaktadır. Bu materyaller, antisemitizm, Holokost tarihyazımı ve Siyonist siyasi düşünce üzerine yapılmış ikincil analizlerle desteklenmektedir.

Analitik çerçeve, Holokost'un kolektif belleğini şekillendiren ideolojik anlatıların yapı-söküme uğratılmasına imkân tanıyan eleştirel hermeneutik yaklaşımına dayanmaktadır. Bu yaklaşım, tarihsel olayların Siyonist ve daha geniş Batılı söylemler içerisinde nasıl temsil edildiğinin, meşrulaştırıldığının ve siyasallaştırıldığının değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca çalışma, bu etkileşimleri iki savaş arası Avrupa'nın jeopolitik dönüşümleri bağlamına, özellikle Versay Antlaşması'nın sonuçlarına, Weimar Almanyası'nın ekonomik krizlerine ve bunların ardından gelen Nazizmin yükselişine yerleştirmektedir. Bu çok katmanlı metodolojik yapı, Siyonist-Nazi ilişkilerinin etik, siyasi ve sembolik boyutlarının akademik titizlik ve bağlamsal duyarlılıkla ele alınmasını sağlamaktadır.

Bulgular, Siyonist hareketin Holokost dönemindeki tutumunun ne tamamen kahramanca ne de salt pasif olduğunu, aksine pragmatik ve zaman zaman etik açıdan muğlak stratejilerle nitelendiğini ortaya koymaktadır. Arşiv kanıtları ve tarihyazımsal analizler, bazı Siyonist grupların Filistin'e Yahudi göçünü kolaylaştırmak amacıyla Nazi yetkilileriyle sınırlı müzakerelere giriştiğini göstermektedir; bunun en belirgin örneği, Alman Yahudilerinin varlıklarının bir kısmını Alman ihracat mallarıyla takas ederek Filistin'e transfer etmelerine olanak tanıyan 1933 tarihli Haavara Anlaşması'dır. Bu düzenleme, Nazilerin "Judenrein"

(Almanya'yı Yahudilerden arındırma) politikalarını ilerletirken, aynı zamanda Siyonistlerin Filistin'de demografik güçlenme hedeflerine de hizmet etmiştir.

Özellikle tartışmalı bir vaka, Macar Siyonist lider Rudolf Kastner'in, toplama kamplarına yapılan sürgünler sırasında düzenin sağlanmasına yardımcı olması karşılığında, çoğunluğu Siyonist yanlısı olan seçili bir Yahudi grubunun Filistin'e güvenli geçişini sağladığı iddia edilen Kastner-Eichmann müzakeresidir. İsrail yargısının Kastner'i "ruhunu şeytana sattığı" gerekçesiyle mahkûm etmesiyle sonuçlanan bu olayın ahlaki ve hukuki yansımaları, soykırımcı rejimler altında siyasi hayatta kalma stratejilerine içkin etik paradoksları somutlaştırmaktadır.

Çalışma ayrıca, Theodor Herzl, Joachim Prinz gibi düşünce insanlarının ve daha sonraki dönemde Finkelstein ile Garaudy gibi yorumcuların, tekrar eden bir örüntüyü ortaya koyduğunu tespit etmektedir: antisemitizmin hem bir gerekçelendirme hem de Siyonist seferberlik için bir katalizör olarak araçsallaştırılması. Herzl'in erken dönem yazıları, antisemitizmi yalnızca bir tehdit olarak değil, aynı zamanda dağınkı Yahudi cemaatlerini Siyonist proje etrafında birleştirebilecek tarihsel bir güç olarak da çerçevelemiştir. Benzer şekilde, 1930'lu yıllara ait tanıklıklar, bazı Siyonist liderlerin Nazi zulmünü, bir Yahudi devletin kurulmasının aciliyetini ve meşruiyetini hızlandıran bir etken olarak algıladığını göstermektedir.

Bulgular ayrıca Yahudi dünyası içerisindeki derin bölünmeleri de gözler önüne sermektedir. Haham Isaac Breuer gibi isimlerin temsil ettiği Ortodoks ve anti-Siyonist gruplar, Siyonizmi Yahudi inancını ve etiğini tehlikeye atan seküler bir sapkınlık olarak kınamıştır. Bu ideolojik ayrılıklar, Holokost döneminin yalnızca kolektif bir mağduriyet dönemi değil, aynı zamanda hayatta kalma, iş birliği ve direnişin derinden farklı ahlaki biçimler aldığı Yahudiler-arası bir ideolojik çatışma dönemi olduğunu göstermektedir.

Çalışma, Siyonizm ile Nazizm arasındaki tarihsel ilişkinin basit ahlaki ikiliklere indirgenemeyeceği sonucuna varmaktadır. Analiz, ideolojik bir örtüşme iddiasında bulunmak yerine, varoluşsal baskı altında hareket eden belirli Siyonist aktörlerin taktiksel pragmatizmini vurgulamaktadır. Bu durum, hareketin bir bütün olarak ne aklanmasını ne de suçlanmasını gerektirmekte; aksine, ahlaki suç ortaklığının, travmanın siyasi araçsallaştırılmasının ve yok oluş krizleri sırasındaki ulus inşası etiğinin daha incelikli bir biçimde yeniden ele alınmasına davet çıkarmaktadır.

Bu çalışma, Holokost'u hem bir yok etme trajedisi hem de siyasi stratejinin sınıandığı bir eritme potası olarak yeniden çerçeveleyerek, Yahudi mağduriyetini Yahudi siyasi failliğinden ayrı tutan hâkim tarihyazımlarına meydan okumaktadır. Çalışma, antisemitizmin yalnızca dışsal bir baskı yapısı olarak değil, aynı zamanda Siyonist siyasi retorik içerisinde paradoksal bir kaynak olarak da işlev gördüğünü ortaya koymaktadır; bu çelişkili dinamik, ilerleyen dönemde 1948'de İsrail Devleti'nin kurulmasının ahlaki ve jeopolitik gerekçelendirilmesinin de temelini oluşturacaktır.

Ayrıca tartışma, bu tarihsel sorgulamayı bellek siyasetinin daha geniş etiği bağlamına yerleştirmektedir. Çalışma, mağduriyet ile faillik arasındaki rahatsız edici kesişimlerle yüzleşmenin, tarihsel bütünlüğün korunması ve acının siyasi amaçlar uğruna tekelleştirilmesinin önlenmesi açısından hayati önem taşıdığını vurgulamaktadır. Holokost araştırmalarının ahlaki mutlakçılığa veya ideolojik sansüre indirgenmesine karşı uyarıda bulunan çalışma, bunun yerine siyaseten hassas konuların ele alınmasında akademik özgürlüğün korunmasını savunmaktadır. Nihayetinde bu araştırma, tarihsel sorumluluk, travmanın ideolojik manipülasyonu ve anma etiği üzerine süregelen tartışmalara katkıda bulunmaktadır. Çalışma hem Nazi suçlarının eşi benzeri görülmemiş vahşetini hem de tarihin en karanlık dönemlerinden birinde hayatta kalma, milliyetçilik ve kimlik arasında yol almaya çalışan Siyonist aktörlerin giriştiği karmaşık ahlaki müzakereleri kabul eden dengeli bir tarihyazımı çağrısında bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Siyonizm, Antisemitizm, Holokost, Nazizm.

www.turkishstudies.net/economy**Turkish Studies - Economics, Finance, Politics**

eISSN: 2667-5625

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

Interactions Between Nazi Germany and the Zionist Movement: A Study of the Holocaust Period

Introduction

With the conclusion of the First World War in the autumn of 1918, the victorious powers convened the Paris Peace Conference in order to reshape the international system in accordance with their own interests. The central agenda of the conference, which began at the Palace of Versailles on 18 January 1919, was the drafting of peace treaties and the construction of a new global order. However, the leading Allied powers, particularly France and Britain, made the political, military and economic neutralization of Germany their primary objective. The decisions taken in this direction imposed severe obligations upon Germany by declaring it the sole party responsible for the war. Moreover, the exclusion of the representatives of the defeated states from the peace negotiations caused the decisions reached to acquire a unilateral and punitive character (Armaoğlu, 2017, pp. 136-137).

The Treaty of Versailles (28 June 1919), signed at the conclusion of the Paris Peace Conference, imposed severe conditions upon Germany, including territorial losses, military restrictions and substantial war reparations. This situation deepened economic collapse, unemployment and social unrest within Germany. The environment of crisis that Germany experienced as a result laid the groundwork, during the 1920s, for the rise of fascist ideologies and for exclusionary and authoritarian policies to acquire social legitimacy (Yakut, 2018, pp. 199-203). These multidimensional crises in Germany led to the weakening of centrist parties and the strengthening of radical right-wing movements. Within this context, the National Socialist German Workers' Party (Nazi Party), under the leadership of Adolf Hitler, came to power in 1933. Within a short period, Hitler also seized the powers of the presidency, proclaimed himself "Führer" banned all other political parties, and established the totalitarian regime of Nazi Germany (Armaoğlu, 2017, pp. 215-216). These developments accelerated both the authoritarianization of domestic politics and the institutionalization of exclusionary ideologies. Antisemitism occupied a central place within Nazi discourse throughout this process and was rendered into an object of mass hatred.

According to Hitler, the source of all Germany's problems lay in the Treaty of Versailles, international capitalists, Marxists, and above all the Jews and their allegedly anti-national activities. Hitler argued that the creation of a strong German society required a cultural and biological "purification" and, in this direction, regarded the removal of non-Aryan elements—first and foremost the Jews—from society as a necessity. He described the Jews as a threat that harmed humanity, lived parasitically, emerged from every catastrophe with minimal damage, and had spread through successive migrations. In his view, the Jews were enemies of both the German nation and humanity as a whole. Guided by this understanding, the Nazi regime unleashed systematic oppression,

discrimination and violence directed particularly at the Jews, policies which rapidly acquired legitimacy at the societal level (Hitler, 2016, pp. 296-297, 440-456; Shirer, 1968, p. 675; Roberts, 2022, p. 655).

This exclusionary ideological structure combined with the discrimination that had historically existed against Jews in Europe, thereby laying the groundwork for the Holocaust. The Jewish people had already experienced major expulsions and mass acts of violence in earlier periods. The conquest of the Kingdom of Judah by the Babylonians in 586 BCE, the destruction of Solomon's Temple, and the exile of the elite to Babylon constitute the first great exile in Jewish history. The second great exile occurred with the destruction of the Temple of Jerusalem by the Romans in 74 BCE and the subsequent dispersion of the Jews throughout the world. Furthermore, within the history of Christianity, the collective attribution of responsibility to the Jews for the crucifixion of Jesus Christ, combined with the establishment of Christianity as the official religion of the Roman Empire, further deepened discrimination against Jews. From the eleventh century onward, religiously grounded hostility toward Jews merged with the racist nationalism developing in Europe, giving rise to massacres, persecution and expulsions directed against the Jewish people (Arslan, 2006, pp. 13, 15-63).

Nazi antisemitism, constructed upon this entire historical background, reached its climax with the Holocaust, which was implemented between 1933 and 1945. The Holocaust is defined as a systematic and planned genocide through which approximately six million Jews were exterminated by means of death and labor camps, gas chambers, forced starvation and mass executions. In the process that began with the Nazi Party's rise to power in 1933, discriminatory regulations known as the "Jewish laws" ensured the exclusion of Jews from economic life, public services and social life. During the "Kristallnacht" of 1938, Jewish homes, businesses and synagogues were destroyed through mass violence. With the outbreak of the Second World War in 1939, Jews in the territories occupied by Germany were forcibly confined to ghettos and compelled to live under dire conditions. Between 1941 and 1942, the Nazi regime initiated euthanasia practices targeting disabled individuals under the "T4 Program" sending the mentally and physically disabled to concentration camps. During the same period, "death camps" were established, and gas chambers along with "mobile killing units" were deployed for the mass extermination of Jews. With the "Final Solution" plan implemented in 1942, the systematic and collective annihilation of the Jewish population in Europe was targeted. In the death camps, millions of people were killed in gas chambers and their bodies destroyed through cremation. The Holocaust came to an end in 1945 with the defeat of Nazi Germany by the Allied powers and the liberation of the concentration camps, leaving behind one of the darkest periods in human history and millions of victims bearing profound trauma (encyclopedia.ushmm.org; www.yadvashem.org; Çehreli, 2023, pp. 166-170).

The Holocaust, one of the darkest periods of the twentieth century, constitutes a multidimensional historical event not only through the systematic extermination policies pursued by the Nazi regime but also through the roles played by various Jewish groups and actors during this process. In particular, the contacts and agreements conducted at various levels between the Zionist movement and the Nazi administration have been the subject of intense historical, political and ethical debate. This study aims to re-evaluate the position of the Zionist movement during the Holocaust by analyzing these relationships within their ideological contexts. Adopting a qualitative research approach within the framework of the historical method, the study interrogates the moral and historical responsibility of the political stance exhibited by Zionist ideology during a period in which the Jewish people were subjected to mass extermination; it further aims to draw attention, in this context, to the potential of Zionism to instrumentalize the Jewish people in accordance with its own ideological objectives. In addition, the study seeks to establish a ground for discussion regarding the Holocaust as a multilayered tragedy that was not confined to Nazi barbarity alone, but was also shaped by the actions and omissions of the Zionist actors of the period. Furthermore, the relationship

between antisemitism and Zionist discourse has been discussed at a conceptual level, and themes such as the scope of Holocaust propaganda, emigration strategies to Palestine, and the discourse of “liberation” have been interpreted within the conditions of the period.

The conceptual framework of this study necessitates the disentanglement of categories that are frequently conflated within this contentious field. The distinctions between establishing contact with the Nazi regime and adopting Nazi ideology, between negotiation aimed at rescue and political collaboration, and between prioritizing the rescue of limited groups and the deliberate abandonment of broader populations, are distinctions that must be preserved at the analytical level. Similarly, the fact that a decision produces fatal consequences does not carry the same meaning as the decision-maker having intended that outcome. Yehuda Bauer, one of the leading figures in the literature on Nazi-Jewish negotiations, emphasizes that conflating moral preaching with historical interpretation poses a serious danger for the researcher, and that historical questions must first be identified before the moral questions underlying them are addressed (Bauer, 1994, p. 146). This study likewise aims to ground its evaluations in the documentable consequences of decisions rather than in definitive judgments regarding the intentions of the actors involved¹.

An Assessment of Zionist Collaboration with the Nazis within the Context of the Holocaust

The first half of the twentieth century was a period in which the world witnessed profound political transformations and immense human tragedies. The Holocaust, one of the most destructive events of this period, produced deep effects upon the Jewish community. In examining the historical context of the Holocaust, the actors of the period and the attitudes of different political movements during this process have also become subjects of research. Within this framework, certain debates concerning the position of the Zionist movement during the Holocaust have found a place in the academic literature, and differing interpretations regarding the movement’s relations with the Nazi regime have come to the fore.

The fact that antisemitism is not merely a phenomenon of individual prejudice or religious intolerance, but has rather become a deeply rooted ideological tradition that has profoundly shaped social and political structures throughout the historical process, is explicitly articulated in various resources produced by Jewish communities in their efforts to combat antisemitism. In this context, the platform “Understanding Antisemitism,” supported by the Jewish Agency, examines the historical development of antisemitism under five principal headings: religious, economic, nationalist, racial and secular antisemitism. According to the assessments presented on this platform, antisemitism is said to have emerged in the pre-Christian period as a form of discrimination nourished by cultural and religious differences; to have transformed into theological hostility with the advent of Christianity; and, in the modern period, to have been reproduced through the construction of the nation-state, race-based ideologies and conspiratorial discourses (encyclopedia.ushmm.org).

The ideological orientations that gained ascendancy across Europe during the twentieth century—such as extreme nationalism, ethnic discrimination and anti-communism—demonstrate that antisemitism was not merely a matter of cultural or religious prejudice, but rather was capable, when merged with the ideological apparatuses of the modern state, of institutionalizing hostility toward Jews. This political atmosphere made possible both voluntary and passive participation, at both the individual and institutional levels, in the genocidal policies directed against Jews across the numerous European countries under Nazi German occupation (encyclopedia.ushmm.org).

¹ See also under Palestine, Gaza, and Israel: Ağdemir, 2015; Altınsoy, 2025; Bahar, 2024; Batmaz, 2008; Demir, 2011, 2025; Demircan & Bircan, 2025; Erkan, 2017; Günaydın, 2015; Güngör, 2019; Kızılsöker, 2024; Kurt & Akgedik, 2024; Erdem, 2025.

The discourse attributing to Jews the role of “source of evil,” together with the claims regarding their alleged domination over German society in the social, political and economic spheres, demonstrates that the mythological elements antisemitism has carried since the Middle Ages were reproduced through the ideological apparatuses of the modern era. In particular, the systematic reconstruction and dissemination of these myths within Nazi Germany transformed antisemitism from an ordinary prejudice into a state-sponsored politics of hatred. Nazi ideology, through the claim of biological superiority constructed around the discourse of the “Aryan race,” placed Jews within the category of an “inferior race”; this hierarchical conception of race legitimized conspiracy theories directed against Jews, upon which a war against the Jewish community was declared (Çakı, 2019, pp. 205-206). Thus, antisemitic myths whose historical origins lay in medieval Christian theology, combining with the modern propaganda techniques of the twentieth century, increased the applicability of anti-Jewish policies and ultimately contributed to the formation of the political and psychological ground that made the Holocaust possible.

According to Hitler’s worldview, Jews were defined as an invisible yet ubiquitously influential “political demon” holding the power to manipulate the media, finance, the military-industrial complex and the background of global politics; they were consequently regarded as a threat that had to be eliminated for the sake of humanity’s welfare. Nevertheless, certain historical sources suggest that the assessment attributing sole responsibility for the massacre of Jews to the Nazis is incomplete, and argue that Western powers—American capital circles in particular—were also implicated behind this process (Black, 2016, p. 13).

The historiography of the Jewish Genocide (Holocaust) critically examines not only the direct perpetrators within Nazi Germany, but also those actors who contributed, whether directly or indirectly, to this crime against humanity, or who remained “silent” in its face. The attitudes of national and international structures that bore witness to the isolation of millions of Jews in ghettos and their systematic extermination in concentration and death camps have, in this context, brought the problematic of historical and moral responsibility to the fore. The failure of Western powers and international institutions—the Vatican in particular—to demonstrate an adequate response during the process of genocide stands out as a frequently criticized stance. Such actors are described in the literature through the concept of the “bystander” and are charged with having remained passive in the face of genocide. Some historians regard this state of passivity not only as a moral failure but also as a form of historical complicity (Friedlander, 2016, p. 22). Holocaust historiography thus is not confined solely to the perpetrator-victim dichotomy, but also opens to discussion the responsibility of third parties who remained silent or refrained from intervention.

Archival-based assessments regarding the attitude of the Allied powers substantially corroborate these criticisms. According to Bauer, the Western Allies decided in January 1944 that military resources would not be allocated to civilian purposes such as rescue, repeatedly reiterated the principle of “victory first” at every opportunity, and avoided even those steps—such as bombing the railway lines leading to the extermination facilities—that would not have conflicted with the war effort. Bauer contends that this stance contradicted even the war aims the Allies themselves had proclaimed, leaving a permanent stain on their record. According to the same assessment, the Allies never truly grasped the nature of Nazi antisemitism, mistakenly regarding hostility toward Jews merely as an instrument for retaining power, and failed to recognize that, for Nazism, it constituted an end in itself rather than a means (Bauer, 1994, pp. 256-257).

Within this framework, studies pointing out that historical responsibility for the Holocaust is not confined solely to its direct perpetrators have also scrutinized the attitudes of various countries and leveled accusations accordingly. Corry Guttstadt’s work, *Turkey, the Jews, and the Holocaust*, draws attention to the close contacts established with the Nazis through the commercial and diplomatic relations that the Republic of Turkey developed with Germany in the pre-war period.

Guttstadt argues that Turkey pursued an antisemitic policy during the war years, that Jews in Turkey were excluded from public life, and that this exclusion compelled many Jews to leave the country (Guttstadt, 2023, pp. 23–25, 296). The author further addresses Turkey's limited intervention on behalf of Jewish refugees during the Holocaust and its general indifference, implying that this stance may be implicitly regarded as an indication of antisemitism.

Such interpretations demonstrate that the Holocaust, beyond being a historical tragedy, has today also become a framework of reference that can be instrumentalized in accordance with various political agendas. In particular, certain historical interpretations show that the Holocaust can be indirectly employed for purposes such as incriminating specific nations or actors, or generating foreign-policy legitimacy. Within this context, Guttstadt's criticisms directed at Turkey are regarded not merely as a historical assessment, but as part of a broader discussion concerning the political functions of the Holocaust narrative.

As a continuation of these debates, the denial of the Holocaust or its distortion through removal from historical context is regarded, in publications supported by the Jewish Agency, as one of the modern manifestations of antisemitism. According to this approach, claims that the Holocaust was exaggerated or fabricated by Jews for material or political gain are seen as an overt "antisemitic" characteristic, insofar as they are historically grounded in anti-Jewish stereotypes and adapt these patterns to contemporary discourse. Within this framework, even raising claims of tactical cooperation between Nazi Germany and certain Zionist groups in the pre-war period is criticized as an attitude that serves to reproduce antisemitism (encyclopedia.ushmm.org). This approach also brings with it the consequence that academic efforts aimed at investigating the various dimensions of historical events are, at times, accused of being "antisemitic."

In the context of the Holocaust, the investigation of alleged tactical collaborations between Nazi Germany and certain Zionist circles, or the critical examination of the political strategies pursued by Jewish organizations during this period, can be identified by some circles with antisemitism; this situation restricts the freedom of historians, political scientists and academics to conduct research, and creates serious obstacles to critical analysis. For instance, Saul Friedlander criticizes Hannah Arendt for the theses she put forward in *Eichmann in Jerusalem*, charging her with "complicity" in the process of the Jewish genocide (Friedlander, 2016, p. 23). Such an approach leads to academic debates being drawn into ideological terrain and can place scholarly thought production under pressure. For this reason, any criticism concerning Israel and Zionism can be branded as antisemitic. Indeed, Israel Shahak notes that Jews maintained a closed societal structure for a long period, and that until relatively recently, research on Judaism and Jewish history was either prohibited or kept concealed by rabbis (Shahak, 2004, p. 48).

At this point, the risks inherent within critical historiography itself must also not be overlooked. Bauer, one of the historians who has most comprehensively documented the process of Nazi-Jewish negotiations, notes that in the postwar period, the anger of Jewish public opinion gradually turned toward its own wartime leadership, with figures who had taken part in rescue efforts—from Weizmann to Ben-Gurion and Gruenbaum—being declared responsible on the grounds that they had failed. Bauer characterizes this tendency as a reaction, reflected in historiography, of a public unwilling to accept its fundamental helplessness in the face of overwhelming power (Bauer, 1994, pp. 257–258). Read together with the observation above that historical critique must be free to proceed, this caveat indicates that accusations against Zionist actors, no less than their defenses, must be tested against the same standard of evidentiary discipline.

Roger Garaudy, notable for his criticisms of Zionism and Israeli policy, argues that these subjects have largely been rendered "untouchable" within Western public opinion, and that critical approaches to these areas can entail serious costs. According to Garaudy, Zionist discourse serves to legitimize the policies Israel pursues against the Palestinians, particularly in the Middle East, by

sustaining the perception that Israel is perpetually confronted with the threat of a new “Holocaust.” Within this discourse, the Arab peoples of the region are presented as a “threatening element” thereby constructing a perception of threat equivalent to antisemitism. Garaudy contends that this strategy creates a broader basis of international acceptance for the military and political operations Israel conducts in Palestine (Garaudy, 2023, p. 85). This situation moves beyond commemorating the Holocaust as a historical tragedy, transforming the discourse of victimhood into an ideological foundation for Israel’s policies in the Palestinian territories in order to legitimize the genocidal policies pursued there. This theological and historical contradiction within Zionist identity manifests as a form of psychological pathology, whereby the traces of past genocide and victimhood are transformed into a reactive display of force in actions directed against the Palestinians (İşler, 2024, p. 24; Sevinç & Göz, 2026, p. 60).

As Garaudy also points out, this strategy functions in particular to provide international legitimacy for Israel’s military and political operations in Palestine. Similarly, Norman G. Finkelstein, in *The Holocaust Industry*, draws attention to the ways in which the Jewish Genocide has been employed in the service of political and economic interests, emphasizing that American Jewry has reshaped the Holocaust on an ideological basis and has turned this historical suffering into a powerful instrument for suppressing criticism directed at Israel. Finkelstein argues that presenting the genocide solely as a massacre directed against Jews excludes other victim groups, thereby transforming the Holocaust into a selective instrument of memory. He notes that this narrative has generated, at the international level, a particular sense of debt and responsibility toward Jews, which has in turn been converted into material gain through compensation claims. According to Finkelstein, the elevation of the Holocaust to this untouchable status forecloses critical debate and obstructs the questioning of historical reality (Finkelstein, 2023, pp. 49, 62). This ideological framework is likewise emphasized by the Israeli historian Ilan Pappé. According to Pappé, the “hegemonic narrative” constructed by Zionist ideology distorts and misrepresents historical reality; this narrative leads even academic circles in countries such as Turkey to conduct their assessments from a Zionist perspective (Pappé, 2018, p. 16).

Understanding the manner in which the Holocaust has been shaped for political and ideological purposes is of great importance both for a sound assessment of historical reality and for recognizing the manipulations employed in contemporary politics. As emphasized by writers and thinkers such as Pappé, Garaudy and Finkelstein, subjecting these narratives to critical scrutiny not only helps preserve the objectivity of historical memory but may also contribute to removing the artificial obstacles standing in the way of demands for justice and peace.

Allegations of Zionist Collaboration with the Nazis during the Holocaust

According to the widely held view among proponents of Zionism, the Zionist movement foresaw that Jews would face a genocide in the near future and forewarned the Jewish community accordingly. According to this view, Jews could only be protected from this threat once they established a sovereign state in their own homeland; otherwise, the Jews of the diaspora would over time face the danger of annihilation. For this reason, Theodor Herzl argued that the ideal of the “promised land” ought to constitute the most fundamental cause for every Jew, maintaining that the realization of this goal would also bring about the end of antisemitism. In the meantime, however, Jews living in various regions of the world would continue to confront persecution, torture and even death. Although not himself a religious Jew, Herzl for this reason called upon all Jewish communities to lend their support to Zionist ideals and to unite around a common political objective (Herzl, 2018, p. 114; Brenner, 2008, pp. 17–209). Nevertheless, the ideology of Zionism, beyond its social and political objectives, drew sustenance from the religious teachings and historical experiences of Judaism. Although the leadership of the movement was assumed by secular and even atheist figures, religious discourse was frequently invoked in order to persuade the Jewish community and encourage

mass emigration. This situation, over time, laid the groundwork for the emergence of a subordinate orientation within Zionist thought known as “Religious Zionism.” At the same time, Zionism was not embraced by all Jewish communities; it was criticized on various grounds, particularly by secular opponents and religious congregations alike (Hasanoğlu, 2025, p. 259).

One of the most significant events shaping Herzl’s intellectual transformation was the Dreyfus Affair of 1894, a symbolic instance of antisemitism in modern Europe. The conviction of Alfred Dreyfus, a Jewish officer serving in the French army, on charges of espionage without sufficient evidence, revealed that the French judicial system and public opinion were shaped by deep-seated prejudices against Jews. The Dreyfus Affair drew the attention of broad segments of society and, in particular, of the influential intellectuals of the period; the fact that figures such as Émile Zola took up the case and addressed the issue created significant public awareness. In this way, the ground was prepared for the affair to be discussed internationally as a matter of conscience and politics (Baysan, 2002, pp. 183–185).

These developments left a profound impression upon Dr. Theodor Herzl, the journalist who had followed the case closely on the ground, and played a decisive role in his intellectual transformation. In the face of the spread of antisemitism across the continent, Herzl began to question the social position and future of the Jews. The institutional antisemitism exposed in the course of the Dreyfus Affair carried Herzl beyond the search for individual solutions and directed him toward seeking a political solution for the Jews (Bayraktar, 2020, p. 142). In this respect, the Dreyfus Affair constituted a strategic opportunity that reinforced the ground of legitimacy for the Zionist movement and carried the potential to mobilize international Jewish public opinion.

For Herzl, the Dreyfus Affair went beyond being merely an incident that rendered antisemitism in Europe visible; it constituted a strategic turning point for the launching of a political campaign through which the Jewish people’s right to establish a nation-state could be advocated at the international level. Prior to the affair, demands for self-governance and national revival voiced within various Jewish circles had not found broad resonance, and Jewish nationalism had received support only within a narrow intellectual milieu. However, the structural discrimination exposed by the Dreyfus Affair led Herzl to take steps toward producing a collective solution to this issue, beyond the search for individual remedies. Herzl initially considered alternative paths such as socialist revolution, mass conversion to Christianity, or assimilation, but ultimately settled upon the idea of national self-governance for the Jews. In an article he wrote for an American journal in 1899, Herzl stated, “It was the Dreyfus Affair that made me a Zionist,” thereby explicitly articulating the symbolic role this case played in his political orientation (Eichler, 2023).

According to Garaudy as well, Herzl recognized that antisemitism functioned not only as a threat to the Jewish community, but also as an instrumentally useful tool in advancing the political objectives of Zionism. Herzl regarded antisemitism as a strategic element in justifying Zionist emigration and the process of statehood; in this respect, he pointed to Ivan V. Simonyi, an antisemite from Pressburg, as one of the movement’s most fervent supporters of the period. Herzl’s statement that “the enemies of the Jewish race are right... but let us not be envious, we too shall be happy” is noteworthy in illustrating how Zionist discourse was, at times, intertwined with antisemitic elements. This pragmatic approach did not remain confined to the theoretical level alone, but was also borne out in the practices of the Nazi period. According to documents contained in the secret archives of the Wilhelmstrasse, an official arrangement was concluded between the Hitler administration and the Jewish Agency aimed at facilitating the emigration of German Jews to Palestine; within this framework, a German Foreign Ministry document dated 12 June 1937 stated that this emigration coincided both with Nazi Germany’s domestic policy objectives and with the aim of establishing a strong Jewish presence in Palestine. Along the same lines, in a memorandum dated 27 January 1938,

Clodius, one of Hitler's advisers, noted that these emigration policies had been reconsidered by the Führer and that the process was being supported and continued (Garaudy, 2023, pp. 76-77).

With regard to assessing these claims, the scope and functioning of the Haavara Agreement are of decisive importance. The arrangement, which took shape in the summer of 1933, enabled German Jews wishing to emigrate to Palestine to transfer a portion of their capital by means of German export goods (Segev, 1993, pp. 20, 26). According to Segev, the agreement rested upon the complementary interests of the Nazi administration, which sought to remove Jews from Germany, and the Zionist movement, which sought to bring them to Palestine. The same assessment also notes that this convergence of interests did not correspond to the preferences of German Jews themselves, the majority of whom would have preferred to remain in their country (Segev, 1993, p. 20). According to Bauer's calculations, the transfers carried out through Haavara between 1933 and 1939 reached a total of £8,101,500, an amount corresponding to 14.9 percent of the total capital that entered Palestine during the same period (Bauer, 1994, p. 28). Bauer further demonstrates that, by the end of the 1930s, Germany no longer had an economic rationale for maintaining the arrangement, that the element genuinely motivating the Nazi administration was the acceleration of Jewish emigration, and that Hitler's personal intervention played a decisive role in keeping the agreement alive until the end of 1938 (Bauer, 1994, pp. 21, 28). These findings corroborate, through an independent source, the convergence of interests indicated by the archival documents cited by Garaudy, while at the same time showing that this convergence arose not from ideological affinity but from the intersection of opposing motives.

The agreement gave rise to a profound division not only within the Jewish world at large but also within the Zionist movement itself. The Revisionist leader Vladimir Jabotinsky vehemently opposed Haavara despite the fact that it increased the emigration of German Jews to Palestine, while he himself, after 1935, conducted negotiations with the antisemitic Polish administration for the purpose of facilitating Jewish emigration to Palestine (Bauer, 1994, p. 17). Yitzhak Gruenbaum, one of the directors of the Jewish Agency, for his part demanded that Haavara be terminated and that an open struggle against Nazi Germany be launched, even at the cost of the fate of the Jews remaining in Germany (Segev, 1993, p. 28). Ben-Gurion defended the agreement in this debate, describing his own position at the 1935 Vaad Leumi meeting with the words that he was "concerned with nothing else but saving these 500,000 Jews" (Segev, 1993, p. 26). Against this, another statement he made during the same debate has become central to criticisms concerning the movement's priorities. Ben-Gurion said that, were he faced with a choice between saving all the children in Germany by taking them to England and saving half of them by taking them to Palestine, he would choose the latter, because before them stood not only the account of these children but also the historical account of the Jewish people (Segev, 1993, p. 28). As Segev relates, Ben-Gurion's biographer Shabtai Tevet interprets this statement as a deliberately extreme rhetorical formulation, made by the speaker in full awareness that he had no actual means of rescuing these children (Segev, 1993, p. 28). This example demonstrates that the distinction between prioritization at the level of discourse and an actual decision of sacrifice must be carefully maintained, and that the available documents do not permit such statements to be construed as establishing a definitive causal relationship.

On the other hand, statements dating from 1942 by Nathan Yalin-Mor, one of the leaders of the Stern Group, one of the radical elements within the Zionist movement, likewise indicate that this cooperation could reach even further dimensions. The efforts undertaken by this Zionist group, in cooperation with the Nazis, to compel the Jewish population toward emigration coincided with Germany's goal of "cleansing" Europe of Jews (Garaudy, 2023, p. 77). These documents and statements point to the fact that a certain segment of the Zionist movement entered into strategic convergences, and at times open cooperation, with the antisemitic regimes of the period; they are significant in demonstrating how contradictory a position a movement claiming to combat antisemitism could assume within particular historical contexts. At the same time, sources differ in

emphasis regarding the nature of these contacts. Bauer characterizes the purpose of the contacts that developed between 1938 and 1941 among Nazi officials such as Eichmann and, at times, Zionist organizations, and at times Jewish individuals representing only themselves, as the sustaining of Jewish emigration under conditions in which the British administration was increasingly restricting entry into Palestine (Bauer, 1994, p. 44). This reading allows these contacts to be assessed not as an ideological affinity attributable to the movement as a whole, but rather as instrumental initiatives developed in response to narrowing channels of emigration. In addition, during the period of Nazism's rise, Martin Buber, although ostensibly recognized as an intellectual opposed to Nazi ideology, displayed in his thought, through approaches centering on Jewish supremacy, a mentality resembling the Nazis' racist conception. These Hasidic currents of thought bear a resemblance, in particular, to the calls for violence against Arabs and the discourses of hatred voiced by Lubavitcher rabbis and other Hasidic leaders (Shahak, 2004, pp. 60-61).

According to David North, had Hitler never existed and had the Nazi massacre never taken place, it would be impossible to speak of a Zionist movement in the modern sense, nor of the mass emigration of Jews to Palestine; this indicates that Zionism constructed its historical legitimacy to a great extent upon the Nazi genocide, and that the movement's political logic rests upon a causal relationship established between a nationalist myth and one of the greatest catastrophes of the modern age (North, 2024, p. 2). Whereas the Jewish population in Palestine had been relatively limited prior to the rise of Nazi power in 1933, by 1945 this population had reached its highest level in history. This demographic transformation enabled the Zionist armed organizations to recognize that the human resources necessary for establishing a state in the territory of Palestine had come into being. With the spread of the Nazi threat across Europe, Jewish emigration gained momentum; Jewish communities that had previously hesitated over emigration to Palestine despite various incentives turned toward the region en masse after this date. This process played a decisive role in shaping the demographic and political strategy of the Zionist movement (Varol, 2023, p. 18).

Adolf Eichmann, who served as a high-ranking Nazi officer during the Nazi German period and is alleged to have played a central role in the planning and systematic implementation of the Jewish genocide (Holocaust), fled to Argentina in the postwar years, but was captured in 1960 through a covert operation organized by the Israeli intelligence service Mossad and taken to Israel by unlawful means. Eichmann, tried in Jerusalem in 1961 on charges of crimes against humanity and complicity in genocide, was executed in 1962. It has been argued, however, that this trial went beyond the establishment of justice and served a political purpose of settling scores. Indeed, David Ben-Gurion, the Israeli Prime Minister of the time, regarded Eichmann's trial as an opportunity to expose the relations alleged to have been established between the Nazi regime and certain Arab leaders. Ben-Gurion's rhetoric laid the groundwork for a form of propaganda suggesting that there might be good individuals among the Germans, but that there was no one good among the Arabs (Arendt, 2016, pp. 20, 23).

The meaning Ben-Gurion attached to the trial can also be traced in the texts he himself authored. In his response to a proposal by Nahum Goldmann, President of the World Zionist Organization, for an international tribunal following Eichmann's capture, Ben-Gurion argued that the catastrophe inflicted upon the Jewish people could not be regarded as an ordinary component of the crimes the Nazis had committed against humanity, that the purpose of the trial was less punishment than the exposure, in all its dimensions, of the crimes of the Nazi regime, and that this task fell, by virtue of "historical justice and the honor of the Jewish people," to an Israeli court within the sovereign Jewish state (Ben-Gurion, 1972, pp. 575-576). The same texts also contain Ben-Gurion's statements to the effect that numerous Nazis of German and Arab origin who had participated in the massacre of Jews were present within the administrations of neighboring countries, and that world public opinion needed to be warned as to whose footsteps those planning Israel's destruction were following (Ben-Gurion, 1972, p. 575). These statements partially

corroborate, through Ben-Gurion's own discourse, the Arendt-derived assessments regarding the interweaving of the trial's legal function with its political function.

This approach was aimed, within the geopolitical conjuncture of the period, at portraying the Arab world as an anti-Israel bloc and at influencing international public opinion. The trial process, however, resulted in a "fiasco" as far as Israel was concerned. Israel not only failed to achieve these political objectives but also brought to light the contacts and secret agreements established during the war years between Zionist leaders and Nazi officials. As Hannah Arendt points out, the presentation in court of documents relating to the Kastner-Eichmann agreement damaged the moral legitimacy of Eichmann's trial and created serious fissures in the historical narrative of the Israeli state (Arendt, 2016, pp. 20, 23). This situation opened to discussion, beyond Eichmann's individual crimes, the strategic choices and ethical boundaries of the Zionist movement during the wartime period as well.

The documents and testimonies that came to light in the Eichmann trial provided significant evidence regarding the cooperation between Zionist officials and the Nazi regime; this situation laid the groundwork for serious debate as to whether Zionist leaders had disregarded or sacrificed the broader Jewish population in pursuit of their own political objectives. In this context, the agreement concluded between Dr. Rudolf Kastner, representing the Zionist movement, and the German officer Adolf Eichmann stands out as a concrete example of these criticisms. According to the agreement, in exchange for permitting several thousand members of the Jewish Agency and the Palestine Zionist Organization to emigrate to Palestine by unlawful means, the maintenance of "order" in the deportation and administration of hundreds of thousands of Jews within the Nazi concentration camps was guaranteed. Eichmann, in statements he later gave, indicated that this small number of Jews sent to Palestine were all active members of Zionist organizations and were regarded, in his own words, as the "best biological material." This situation reinforced the allegations that the Zionist movement, driven by ideological motives, had granted priority solely to the rescue of a particular segment. Kastner's cooperation with the Nazis provoked considerable reaction within Israeli public opinion and the legal system after the war; indeed, Benjamin Halevi, one of the judges presiding over the case, stated in his assessment of Kastner's conduct that he had, in effect, "sold his soul to the devil" (Arendt, 2016, p. 54). This development came to occupy a central place in debates questioning the historical responsibility and ethical boundaries of the Zionist movement.

Subsequent research into the Kastner case has considerably elaborated the context in which this judicial assessment took shape. As Bauer relates, the trial began as a libel suit brought against Malkiel Grunwald, who had written that Kastner, through negotiating with the Nazis to save a trainload of Jews, had abandoned the remainder of Hungarian Jewry to its fate; through the strategy of defense counsel Shmuel Tamir, the proceedings effectively turned into a trial of Kastner himself (Bauer, 1994, p. 145). The train that departed Budapest in June 1944 ultimately carried 1,684 people. It is recorded that the selection of passengers was undertaken not by Kastner alone, but by a committee headed by Otto Komoly that also included a representative of the Orthodox community, that Kastner sought to give assurance of the seriousness of the undertaking by placing his own family on the train as well, and that he regarded the train as the first breach to be opened in the policy of mass extermination (Bauer, 1994, pp. 198-199). Against this, Moshe Krausz, a witness of the period, accused Kastner of sending people to their deaths and of having fallen victim to a blatant Nazi deception (Bauer, 1994, p. 198). This difference in emphasis among the sources demonstrates the difficulty of reducing the case to a one-dimensional narrative of collaboration.

The subsequent stage of the judicial process demonstrates that the claims addressed in this article cannot be grounded in a single court ruling. The Israeli Supreme Court overturned Halevi's decision on its merits in 1958; Justice Shimon Agranat, in the majority opinion, stated that Kastner's sole purpose in pursuing the negotiations to the end had been to save the greatest possible number of

Jews under the conditions of the period, and that the privileged train ought to be regarded as a byproduct of these negotiations. The same ruling recorded that all the communal leaders of the period, including representatives of the Revisionist movement, had supported the course Kastner pursued (Segev, 1993, pp. 306-307). Justice Heshin, for his part, wrote that a cooperation undertaken without ill intent and directed toward rescue could not be branded a moral failure (Segev, 1993, p. 308). Before this ruling was announced, Kastner was murdered in Tel Aviv in March 1957 by perpetrators linked to a far-right underground organization (Segev, 1993, p. 308). It is notable that Halevi himself, the author of the original ruling's iconic phrase, stated years later that the expression "sold his soul to the devil" had been a misunderstood and unnecessary embellishment, and that he would not have used it had he rewritten the decision (Segev, 1993, p. 310). This picture reveals that the judicial assessment reported by Arendt remained contested even within the Israeli legal system itself, and that the Kastner case points not so much to the concept of political collaboration as to the problem of the moral limits of negotiation conducted under conditions of genocide.

As Bauer demonstrates, Eichmann informed Brand in April 1944 that he was prepared to release one million Jews in exchange for a suitable price, with demands soon taking concrete shape in the form of ten thousand trucks and various consumer goods (Bauer, 1994, p. 163). When the offer reached the leadership of the Jewish Agency, Gruenbaum, chairman of the Rescue Committee, characterized it as "a diabolical provocation," while Ben-Gurion argued that the seemingly fantastical nature of the offer did not diminish its seriousness, and that the risk had to be taken even if the chance of success were only one in a million (Segev, 1993, p. 94). The position adopted by Ben-Gurion and Moshe Shertok in their meeting with the British High Commissioner MacMichael was that no goods whatsoever could be handed over to the Nazis, but that the negotiations had to be pursued given the possibility of saving lives (Bauer, 1994, p. 174). The initiative came to nothing, owing both to the attitude of the Allies, who regarded the offer as a maneuver designed to detach the Western alliance from the Soviet Union, and to the British policy of leaking the matter to the press (Segev, 1993, p. 94). A similar pattern can be traced in the Europa Plan initiative of the Working Group in Slovakia, which envisaged payment in exchange for halting deportations from Europe. According to Bauer, Himmler permitted these negotiations to continue for tactical reasons, while the SS officer serving as the interlocutor, Wisliceny, strung along the Jewish negotiators with promises he had no authority to keep (Bauer, 1994, pp. 99-100). These examples show that Zionist actors and Jewish rescue organizations did in fact press the available channels of negotiation to their limit, but that the outcome was determined to a great extent by the intentions of the Nazi administration and the priorities of the Allies.

One of the most comprehensive assessments of this entire body of negotiating experience likewise belongs to Bauer. Bauer notes that, under conditions of war in which rescue through resistance or escape had ceased to be a realistic option, negotiation with the killers became, to all appearances, the only avenue of escape; that the negotiators assumed enormous personal and social risks; and that, against all logic, some lives were saved by this means. In his view, figures such as Kastner and Brand, whatever their personal flaws, ought to be judged less by their success or failure than by whether they tried at all (Bauer, 1994, pp. 259-260). This interpretation represents the strongest counter-reading that can be set against the allegations of sacrifice examined in this article. The difference between the two approaches relates, to a considerable extent, to whether the same facts are interpreted at the level of intention or at the level of outcome.

The task of grounding these ethical and political inquiries in a documentary basis has, in particular, acquired a new dimension through the comprehensive study of Lenni Brenner. The accounts contained in Lenni Brenner's work *51 Documents: Zionist Collaboration with the Nazis*, published in 2002, encompass contacts and correspondence alleged to have taken place during the 1930s and 1940s between certain Zionist organizations and Nazi officials. Brenner presents these documents as evidence of a cooperation established by the Zionist movement with the Nazi regime

for purposes such as “rescuing the Jewish people” or “facilitating emigration to Palestine.” Brenner grounds this thesis in fifty-one primary sources compiled from archival documents, official correspondence and Zionist publications of the period (Brenner, 2008, pp. 115-120). This cooperation, according to the work, laid the groundwork—both in its economic and political dimensions—for the implementation of the Nazi regime’s antisemitic policies, particularly within the framework of the Haavara Agreement, through which certain Zionist groups are alleged to have concluded pragmatic-level agreements with the Nazi administration aimed at facilitating the transfer of the Jewish population in Germany to Palestine, while at the same time being regarded by Zionist leaders as a strategic opportunity to strengthen the Jewish presence in Palestine.

According to Garaudy as well, certain Zionist leaders, through establishing direct or indirect contacts with the Nazi regime, transformed Hitler’s genocidal policy against the Jews into a process rendered “functional” for Zionist purposes. In order to direct Jewish communities toward Palestine and to shift the demographic structure there in favor of the Zionist movement, this tragedy was treated, in effect, as a strategic opportunity (Garaudy, 2014, p. 327). Another dimension of this approach is set out by Bernard Lewis. According to him, Jews who had initially remained distant from Zionist thought embraced Zionism through a radical shift in direction in the face of mounting attacks, discrimination, mass emigration and an atmosphere of violence, a development that accelerated the process of mass settlement in Palestine (Lewis, 1996, pp. 215-216).

This orientation pointed to by Lewis combined with the organizational efforts of the movement to deepen the process of settlement. During this period, the Zionist movement organized extensive propaganda campaigns aimed at encouraging emigration, mobilized its financial resources, and systematically supported the settlement process through infrastructure investment. Despite all these efforts, however, the demographic balance of the region did not shift in favor of the Jews (Armaoğlu, 2007, p. 200). The Muslim population of Palestine retained its majority status in the face of relatively limited Jewish immigration, and this situation posed a serious obstacle to the ideal of “securing a population majority,” one of the central objectives of the Zionist project. This demographic impasse directed the Zionist leadership toward a more planned and intensive emigration strategy, and new policies were developed aimed at establishing, through Jewish settlers, a permanent political, economic and social presence in the region. While the systematic genocide inflicted by Nazi Germany upon the Jewish people became lodged in Jewish history as a profound trauma, it was at the same time regarded as an “Opportunity” for the Zionist movement and transformed the ideological ground of Zionist ideals as well. The propaganda conducted during the rise of Nazism and the course of the Holocaust rendered Zionism a more attractive option for many Jews who had initially remained distant from the idea of a Jewish state in Palestine. During this period, the wave of emigration toward Palestine increased; Zionist discourse began to gain broader acceptance through its claim of securing the safety of the Jewish people on a global scale. Furthermore, the sense of moral responsibility created by the West’s failure to take adequate measures during the Holocaust reinforced international support for the establishment of the State of Israel and strengthened the legitimacy of the state that was to be founded (Aytürk, 2022, p. 219).

Ben-Gurion’s own memoirs allow us to trace the connection he drew between rescue, emigration and the objective of statehood. Ben-Gurion writes that the consequences of Nazism in Europe demonstrated to every Jew the potential danger of remaining stateless, that even communities which had lived in peace with their neighbors for centuries and were nearly assimilated found themselves without security, and that this experience turned many Jews toward Israel not as victims of persecution but as individuals who had come to believe in the necessity of a Jewish national home (Ben-Gurion, 1970, p. 164). This retrospective narrative exemplifies, in the founding leader’s own words, the manner in which the experience of the Holocaust was transformed into a ground of legitimacy for the objective of statehood. Zionist organizations held that securing a population majority was essential for establishing a Jewish state in Palestine, and, to this end, developed

intensive emigration policies aimed at directing the Jewish population of Europe toward the region. However, the reluctance of a significant portion of Jewish communities to undertake this emigration laid the groundwork for certain Zionist leaders to become open to tactical cooperation with the authoritarian regimes of the period, particularly the Nazi administration. According to Brenner, the official documents pertaining to such cooperation were, for a long period, prevented from being made public owing to various political pressures; furthermore, certain Zionist circles sought to obscure this process in order to prevent the emergence of these documents, to cover up such instances of cooperation, or to diminish their impact. In his view, these documents not only reveal the strategic orientation of the Zionist movement but also render visible the internal contradictions and divisions it produced within Jewish society. This relationship, however, gave rise to serious debate both within the Zionist movement and in Jewish public opinion more broadly; religious Jewish circles, in particular, criticized this process harshly. Brenner notes that Orthodox Jews regarded Zionism as “a monstrous current driving their own religion into heresy” (Brenner, 2008, p. 10). This situation may be regarded as a historical projection of the ideological conflicts between the secular orientation of the Zionist movement and traditional religious Judaism.

This ideological opposition did not remain confined to the level of discourse alone, but also manifested itself in significant forms of resistance to the Zionist movement among Jewish communities in various regions. Moreover, factors such as the fact that religious Jews regarded Zionism as a non-religious ideology, that opposition to Zionism was quite strong among the Jewish communities of Germany, and that these circles did not wish to see the World Zionist Congress held in Germany, reinforce the claims that the Zionist movement may have developed a more distant, even punitive, attitude toward the Jews of Germany. Indeed, Rabbi Isaac Breuer, one of the leading Orthodox thinkers of the period, openly declared that this ideology would drive the Jewish people toward catastrophe and even death, stating that “Zionism is the most terrible enemy that has befallen the Jewish nation” (Rabkin, 2014, pp. 220-221).

Brenner, addressing comprehensively the correspondence that took place between Zionist leaders and Nazi officials, sets out through these documents the fundamental priorities of Zionist strategy during the period. What stands out in particular within this correspondence are the demands aimed at accelerating Jewish emigration to Palestine. Brenner regards these documents as significant for understanding both the political imagination of the period and the moral boundaries of the Zionist movement. Within this framework, the letters of Vladimir Jabotinsky—founder of Revisionist Zionism and regarded as the ideologue of the Likud Party, influential within Israel’s right-wing political tradition—stand among the important examples reflecting Zionist ideology’s approach to emigration. Jabotinsky states that the “sacrifice” Zionism expected of Jews consisted in relinquishing their possessions and emigrating to Palestine for the sake of freedom, in pursuit of the ideal of liberty and national rebirth. Jabotinsky regards this emigration not merely as necessary for Jewish liberation, but as an indispensable instrument for establishing Jewish sovereignty. In response to criticisms directed at him to the effect that these amounted to “sacrifices made to the Zionist devil,” he emphasizes that the subject and object of this sacrifice were the Jewish people themselves. In his words, those sacrificed would not constitute a cost, but rather an indispensable value on the path toward the rebuilding of Israel (Brenner, 2008, p. 38). This reading, conducted through both official correspondence and ideological texts, thus offers, within Brenner’s study, an important framework for understanding the moral and strategic line pursued by the Zionist movement, particularly in moments of crisis.

The meaning Jabotinsky attached to emigration appears as part of a broader design. In writings composed on the eve of the war, Jabotinsky argued that the economic and social position of East-Central European Jewry had become untenable, and that mass evacuation constituted “the only remedy against the cancer of the Jewish predicament” (Jabotinsky, 1940, pp. 114-115; Jabotinsky, 1942, p. 124). It is recorded that Jabotinsky, in 1936, argued that at least two-thirds of Polish Jewry

ought to be included within the scope of evacuation, and that he preferred the term “evacuation” because it evoked an orderly, planned rescue operation (Jabotinsky, 1940, pp. 114-115). As Segev relates, the Revisionist press, in the wartime debates over rescue, used this evacuation plan as a trump card against the labor movement, directing at rescue-fund initiatives the criticism that “you are too late, you missed the opportunity,” by way of this very plan (Segev, 1993, p. 105). This context shows that the discourse of sacrifice reported by Brenner cannot be considered apart from the evacuation program, which can also be read as an early warning against the danger awaiting European Jewry.

In the interview Brenner conducted in 1981 with the Zionist rabbi Joachim Prinz, who survived the Nazi massacre and emigrated to the United States, an important historical testimony is offered for understanding the complex and multilayered relationship the Zionist movement developed with the Nazi regime during the 1930s. The interview aims in particular to bring to light the dilemmas faced by the Jewish community in Germany in confronting Nazi power and the strategies pursued by Zionist circles within this context. Throughout the interview, Prinz states that the majority of Jews in Germany had adopted an assimilationist orientation, but that this approach became both dangerous and unworkable with the rise of the Nazi regime. According to him, the Zionist approach, which argued that Jewish identity ought to be recognized as a political and cultural reality rather than suppressed, inevitably came into conflict with Nazi power, while at the same time paradoxically giving rise to relations of overlapping interest in certain areas (Brenner, 2008, p. 144).

In his responses to the questions posed by Brenner, Prinz states that certain Zionist circles established dialogue with Nazi officials with the aim of facilitating Jewish emigration, and that this situation was regarded, under the extraordinary conditions of the period, as an “inevitable” strategic choice. One of the central points emphasized in the interview is that this interaction did not signify that the Zionists approved of or embraced Nazi ideology. On the contrary, according to Prinz, these contacts should be read as a necessary tactic aimed at securing the future of the Jewish community (Brenner, 2008, pp. 144-153). Throughout the interview, Brenner treats Prinz’s account not merely as an individual testimony, but also as a reflection of the Zionist discourse of the period. In this respect, Prinz’s words allow for a reconsideration of the moral and political consequences of the contested contacts pursued by the Zionist movement within its historical context. The interview constitutes a historical document of particular significance in rendering visible the tense network of relations that emerged during the process of directing the Jews of Germany toward Palestine.

The question of priority between the goal of emigration to Palestine and the rescue of European Jewry can also be traced in the internal correspondence of the Yishuv leadership itself. An internal memorandum, cited by Segev and drafted in early 1943 by Apolinari Hartglass, coordinator of the Rescue Committee, acknowledges that the committee could not even dream of rescuing more than tens of thousands of people, and argues that, this being the case, the efforts undertaken should at least yield some political gain from a Zionist point of view (Segev, 1993, p. 99). Gruenbaum, the committee’s chairman, described his own task with the words “we have been charged with bearing witness to death,” a statement reflecting the sense of helplessness that prevailed among the leadership of the period (Segev, 1993, p. 99). Segev further relates that, during this same period, internal party struggles within Yishuv politics were at times able to take precedence over developments in Europe, and that Ben-Gurion, in a speech delivered immediately after Kristallnacht, said, “I confess my sin: in these terrible days when the catastrophe has begun, I am still more troubled by the elections of the party branch in Tel Aviv” (Segev, 1993, p. 105). This evidence lends documented support to the criticisms suggesting that rescue activity did not always occupy first place in the institutional hierarchy of priorities.

By contrast, both the actors of the period and certain historians argue that this picture cannot be read independently of the actual capacity for action that existed at the time. Shimon Peres, one of Ben-Gurion’s close associates, contends that information remained fragmented during the war years,

that censorship narrowed every possible avenue of protest, that the true scale of the catastrophe could only be grasped after the war had ended, and that Ben-Gurion, while never abandoning hope of rescue, simply could not see how these people might actually be saved (Peres & Landau, 2011, pp. 80, 85-87). Bauer, for his part, explains the position of the Jews during the Second World War through the metaphor of a multiple trap, emphasizing that the actors caught between the Allies' reluctance to help, the Nazis' determination to exterminate, and the Jews' own powerlessness were left with options that were extremely limited (Bauer, 1994, p. 257). Taken together, these two levels of assessment suggest that while the critique of misplaced priorities carries real force, the available evidence does not support turning it into a definitive claim of causality that the broader Jewish population was knowingly sacrificed.

When the allegations concerning the contacts between the Nazis and the Zionists are considered together, it can be said that this relationship stemmed less from ideological affinity than from the conditions of the period. Indeed, the Nazi regime's policy of removing Jews from Germany and the Zionist movement's objective of accelerating emigration to Palestine intersected during a particular period. This intersection indicates that the relationship unfolded at a pragmatic level. Bauer likewise describes this convergence in the pre-war period as a distinctive intersection of interests arising from the fact that the Nazis wished to "expel" while the Jews wished to "rescue" (Bauer, 1994, p. 259). This demonstrates that both sides acted from differing motivations, and that this tactical-level convergence of interests took shape upon a transient ground. Nevertheless, both actors underlying this cooperation, each in pursuit of its own objectives, represented different facets of an evil that opened deep wounds in the history of humanity.

Conclusion

This study has examined, from a critical perspective, the relations established by the Zionist movement with the Nazi regime within the context of the Holocaust. The data examined indicate that certain Zionists established contacts with the Nazi administration at various levels, in pursuit of particular strategic interests, even as the Jewish people were undergoing this great tragedy. These relations bore a pragmatic character, oriented toward the objectives of encouraging emigration to Palestine and strengthening the Jewish presence there. At the same time, the study has also shown that these contacts were not conducted by a single will binding the movement as a whole, and that, as seen in the case of Haavara, they could meet with fierce opposition from within the movement itself.

The allegations put forward indicate that certain Zionist actors relegated their own people to secondary importance in pursuit of national objectives. The fact that decisions were taken within a setting that produced fatal consequences does not, however, mean that the actors intended those consequences. Nevertheless, it can be concluded that Zionist discourse regarded antisemitism not merely as a threat but as an element that lent momentum to a national project, and was thus capable of employing hostility toward Jews in a strategic manner. Within this framework, it should be emphasized that the Holocaust constitutes a multilayered historical event in which, alongside the Nazi massacre, the political and moral choices made among Jewish elites themselves were also rendered a matter of contention.

The relations between the Nazis and the Zionists have given rise to the argument that Zionist actors placed national objectives ahead of the priority of rescue. This interpretation finds support both in Ben-Gurion's controversial statements regarding rescue priorities and in the testimonies that came to light during the Eichmann trial. The counter-interpretation, by contrast, reads these same facts as necessary negotiations undertaken to save lives at a time when the options of resistance and escape had been foreclosed. This reading rests upon the 1958 ruling of the Israeli Supreme Court, upon testimonies concerning the conditions of censorship and powerlessness that prevailed at the time, and upon Bauer's comprehensive assessment of the history of these negotiations. The historical

constraints underlying this counter-interpretation find concrete expression in the Allies' policies, which did not treat rescue as a priority, and in the Nazi administration's determination to carry out extermination.

The role of the Zionist movement during the course of the Holocaust calls for renewed examination in terms of both political strategies and ethical responsibilities. The political line adopted by Zionist leaders during this period must be assessed within the framework of the pursuit of demographic superiority and the emigration policies pursued to that end, particularly in service of the objective of establishing a Jewish state in Palestine. The use of the human catastrophe produced by the Holocaust as a ground legitimizing Jewish emigration to Palestine renders the historical position of the Zionist movement a matter of contention. The analyses undertaken in this context provide an important foundation for broader debates that interrogate the role Zionism has played in modern Jewish history and the moral obligations it bears.

Finally, the contribution of this study should be sought in its provision of a conceptual framework that allows the moral dilemmas arising under conditions of genocide, selective rescue policies, the tension between national objectives and emigration strategies, and the limited capacity for political action to be considered together. The question of how this historical experience has been transformed, within contemporary politics, into a framework of reference—particularly in the context of the Palestinian question—together with the criticisms of instrumentalization to which the article has pointed through the literature, constitutes the subject of a separate and systematic inquiry in its own right. For the instrumentalist logic of the Zionist movement, which failed to take into account even the Jews of Germany in pursuit of its own objectives, has become clearly visible today through the genocidal practices carried out in Palestine and Gaza. Within this framework, the manner in which Zionism has, in pursuit of its goal of the “promised land,” overstepped every human and moral boundary has been concretely demonstrated within a continuous historical process.

www.turkishstudies.net/economy**Turkish Studies - Economics, Finance, Politics**

eISSN: 2667-5625

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

Nazi Almanyası ve Siyonist Hareket Arasındaki Etkileşimler: Holokost Dönemi Üzerine Bir İnceleme

Giriş

Birinci Dünya Savaşı'nın 1918 sonbaharında sona ermesiyle birlikte, galip devletler uluslararası sistemi kendi çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirmek amacıyla Paris Barış Konferansı'nı toplamışlardır. 18 Ocak 1919'da Versailles Sarayı'nda başlayan konferansın temel gündemi, barış antlaşmalarının hazırlanması ve yeni bir küresel düzenin inşasıydı. Ancak Fransa ve İngiltere gibi önde gelen müttefikler, Almanya'nın siyasi, askeri ve ekonomik bakımdan etkisizleştirilmesini öncelikli hedef haline getirmiştir. Bu doğrultuda alınan kararlar, Almanya'yı savaşın tek sorumlusu ilan ederek ona ağır yükümlülükler getirmiştir. Üstelik barış görüşmeleri sırasında yenik devletlerin temsilcilerinin dışlanması, alınan kararların tek taraflı ve cezalandırıcı bir karakter kazanmasına neden olmuştur (Armaoğlu, 2017, s. 136-137).

Paris Barış Konferansı'nın sonunda imzalanan Versailles Antlaşması (28 Haziran 1919), Almanya'ya hem toprak kaybı hem askeri sınırlamalar hem de yüksek savaş tazminatları gibi ağır koşullar dayatmıştır. Bu durum, Almanya'da ekonomik çöküşü, işsizliği ve toplumsal huzursuzluğu derinleştirmiştir. Almanya'nın yaşadığı bu kriz ortamı, 1920'li yıllarda faşist ideolojilerin yükselmesine, dışlayıcı ve otoriter politikaların toplumsal meşruiyet kazanmasına zemin hazırlamıştır (Yakut, 2018, s. 199-203). Almanya'nın bu çok boyutlu krizleri, merkez partilerin zayıflamasına ve radikal sağcı hareketlerin güç kazanmasına neden olmuştur. Bu ortamda 1933'te Adolf Hitler liderliğindeki Nasyonal-Sosyalist Alman İşçi Partisi (Nazi Partisi) iktidara gelmiştir. Hitler, kısa süre içinde cumhurbaşkanı yetkilerini de ele geçirerek kendisini "Führer" ilan etmiş, diğer tüm siyasi partileri yasaklamış ve Nazi Almanyası'nın totaliter rejimini kurmuştur (Armaoğlu, 2017, s. 215-216). Bu gelişmeler, hem iç siyasetteki otoriterleşmeyi hem de dışlayıcı ideolojilerin kurumsallaşmasını hızlandırmıştır. Yahudi karşıtlığı, bu süreçte Nazi söyleminin merkezinde yer almış ve kitlesel bir nefret objesi haline getirilmiştir.

Hitler'e göre Almanya'nın tüm sorunlarının kaynağı Versailles Antlaşması, uluslararası kapitalistler, Marksistler ve özellikle Yahudiler ile onların ulus karşıtı faaliyetleriydi. Hitler, güçlü bir Alman toplumu yaratmak için kültürel ve biyolojik bir "safılaştırma" gerektiğini savunmuş; bu doğrultuda Aryan olmayan unsurların, başta Yahudilerin, toplumdan uzaklaştırılmasını bir zorunluluk olarak görmüştür. Yahudileri, insanlığa zarar veren, asalak gibi yaşayan, her felaketten az zararla sıyrılan ve göçlerle yayılmış bir tehdit olarak tanımlamıştır. Ona göre Yahudiler, hem Alman milletinin hem de insanlığın düşmanlarıydı. Bu anlayışla Nazi rejimi, özellikle Yahudilere yönelik sistematik baskı, ayrımcılık ve şiddeti serbest bırakmış; bu politikalar kısa sürede toplumsal düzeyde meşruiyet kazanmıştır (Hitler, 2016, s. 296-297, 440-456; Shirer, 1968, s. 675; Roberts, 2022, s. 655).

Bu dışlayıcı ideolojik yapı, Avrupa'da Yahudilere karşı tarih boyunca var olan ayrımcılıkla birleşerek Holokost'a zemin hazırlamıştır. Yahudi halkı daha önce de büyük sürgünler ve kitlesel şiddet olayları yaşamıştır. MÖ 586'da Yahuda Krallığı'nın Babiller tarafından işgal edilmesi, Süleyman Mabedi'nin yıkılması ve seçkin kesimin Babil'e sürülmesi, Yahudi tarihindeki ilk büyük sürgündür. İkinci büyük sürgün ise MÖ 74'te Kudüs Tapınağı'nın Romalılar tarafından yıkılması ve Yahudilerin dünyanın dört bir yanına dağılmasıyla yaşanmıştır. Ayrıca Hristiyanlık tarihinde Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesinden Yahudilerin kolektif olarak sorumlu tutulması, Roma İmparatorluğu'nda Hristiyanlığın resmi din haline gelmesiyle Yahudilere yönelik ayrımcılığı daha da derinleştirmiştir. 11. yüzyıldan itibaren ise dini nitelikli Yahudi düşmanlığı, Avrupa'da gelişen ırkçı milliyetçilikle birleşerek Yahudilere yönelik katliam, zulüm ve sürgünleri doğurmuştur (Arslan, 2006, s. 13, 15-63).

Tüm bu tarihsel arka planın üzerine inşa edilen Nazi antisemitizmi, 1933-1945 yılları arasında uygulamaya konulan Holokost ile doruk noktasına ulaşmıştır. Holokost, ölüm ve çalışma kampları, gaz odaları, zorunlu açlık ve kitlesel infazlar yoluyla yaklaşık altı milyon Yahudi'nin yok edildiği sistematik ve planlı bir soykırım olarak tanımlanmaktadır. Nazi Partisi'nin 1933'te iktidara gelmesiyle başlayan süreçte, "Yahudi yasaları" adı verilen ayrımcı düzenlemelerle Yahudilerin iş hayatı, kamu hizmetleri ve sosyal yaşamdan dışlanması sağlanmıştır. 1938'de yaşanan "Kristal Gece" olayında Yahudi evleri, işyerleri ve sinagoglar kitlesel şiddetle tahrip edilmiştir. II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla 1939'da, Almanya'nın işgal ettiği bölgelerde Yahudiler gettolara zorla yerleştirilmiş ve kötü koşullarda yaşamaya mecbur bırakılmıştır. 1941-1942 yıllarında Nazi rejimi, engelli bireyleri hedef alan "T4 Programı" kapsamında ötanazi uygulamalarını başlatmış, zihinsel ve fiziksel engelliler toplama kamplarına gönderilmiştir. Aynı dönemde "ölüm kampları" kurulmuş ve Yahudilerin kitlesel imhası için gaz odaları ile "mobil öldürme birlikleri" devreye sokulmuştur. 1942'de yürürlüğe giren "Son Çözüm" planıyla, Avrupa'daki Yahudi nüfusunun sistematik ve toplu şekilde yok edilmesi hedeflenmiştir. Ölüm kamplarında milyonlarca insan gaz odalarında öldürülmüş ve cesetleri yakılarak imha edilmiştir. 1945'te Müttefik güçlerin Nazi Almanyası'nı yenmesi ve toplama kamplarının kurtarılmasıyla Holokost sona ermiş, geride insanlık tarihinin en karanlık dönemlerinden biri ve ağır travmalar bırakan milyonlarca kurban kalmıştır. (encyclopedia.ushmm.org; www.yadvashem.org.; Çehreli, 2023, s. 166-170).

20. yüzyılın en karanlık dönemlerinden biri olan Holokost, Nazi rejiminin yürüttüğü sistematik imha politikalarının yanında bu süreçte farklı Yahudi gruplarının ve aktörlerinin oynadığı rollerle de çok boyutlu bir tarihsel olaydır. Özellikle Siyonist hareketin, Nazi yönetimiyle çeşitli düzeylerde yürüttüğü temaslar ve yaptığı anlaşmalar, tarihsel, siyasi ve etik düzlemde yoğun tartışmalara konu olmuştur. Bu çalışma, söz konusu ilişkileri ideolojik bağlamlarıyla birlikte analiz ederek, Siyonist hareketin Holokost sürecindeki konumunu yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Tarihsel yöntem çerçevesinde nitel bir araştırma yaklaşımı benimsenen çalışma, Siyonist ideolojinin, Yahudi halkının kitlesel kıyımlara uğradığı bir dönemde sergilediği siyasi tutumun ahlaki ve tarihsel sorumluluğunu sorgulamakta; ayrıca bu bağlamda Siyonizmin, Yahudi halkını kendi ideolojik hedefleri doğrultusunda kullanma potansiyeline dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bunun yanında Holokost'un Nazi barbarlığıyla sınırlı olmayan, aynı zamanda dönemin Siyonist aktörlerinin eylemleri ve ihmalleriyle de şekillenen çok katmanlı bir trajedi olduğu yönünde bir tartışma zemini oluşturulması hedeflenmektedir. Ayrıca Yahudi karşıtlığı (antisemitizm) ile Siyonist söylem arasındaki ilişki kavramsal düzeyde tartışılmış, Holokost propagandasının boyutu, Filistin'e göç stratejileri ve "kurtuluş" söylemi gibi temalar, dönemin koşulları içinde yorumlanmıştır.

Çalışmanın kavramsal çerçevesi, bu tartışmalı alanda sık sık iç içe geçen kategorilerin birbirinden ayrıştırılmasını gerektirmektedir. Nazi rejimiyle temas kurulması ile Nazi ideolojisinin benimsenmesi, kurtarma amaçlı müzakere ile siyasi iş birliği, sınırlı grupların kurtarılmasına öncelik verilmesi ile geniş kitlelerin bilinçli biçimde gözden çıkarılması arasındaki farklar, analitik düzeyde

korunması gereken ayrımlardır. Benzer biçimde, bir kararın ölümcül sonuçlar üretmesi ile karar vericinin bu sonucu amaçlamış olması aynı anlama gelmemektedir. Nazi-Yahudi müzakereleri literatürünün önde gelen isimlerinden Yehuda Bauer, ahlaki vaaz ile tarihsel yorumun birbirine karıştırılmasının araştırmacı açısından ciddi bir tehlike oluşturduğunu, önce tarihsel meselelerin ardından bunların gerisindeki ahlaki soruların tanımlanması gerektiğini vurgulamaktadır (Bauer, 1994, s. 146). Bu çalışma da değerlendirmelerini, aktörlerin niyetlerine ilişkin kesin hükümlerden çok kararların belgelenebilir sonuçlarına dayandırmayı amaçlamaktadır².

Holokost Bağlamında Siyonistlerin Nazilerle İş Birliği Yaptığına Dair Bir Değerlendirme

20. yüzyılın ilk yarısı, dünya tarihinde köklü siyasal dönüşümlerin ve büyük insani trajedilerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu dönemin en yıkıcı olaylarından biri olan Holokost, Yahudi toplumunda derin etkiler yaratmıştır. Holokost'un tarihsel bağlamı incelenirken, dönemin aktörleri ve farklı siyasal hareketlerin bu süreçteki tutumları da araştırma konusu hâline gelmiştir. Bu çerçevede, Siyonist hareketin Holokost sürecindeki pozisyonuna yönelik bazı tartışmalar akademik literatürde yer bulmuş; hareketin Nazi rejimiyle ilişkilerine dair farklı yorumlar gündeme gelmiştir.

Antisemitizmin sadece bireysel önyargı ya da dini hoşgörüsüzlükten ibaret bir olgu olmadığı, aksine tarihsel süreç içinde toplumsal ve siyasal yapıları derinden etkileyen köklü bir ideolojik gelenek haline geldiği, Yahudi topluluklarının antisemitizmle mücadele kapsamında oluşturduğu çeşitli kaynaklarda açık biçimde dile getirilmektedir. Bu bağlamda Yahudi Ajansı (The Jewish Agency) tarafından desteklenen “Understanding Antisemitism” adlı platform, antisemitizmin tarihsel gelişimini beş temel başlık altında incelemektedir: dinsel, ekonomik, milliyetçi, ırkçı ve laik antisemitizm. Platformda sunulan değerlendirmelere göre, antisemitizmin Hristiyanlık öncesi dönemde kültürel ve dini farklılıklardan beslenen bir ayrımcılık biçimi olarak ortaya çıktığı; Hristiyanlıkla birlikte teolojik düşmanlığa dönüştüğü, modern dönemde ise ulus-devlet inşası, ırk temelli ideolojiler ve komplo söylemleriyle yeniden üretildiği belirtilmektedir (encyclopedia.ushmm.org).

20. yüzyılda Avrupa genelinde yükselişe geçen aşırı milliyetçilik, etnik ayrımcılık ve komünizm karşıtlığı gibi ideolojik yönelimler, antisemitizmin sadece kültürel ya da dini önyargılardan ibaret olmadığını; aksine modern devlet aygıtlarının ideolojik aygıtlarıyla birleşerek Yahudi karşıtlığını kurumsallaştırabildiğini göstermektedir. Bu siyasal atmosfer, Nazi Almanyası'nın işgali altındaki pek çok Avrupa ülkesinde Yahudilere yönelik soykırım politikalarına gerek bireysel gerekse kurumsal düzeyde gönüllü ya da edilgen katılımları mümkün kılmıştır (encyclopedia.ushmm.org).

Yahudilere atfedilen “kötülüğün kaynağı olma” söylemi ile onların Alman toplumu üzerindeki sosyal, siyasal ve ekonomik alanlardaki tahakkümlerine ilişkin iddialar, antisemitizmin Orta Çağ'dan bu yana taşıdığı mitolojik unsurların, modern dönemin ideolojik aygıtları aracılığıyla yeniden üretildiğini göstermektedir. Özellikle Nazi Almanyası'nda, bu mitlerin sistematik biçimde yeniden kurgulanması ve yaygınlaştırılması, antisemitizmi sıradan bir önyargı olmaktan çıkarıp, devlet destekli bir nefret politikasına dönüştürmüştür. Nazi ideolojisi, “ari ırk” söylemi üzerinden inşa ettiği biyolojik üstünlük iddiası ile Yahudileri “aşağı ırk” kategorisine yerleştirmiş; bu hiyerarşik ırk tasavvuru, Yahudilere yönelik komplo teorilerini meşrulaştırarak Yahudi toplumuna karşı savaş açılmıştır (Çakı, 2019, s. 205-206). Böylece, tarihsel kökenleri Orta Çağ Hristiyan teolojisine dayanan antisemit mitler, 20. yüzyılın modern propaganda teknikleriyle birleşerek, Yahudi karşıtı

² Filistin, Gazze ve İsrail ile ilgili ayrıca bk. Ağdemir, 2015; Altınsoy, 2025; Bahar, 2024; Batmaz, 2008; Demir, 2011, 2025; Demircan & Bircan, 2025; Erkan, 2017; Günaydın, 2015; Güngör, 2019; Kızılsöker, 2024; Kurt & Akgedik, 2024; Erdem, 2025.

politikaların uygulanabilirliğini artırmış ve nihayetinde Holokost'u mümkün kılan siyasal ve psikolojik zeminin oluşumuna katkı sağlamıştır.

Hitler'in dünya görüşüne göre Yahudiler, medya, finans, askeri-endüstriyel kompleks ve küresel siyasetin arka planındaki manipülasyon gücünü elinde tutan, görünmeyen ama her yerde etkili bir "siyasi iblis" olarak tanımlanmakta; bu nedenle insanlığın selameti için ortadan kaldırılması gereken bir tehdit olarak görülmekteydi. Bununla birlikte bazı tarihsel kaynaklar, Yahudi katliamlarının tek suçlusunun Naziler olduğu değerlendirilmesinin eksik olduğunu; bu sürecin ardında, başta Amerikan sermaye çevreleri olmak üzere Batılı güçlerin de bulunduğunu öne sürmektedir (Black, 2016, s. 13).

Yahudi Soykırımı'na (Holokost) dair tarih yazımı, sadece Nazi Almanyası'nın doğrudan uygulayıcılarını değil, aynı zamanda bu insanlık suçuna dolaylı ya da doğrudan katkıda bulunan ya da "sessiz kalan" aktörleri de eleştirel bir biçimde inceleme konusu yapmaktadır. Milyonlarca Yahudi'nin gettolarda tecrit edilerek, toplama ve imha kamplarında sistematik şekilde yok edilmesine tanıklık eden ulusal ve uluslararası yapıların tutumları, bu bağlamda tarihsel ve ahlaki sorumluluk sorunsalını gündeme getirmiştir. Soykırım sürecinde Batılı güçlerin ve uluslararası kurumların, özellikle de Vatikan'ın, yeterli tepkiyi göstermemesi sıkça eleştirilen bir tutum olarak öne çıkmaktadır. Bu tür aktörler, literatürde "seyirci" kavramıyla tanımlanmakta ve soykırım karşısında edilgen kalmakla suçlanmaktadır. Bazı tarihçiler, bu edilgenlik halini ahlaki bir başarısızlık olmanın yanında aynı zamanda tarihsel suç ortaklığı olarak da değerlendirmektedir. (Friedlander, 2016, s. 22). Böylece Holokost tarih yazımı, yalnızca fail-mağdur ikiliğiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sessiz kalan ya da müdahaleden kaçınan üçüncü tarafların da sorumluluğunu tartışmaya açmaktadır.

Müttefik devletlerin tutumuna ilişkin arşiv temelli değerlendirmeler bu eleştirileri önemli ölçüde desteklemektedir. Bauer'e göre Batılı Müttefikler, Ocak 1944'te askeri imkânların kurtarma gibi sivil amaçlar için kullanılmayacağına karar vermiş, "önce zafer" ilkesini her fırsatta yinelemiş, imha tesislerine giden demiryollarının bombalanması gibi savaş çabasıyla çelişmeyen adımlardan dahi kaçınmıştır. Bauer bu tutumun, Müttefiklerin kendi ilan ettikleri savaş hedefleriyle bile çeliştiğini, sicillerinde kalıcı bir kara leke bıraktığını ileri sürmektedir. Aynı değerlendirmeye göre Müttefikler, Nazi antisemitizmini hiçbir zaman gerçek anlamıyla kavrayamamış, Yahudi düşmanlığını iktidarı elde tutmaya yarayan bir araç sanmış, bunun Nazizm açısından bir araç değil amaç olduğunu görememiştir (Bauer, 1994, s. 256-257).

Bu çerçevede, Holokost'a dair tarihsel sorumluluğun yalnızca doğrudan faillerle sınırlı olmadığına işaret eden çalışmalar, farklı ülkelerin tutumlarını da mercek altına alarak suçlamalarda bulunmuştur. Corry Guttstadt'ın Türkiye Yahudileri ve Holokost adlı eseri, Türkiye Cumhuriyeti'nin savaş öncesi dönemde Almanya ile geliştirdiği ticari ve diplomatik ilişkiler üzerinden, Nazilerle kurulan yakın temaslara dikkat çeker. Guttstadt, Türkiye'nin savaş yıllarında Yahudi karşıtı bir siyaset izlediğini, Türkiye'deki Yahudilerin kamu yaşamından dışlandığını ve bu dışlanmanın birçok Yahudi'yi ülkeyi terk etmeye zorladığını ileri sürmektedir (Guttstadt, 2023, s. 23–25, 296). Ayrıca yazar, Türkiye'nin Holokost sırasında Yahudi mültecilere yönelik sınırlı müdahalesini ve genel kayıtsızlığını ele alarak, bu tavrın üstü kapalı biçimde antisemitizmin bir göstergesi olarak değerlendirilebileceğini ima etmektedir.

Bu tür yorumlar, Holokost'un tarihsel bir trajedi olmasının ötesinde günümüzde farklı siyasi gündemler doğrultusunda araçsallaştırılabilen bir referans çerçevesi haline geldiğini de göstermektedir. Özellikle bazı tarihsel yorumlarda Holokost'un, belirli ulusları ya da aktörleri suçlamak ya da dış politik meşruiyet üretmek amacıyla dolaylı biçimde kullanılabildiğini göstermektedir. Bu bağlamda Guttstadt'ın Türkiye'ye yönelik eleştirileri, tarihsel bir değerlendirme olmanın ötesinde, Holokost anlatısının politik işlevlerine dair daha geniş bir tartışmanın parçası olarak görülmektedir.

Bu tartışmaların bir devamı olarak, Yahudi Ajansı'nın desteklediği yayınlarda Holokost'un inkârı veya tarihsel bağlamından koparılıp çarpıtılması, antisemitizmin modern tezahürlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşıma göre, Holokost'un Yahudiler tarafından maddi ya da siyasal çıkar amacıyla abartıldığı ya da uydurulduğu yönündeki iddialar, tarihsel olarak Yahudi karşıtı klişelere dayandığı ve bu kalıpları günümüz söylemlerine adapte ettiği için açık bir "antisemitik" nitelik olarak görülmektedir. Bu çerçevede, Nazi Almanyası ile bazı Siyonist gruplar arasında savaş öncesi dönemde gerçekleşen taktiksel iş birliği iddialarının gündeme getirilmesi dahi antisemitizmin yeniden üretilmesine hizmet eden bir tutum olarak eleştirilmektedir (encyclopedia.ushmm.org). Bu yaklaşım, tarihsel olayların farklı boyutlarını araştırmaya yönelik akademik çabaların zaman zaman "antisemitik" olmakla suçlanmasını da beraberinde getirmektedir.

Holokost bağlamında, Nazi Almanyası ile bazı Siyonist çevreler arasında gerçekleştiği ileri sürülen taktiksel işbirliklerinin araştırılması veya bu dönemdeki Yahudi örgütlerinin politik stratejilerinin eleştirel biçimde incelenmesi, bazı çevrelerce antisemitizmle özdeşleştirilebilmekte; bu durum, tarihçiler, siyaset bilimciler ve akademisyenlerin özgürce araştırma yapma alanını kısıtlamakta ve eleştirel analizlerin önünde ciddi engeller oluşturmaktadır. Örneğin Saul Friedlander, Hannah Arendt'in Eichmann Kudüs'te adlı eserinde ortaya koyduğu tezlerden dolayı Arendt'i eleştirerek, onu Yahudi soykırımı sürecinde "suç ortaklığı"yla itham etmektedir (Friedlander, 2016, s. 23). Bu yaklaşım akademik tartışmaların ideolojik alanlara çekilmesine yol açmakta ve bilimsel düşünce üretimini baskı altına alabilmektedir. Bu nedenle, İsrail ve Siyonizm ile ilgili herhangi bir eleştiri antisemitizmle suçlanabilmektedir. Hatta İsrail Shahak, Yahudilerin uzun süre kapalı bir toplum yapısını koruduğunu ve yakın döneme kadar Yahudilik ile Yahudi tarihi üzerine yapılan araştırmaların yasaklandığını ya da hahamlar tarafından gizli tutulduğunu belirtmektedir (Shahak, 2004, s. 48).

Bu noktada eleştirel tarih yazımının kendi içinde barındırdığı riskler de gözden kaçırılmamalıdır. Nazi-Yahudi müzakere süreçlerini en kapsamlı biçimde belgeleyen tarihçilerden Bauer, savaş sonrasında Yahudi kamuoyunun öfkesinin giderek kendi savaş dönemi liderliğine yöneldiğini, Weizmann'dan Ben-Gurion ile Gruenbaum'a kadar kurtarma çabasında yer almış isimlerin başarısız oldukları gerekçesiyle sorumlu ilan edildiğini belirtmektedir. Bauer bu eğilimi, ezici güç karşısındaki temel çaresizliğini kabullenmek istemeyen bir kamuoyunun tarih yazımına yansıyan tepkisi olarak nitelendirmektedir (Bauer, 1994, ss. 257-258). Bu uyarı, tarihsel eleştirinin serbestçe yapılabilmesi gerektiği yönündeki yukarıdaki tespitle birlikte okunduğunda, Siyonist aktörlere yönelik suçlamaların da savunmaların da aynı kanıt disipliniyle sınanması gerektiğini göstermektedir.

Siyonizm ve İsrail politikaları üzerine yaptığı eleştirilerle dikkat çeken Roger Garaudy, bu konuların Batı kamuoyunda büyük ölçüde "dokunulmaz" hale getirildiğini ve bu alanlara yönelik eleştirel yaklaşımların ciddi bedeller doğurabileceğini öne sürmektedir. Garaudy'ye göre, Siyonist söylem, İsrail'in sürekli olarak yeni bir "Holokost" tehdidiyle karşı karşıya olduğu algısını canlı tutarak, özellikle Orta Doğu'da Filistinlilere yönelik uyguladığı politikaları meşrulaştırma amacına hizmet etmektedir. Bu söylemde, bölgedeki Arap halkları "tehdit unsuru" olarak sunulmakta ve bu yolla Yahudi karşıtlığıyla eşdeğer bir tehdit algısı inşa edilmektedir. Garaudy, bu stratejinin İsrail'in Filistin'de yürüttüğü askeri ve siyasi operasyonlara uluslararası düzeyde daha geniş bir kabul zemini oluşturduğunu ileri sürmektedir. (Garaudy, 2023, s. 85). Bu durum, Holokost'un tarihsel bir trajedi olarak anılmasının ötesine geçerek, İsrail'in Filistin topraklarında yürüttüğü soykırım politikalarını meşrulaştırmak amacıyla mağduriyet söylemini, Filistin topraklarındaki politikalarına ideolojik bir dayanak haline getirmektedir. Siyonist kimlikteki bu teolojik ve tarihsel çelişki, geçmişte yaşanan soykırım ve mağduriyetin izlerinin, Filistinlilere yönelik eylemlerde tepkisel bir güç gösterisine dönüşmesiyle, psikolojik bir patoloji biçiminde tezahür etmektedir (İşler, 2024, s. 24; Sevinç & Göz, 2026, p. 60).

Garaudy'nin de işaret ettiği gibi, bu strateji özellikle İsrail'in Filistin'deki askeri ve siyasi operasyonlarına uluslararası meşruiyet sağlama işlevi görmektedir. Benzer şekilde, Norman G. Finkelstein, Holokost Endüstrisi adlı eserinde, Yahudi Soykırımı'nın siyasi ve ekonomik çıkarlar doğrultusunda kullanıldığına dikkat çekmekte; Amerikan Yahudiliğinin Holokost'u ideolojik bir zeminde yeniden biçimlendirdiğini ve bu tarihsel acının, İsrail'e yönelik eleştirileri bastırmak için güçlü bir araç haline getirildiğini vurgulamaktadır. Finkelstein, soykırımın yalnızca Yahudilere yönelik bir katliam olarak sunulmasının, diğer kurban gruplarını dışarda bıraktığını; böylece Holokost'un seçici bir hafıza aracına dönüştüğünü ileri sürer. Bu anlatının, uluslararası düzeyde Yahudilere yönelik özel bir borç ve sorumluluk duygusu yarattığını ve bunun da tazminat davalarıyla maddi kazanca dönüştürüldüğünü belirtir. Holokost'un bu şekilde dokunulmaz bir konuma taşınması, Finkelstein'a göre, eleştirel tartışmaların önünü kesmekte ve tarihsel gerçekliğin sorgulanmasını engellemektedir (Finkelstein, 2023, s. 49,62). Bu ideolojik çerçeve, İsraili tarihçi Ilan Pappé tarafından da vurgulanmaktadır. Pappé'ye göre, Siyonist ideolojinin oluşturduğu "hegemonik anlatı," tarihsel gerçekliği çarpıtarak yanlış yansıtmaktadır; bu anlatı, Türkiye gibi ülkelerde bile akademik çevrelerin Siyonist perspektifle değerlendirme yapmasına yol açmaktadır (Pappé, 2018, s. 16).

Holokost'un siyasi ve ideolojik amaçlarla nasıl şekillendirildiğinin anlaşılması, hem tarihsel gerçekliğin sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi hem de günümüz siyasetinde kullanılan manipülasyonların farkına varılması açısından büyük önem taşımaktadır. Pappé, Garaudy ve Finkelstein gibi yazar ve düşünürlerin vurguladığı gibi, bu anlatıların eleştirel bir gözle incelenmesi, sadece tarihsel hafızanın objektifliğini korumakla kalmayıp aynı zamanda adalet ve barış taleplerinin önündeki yapay engellerin kaldırılmasına da katkı sağlayabilir.

Holokost Sürecinde Siyonistlerin Nazilerle İş Birliği Yaptığına Dair İddialar

Siyonizm yanlılarının yaygın kabulüne göre, Siyonist hareket Yahudilerin yakın gelecekte bir soykırımla karşı karşıya kalacaklarını öngörmüş ve bu konuda Yahudi toplumunu önceden uyarmıştır. Bu yaklaşıma göre, Yahudiler ancak kendi topraklarında, egemen bir devlet kurduklarında bu tehditten korunabileceklerdir. Aksi takdirde, diaspora Yahudileri zamanla yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır. Bu nedenle Theodor Herzl, "vadedilmiş topraklar" idealinin her Yahudi için en temel dava olması gerektiğini savunur. Ona göre, bu hedefin hayata geçirilmesi antisemitizmin de sonunu getirecektir. Ancak bu süreçte, dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan Yahudiler zulüm, işkence ve hatta ölümle yüz yüze kalmaya devam edecektir. Dindar bir Yahudi olmamasına rağmen, Herzl bu nedenle tüm Yahudi topluluklarını Siyonist ideallere destek vermeye ve ortak bir siyasi hedef etrafında birleşmeye çağırmıştır. (Herzl, 2018, s. 114, Brenner, 2008, s. 17–209). Buna rağmen Siyonizm ideolojisi, sosyal ve siyasi hedeflerinin ötesinde, Yahudiliğin dini öğretilerinden ve tarihsel tecrübelerinden beslenmiştir. Her ne kadar hareketin öncülüğünü seküler hatta ateist figürler üstlenmiş olsa da, Yahudi toplumunu ikna edebilmek ve kitlesel göçü teşvik edebilmek adına dini söylemlere sıklıkla başvurulmuştur. Bu durum, zamanla Siyonist düşünce içinde "Dini Siyonizm" adlı alt bir yönelimin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Öte yandan, Siyonizm tüm Yahudi toplulukları tarafından benimsenmemiş; özellikle seküler muhalifler ile dindar cemaatler tarafından çeşitli gerekçelerle eleştirilmiştir (Hasanoğlu, 2025, s. 259).

Herzl'in düşünsel dönüşümünü etkileyen en önemli olaylardan biri, Modern Avrupa'daki antisemitizmin simgesel bir örneği olan 1894 tarihli Dreyfus davasıdır. Fransız ordusunda görev yapan Yahudi subay Alfred Dreyfus'un, yeterli kanıt olmadan casuslukla suçlanarak mahkûm edilmesi, Fransız yargı sisteminin ve kamuoyunun Yahudilere karşı derin önyargılarla şekillendiğini ortaya koymuştur. Dreyfus davası geniş toplumsal kesimlerin ve özellikle dönemin etkili entelektüellerinin dikkatini çekmiş; Emile Zola gibi isimlerin davaya sahip çıkıp konuyu işleme-

kamuoyunda önemli bir farkındalık yaratmıştır. Böylece olayın vicdani ve siyasi bir mesele olarak uluslararası düzeyde tartışılmasına zemin hazırlanmıştır (Baysan, 2002, s. 183–185).

Bu gelişmeler, davayı yerinde takip eden gazeteci Dr. Theodor Herzl üzerinde derin bir etki bırakmış Herzl’in düşünsel dönüşümünde belirleyici bir rol oynamıştır. Herzl, antisemitizmin kıta genelinde yaygınlık kazanması karşısında Yahudilerin toplumsal konumunu ve geleceğini sorgulamaya başlamıştır. Dreyfus davası sürecinde açığa çıkan kurumsal antisemitizm, Herzl’i bireysel çözüm arayışlarının ötesine taşıyarak, Yahudiler için siyasi bir çözüm aramaya yönlendirmiştir. (Bayraktar, 2020, s. 142). Dreyfus davası, bu açıdan Siyonist hareketin meşruiyet zeminini güçlendiren ve uluslararası Yahudi kamuoyunu harekete geçirme potansiyeli taşıyan stratejik bir fırsat alanı oluşturmuştur.

Herzl için Dreyfus davası, Avrupa’daki antisemitizmin görünür hale gelmesini sağlayan bir vakanın ötesinde Yahudi halkının ulus-devlet kurma hakkını uluslararası düzeyde savunabileceği siyasi bir kampanyanın başlatılması açısından stratejik bir dönüm noktası olmuştur. Olaydan önce, çeşitli Yahudi çevrelerinde dile getirilen özyönetim ve ulusal canlanma talepleri geniş yankı bulmamış, Yahudi milliyetçiliği yalnızca dar bir entelektüel çevrede destek görmüştür. Ancak Dreyfus davasının açığa çıkardığı yapısal ayrımcılık, Herzl’in bu meseleye bireysel çözüm arayışlarının ötesinde kolektif bir çözüm üretme yönünde adım atmasına neden olmuştur. Herzl başlangıçta sosyalist devrim, kitlesel Hristiyanlığa geçiş veya asimilasyon gibi alternatif yolları değerlendirmiş; ancak nihayetinde Yahudiler için ulusal bir özyönetim fikrinde karar kılmıştır. Herzl 1899 yılında bir Amerikan dergisine yazdığı yazıda, “Beni Siyonist yapan şey Dreyfus davasıydı” diyerek bu davanın kendi siyasi yöneliminde oynadığı sembolik rolü açık biçimde ifade etmiştir (Eichler, 2023).

Garaudy’ye göre de Herzl, antisemitizmin yalnızca Yahudi toplumu açısından bir tehdit değil, aynı zamanda Siyonizmin politik hedeflerine ulaşmasında işlevsel bir araç olduğunu fark etmiştir. Herzl, antisemitizmi Siyonist göçün ve devletleşme sürecinin gerekçelendirilmesinde stratejik bir unsur olarak değerlendirmiş; bu bağlamda, Presbourg’lu antisemit Ivan V. Simonyi’yi dönemin en ateşli destekçilerinden biri olarak göstermiştir. Herzl’in “Yahudi ırkı aleyhtarları haklıdır... Ancak kıskançlık etmeyelim, biz de mutlu olacağız” şeklindeki ifadesi, Siyonist söylemin yer yer antisemit öğelerle nasıl iç içe geçtiğini göstermesi açısından dikkat çekicidir. Bu pragmatik yaklaşım, sadece teorik düzeyde kalmamış, Nazi dönemindeki uygulamalarla da doğrulanmıştır. Wilhelmstrasse’nin gizli arşivlerinde yer alan belgelere göre, Hitler yönetimi ile Yahudi Ajansı arasında, Alman Yahudilerinin Filistin’e göçünü kolaylaştırmaya yönelik resmi bir anlaşma yapılmış; bu çerçevede, 12 Haziran 1937 tarihli Alman Dışişleri Bakanlığı belgesinde, söz konusu göçün hem Nazi Almanyası’nın iç politika hedefleri hem de Filistin’de güçlü bir Yahudi varlığı oluşturma amacıyla örtüştüğü ifade edilmiştir. Aynı doğrultuda, 27 Ocak 1938 tarihli notunda Hitler’in danışmanlarından Clodius, bu göç politikalarının Führer tarafından yeniden ele alındığını ve sürecin desteklenerek sürdürüldüğünü belirtmiştir (Garaudy, 2023, s. 76-77).

Bu iddiaların değerlendirilebilmesi bakımından Haavara Anlaşması’nın kapsamı ile işleyişi belirleyici niteliktedir. 1933 yazında biçimlenen düzenleme, Filistin’e göç etmek isteyen Alman Yahudilerinin sermayelerinin bir bölümünü Alman ihraç malları üzerinden transfer etmelerine imkân tanımaktadır (Segev, 1993, ss. 20, 26). Segev’e göre anlaşma, Yahudileri Almanya’dan çıkarmak isteyen Nazi yönetimi ile onları Filistin’e getirmek isteyen Siyonist hareketin birbirini tamamlayan çıkarlarına dayanmaktadır. Aynı değerlendirme, bu çıkar örtüşmesinin Alman Yahudilerinin kendi tercihleriyle örtüşmediğini, Alman Yahudilerinin çoğunun ülkelerinde kalmayı yeğlediğini de kaydetmektedir (Segev, 1993, s. 20). Bauer’in hesaplamalarına göre 1933-1939 arasında Haavara üzerinden gerçekleştirilen transferler toplam 8.101.500 sterline ulaşmış, bu tutar aynı dönemde Filistin’e giren toplam sermayenin yüzde 14,9’una karşılık gelmiştir (Bauer, 1994, s. 28). Bauer ayrıca Almanya’nın 1930’ların sonunda düzenlemeyi sürdürmesinin ekonomik bir gerekçesi

kalmadığını, Nazi yönetimini asıl motive eden unsurun Yahudi göçünü hızlandırmak olduğunu, Hitler'in kişisel müdahalesinin anlaşmanın 1938 sonuna kadar yaşatılmasında belirleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır (Bauer, 1994, ss. 21, 28). Bu bulgular, Garaudy'nin aktardığı arşiv belgelerinin işaret ettiği çıkar örtüşmesini bağımsız bir kaynak üzerinden doğrulamakta, ancak örtüşmenin ideolojik bir yakınlıktan çok karşıt saiklerin kesişmesinden doğduğunu göstermektedir.

Anlaşma, Yahudi dünyasında olduğu gibi Siyonist hareketin kendi içinde de derin bir bölünme yaratmıştır. Revizyonist lider Vladimir Jabotinsky, Alman Yahudilerinin Filistin'e göçünü artırmaya rağmen Haavara'ya şiddetle karşı çıkmış, buna karşılık kendisi de 1935 sonrasında Yahudileri Filistin'e göç ettirmek amacıyla antisemit Polonya yönetimiyle müzakereler yürütmüştür (Bauer, 1994, s. 17). Yahudi Ajansı yöneticilerinden Yitzhak Gruenbaum ise Haavara'nın sona erdirilmesini, Almanya'daki Yahudilerin kaderi pahasına Nazi Almanyası'na karşı açık bir mücadele başlatılmasını talep etmiştir (Segev, 1993, s. 28). Ben-Gurion bu tartışmada anlaşmayı savunmuş, 1935'te Vaad Leumi toplantısında kendi konumunu "bu 500.000 Yahudi'yi kurtarmaktan başka hiçbir şeyle ilgilenmiyorum" sözleriyle tanımlamıştır (Segev, 1993, s. 26). Buna karşılık aynı tartışma sürecinde sarf ettiği bir başka ifade, hareketin öncelikleri konusundaki eleştirilerin merkezine yerleşmiştir. Ben-Gurion, Almanya'daki çocukların tamamını İngiltere'ye götürerek kurtarmak ile yarısını Filistin'e götürerek kurtarmak arasında bir seçim söz konusu olsaydı ikincisini tercih edeceğini, çünkü karşılarında bu çocukların hesabı kadar Yahudi halkının tarihsel hesabının da durduğunu söylemiştir (Segev, 1993, s. 28). Segev'in aktardığı üzere Ben-Gurion biyografi yazarı Shabtai Teveth bu ifadeyi, konuşmacının elinde söz konusu çocukları kurtarma imkânı bulunmadığını bilerek kurduğu, bilinçli biçimde uca çekilmiş bir retorik olarak yorumlamaktadır (Segev, 1993, s. 28). Bu örnek, söylem düzeyindeki önceliklendirme ile fiili bir feda kararı arasındaki ayrımın titizlikle korunması gerektiğini, mevcut belgelerin bu tür ifadeleri kesin bir nedensellik ilişkisi biçiminde kurmaya imkân vermediğini göstermektedir.

Öte yandan, Siyonist hareket içerisindeki radikal unsurlardan biri olan Stern Grubu'nun liderlerinden Nathan Yalin Mor'un 1942 yılına ait açıklamaları da bu iş birliğinin daha ileri boyutlara ulaşabileceğini göstermektedir. Siyonist grubun Nazilerle iş birliği yaparak Yahudi kitlesini göçe zorlamak üzere yürüttüğü çalışmalar, Almanya'nın Avrupa'yı Yahudilerden "temizleme" hedefiyle örtüşmekteydi (Garaudy, 2023, s. 77). Bu belgeler ve ifadeler, Siyonist hareketin belli bir kesiminin, dönemin antisemitik rejimleriyle stratejik örtüşmeler ve zaman zaman açık iş birlikleri içerisine girdiğine işaret etmekte; antisemitizme karşı mücadele iddiasındaki bir hareketin, tarihsel bağlamlarda ne denli çelişkili konumlar üstlenebileceğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Bununla birlikte bu temasların niteliği konusunda kaynaklar arasında vurgu farkları bulunmaktadır. Bauer, 1938-1941 arasında Eichmann gibi Nazi görevlileri ile kimi zaman Siyonist örgütleri kimi zaman sadece kendilerini temsil eden Yahudi bireyler arasında gelişen temasların amacını, İngiliz yönetiminin Filistin'e göçü giderek kısıtladığı koşullarda Yahudi göçünü sürdürebilmek olarak tanımlamaktadır (Bauer, 1994, s. 44). Bu okuma, söz konusu temasların hareketin bütününe atfedilecek bir ideolojik yakınlıktan çok, daralan göç kanalları karşısında geliştirilen araçsal girişimler olarak değerlendirilmesine imkân vermektedir. Buna ek olarak Nazizmin yükselişe geçtiği dönemde Martin Buber, görünüşte Nazi ideolojisine karşı bir entelektüel olarak tanınsa da, düşüncelerinde Yahudi üstünlüğünü merkeze alan yaklaşımlarıyla Nazilerin ırkçı anlayışına benzer bir zihniyet sergilemiştir. Hassidist düşünceye ait bu yaklaşımlar, özellikle Lubavitcher hahamlarının ve diğer Hassidik liderlerin Araplara yönelik şiddet çağrıları ve nefret söylemlerine benzerlik taşımaktadır (Shahak, 2004, s. 60-61).

David North'a göre eğer Hitler olmasaydı ve Nazi katliamı gerçekleşmeseydi, ne modern anlamda bir Siyonist hareketten ne de Yahudilerin Filistin'e yönelik kitlesel göçünden söz etmek mümkün olurdu; bu durum, Siyonizmin tarihsel meşruiyetini büyük ölçüde Nazi soykırımı üzerinden kurduğunu ve hareketin siyasal mantığının milliyetçi bir mit ile modern çağın en büyük felaketlerinden biri arasında tesis edilen nedensellik ilişkisine dayandığını göstermektedir (North,

2024, s. 2). 1933'te Nazi iktidarının yükselişinden önce Filistin'deki Yahudi nüfusu görece sınırlı iken, 1945'e gelindiğinde bu nüfus tarihsel olarak en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu demografik dönüşüm, Siyonist silahlı örgütlerin Filistin topraklarında bir devlet kurabilmek için gerekli insan kaynağının oluştuğunu fark etmelerine imkân sağlamıştır. Avrupa'da Nazi tehdidinin yayılmasıyla birlikte Yahudi göçü hız kazanmış; daha önce çeşitli teşviklere rağmen Filistin'e göç konusunda tereddüt gösteren Yahudi toplulukları, bu tarihten sonra kitlesel biçimde bölgeye yönelmiştir. Bu süreç, Siyonist hareketin demografik ve siyasal stratejisinin şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamıştır (Varol, 2023, s. 18).

Nazi Almanyası döneminde üst düzey bir Nazi subayı olarak görev yapan ve Yahudi soykırımının (Holokost) planlanması ve sistematik biçimde uygulanmasında merkezi bir rol oynadığı ileri sürülen Adolf Eichmann, savaş sonrası yıllarda Arjantin'e kaçmış, ancak 1960 yılında İsrail istihbarat servisi Mossad tarafından düzenlenen gizli bir operasyonla yakalanarak yasa dışı yollarla İsrail'e götürülmüştür. Kudüs'te 1961 yılında insanlığa karşı suçlar ve soykırıma iştirak gerekçesiyle yargılanan Eichmann, 1962'de idam edilmiştir. Ancak bu dava, adaletin tesisinin ötesine geçerek politik bir hesaplaşma amacı taşıdığı ileri sürülmüştür. Nitekim dönemin İsrail Başbakanı David Ben-Gurion, Eichmann'ın yargılanmasını, Nazi rejimi ile bazı Arap liderler arasında kurulduğu iddia edilen ilişkileri gözler önüne sermek için bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Ben-Gurion'un söylemlerinde, Almanlar içinde iyi olan bireylerin bulunabileceği, fakat Araplar arasında iyi olan kimsenin olmadığı yönünde bir propagandaya zemin hazırlanmıştır (Arendt, 2016, s. 20, 23).

Ben-Gurion'un davaya yüklediği anlam, kendi kaleme aldığı metinlerde de izlenebilmektedir. Eichmann'ın yakalanmasının ardından Dünya Siyonist Örgütü Başkanı Nahum Goldmann'ın uluslararası bir mahkeme önerisine verdiği yanıtta Ben-Gurion, Yahudi halkına yönelik felaketin Nazilerin insanlığa karşı işlediği suçların sıradan bir parçası sayılamayacağını, davanın amacının cezadan çok Nazi rejiminin suçlarının bütün boyutlarıyla teşhir edilmesi olduğunu, bunun da "tarihsel adalet ile Yahudi halkının onuru" gereği egemen Yahudi devletindeki bir İsrail mahkemesine düştüğünü savunmaktadır (Ben-Gurion, 1972, ss. 575-576). Aynı metinlerde Ben-Gurion'un, komşu ülkelerin yönetimlerinde Yahudi katliamına katılmış Alman ile Arap kökenli çok sayıda Nazi'nin bulunduğu, dünya kamuoyunun İsrail'in yıkımını planlayanların kimlerin izinden gittiği konusunda uyarılması gerektiği yönündeki ifadeleri de yer almaktadır (Ben-Gurion, 1972, s. 575). Bu ifadeler, davanın hukuki işlevi ile siyasal işlevinin iç içe geçtiği yönündeki Arendt kaynaklı değerlendirmeleri, bizzat Ben-Gurion'un söylemi üzerinden kısmen doğrulamaktadır.

Bu yaklaşım, dönemin jeopolitik konjonktürü içinde Arap dünyasını İsrail karşıtı bir blok olarak göstermek ve uluslararası kamuoyunu etkilemek amacı taşımaktaydı. Ancak yargılama süreci, İsrail adına "fiyasko" ile sonuçlanmıştır. İsrail bu siyasal hedeflerine ulaşamamakla kalmamış, aynı zamanda Siyonist liderlerle Nazi yetkilileri arasında savaş yıllarında kurulan temas ve yapılan gizli anlaşmaların da gün yüzüne çıkmasına yol açmıştır. Hannah Arendt'in dikkat çektiği üzere, mahkemede Kastner-Eichmann anlaşmasına dair belgelerin ortaya konması, Eichmann'ın yargılanmasının ahlaki meşruiyetini zedelemiş ve İsrail devletinin tarihsel anlatısında ciddi çatlaklar oluşturmuştur (Arendt, 2016, s. 20, 23). Bu durum, Eichmann'ın bireysel suçlarından öte savaş döneminde Siyonist hareketin stratejik tercihlerini ve etik sınırlarını da tartışmaya açmıştır.

Eichmann davasında açığa çıkan belgeler ve tanıklıklar, Siyonist yöneticilerin Nazi rejimiyle yaptıkları iş birliklerine dair önemli kanıtlar sunmuş; bu durum, Siyonist liderlerin kendi politik hedefleri doğrultusunda geniş Yahudi kitlesini göz ardı ettikleri ya da feda ettikleri yönünde ciddi tartışmalara zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda, Siyonist hareketi temsilen Dr. Rudolf Kastner ile Alman subayı Adolf Eichmann arasında yapılan anlaşma, söz konusu eleştirilerin somut bir örneği olarak öne çıkar. Anlaşmaya göre, Yahudi Ajansı ve Filistin Siyonist Örgütü'ne mensup birkaç bin kişinin yasa dışı yollarla Filistin'e göç etmelerine izin verilmesi karşılığında, yüz binlerce Yahudi'nin Nazi toplama kamplarındaki sevk ve idaresinde "asayişin sağlanması" garanti altına alınmıştır.

Eichmann, daha sonra verdiği ifadelerde, Filistin'e gönderilen bu az sayıdaki Yahudi'nin tamamının Siyonist örgütlerin aktif üyeleri olduğunu ve onların, kendi ifadesiyle, "en iyi biyolojik malzeme" olarak görüldüğünü belirtmiştir. Bu durum, Siyonist hareketin, ideolojik saiklerle yalnızca belirli bir kesimin kurtuluşuna öncelik tanıdığı yönündeki iddiaları güçlendirmiştir. Kastner'in Nazilerle olan bu iş birliği, savaş sonrasında İsrail kamuoyunda ve hukuk sisteminde büyük yankı uyandırmış; nitekim davaya bakan hâkimlerden Benjamin Halevi, Kastner'in eylemini değerlendirirken, onun adeta "ruhunu şeytana satmış" olduğunu ifade etmiştir (Arendt, 2016, s. 54). Bu gelişme, Siyonist hareketin tarihsel sorumluluğunu ve etik sınırlarını sorgulayan tartışmaların merkezinde yer almıştır.

Kastner vakasına ilişkin sonraki araştırmalar, bu yargısal değerlendirmenin olduğu bağlamı önemli ölçüde ayrıntılandırmıştır. Bauer'in aktardığı üzere dava, Kastner'in Nazilerle müzakere ederek bir tren dolusu Yahudi'yi kurtarmak karşılığında Macaristan Yahudilerinin geri kalanını kaderine terk ettiğini yazan Malkiel Grunwald'a karşı açılan bir hakaret davası olarak başlamış, savunma avukatı Shmuel Tamir'in stratejisiyle fiilen Kastner'in yargılandığı bir sürece dönüşmüştür (Bauer, 1994, s. 145). Haziran 1944'te Budapeşte'den hareket eden trende son tahlilde 1.684 kişi bulunmaktadır. Yolcuların seçimini Kastner'in tek başına değil, Otto Komoly başkanlığında Ortodoks cemaat temsilcisinin de yer aldığı bir komitenin yürüttüğü, Kastner'in kendi ailesini de trene bindirerek girişimin ciddiyetine dair güvence vermeye çalıştığı, treni toplu imha politikasında açılacak ilk gedik olarak gördüğü kaydedilmektedir (Bauer, 1994, ss. 198-199). Buna karşılık dönemin tanıklarından Moshe Krausz, Kastner'i insanları ölüme göndermekle, Nazilerin açık bir aldatmacasının kurbanı olmakla suçlamıştır (Bauer, 1994, s. 198). Kaynaklardaki bu vurgu farkı, vakanın tek boyutlu bir iş birliği anlatısına indirgenmesinin güçlüğünü ortaya koymaktadır.

Yargı sürecinin sonraki aşaması, makalenin ele aldığı iddiaların tek bir mahkeme kararına dayandırılmayacağını göstermektedir. İsrail Yüksek Mahkemesi 1958'de Halevi'nin kararını esastan bozmuş, Yargıç Shimon Agranat çoğunluk görüşünde Kastner'in müzakereleri sonuna kadar sürdürmesindeki tek amacın dönemin koşulları içinde kurtarılabilecek en fazla sayıda Yahudi'yi kurtarmak olduğunu, ayrıcalıklı trenin bu müzakerelerin bir yan ürünü sayılması gerektiğini belirtmiştir. Aynı kararda, Revizyonist hareketin temsilcileri dahil dönemin bütün cemaat liderlerinin Kastner'in izlediği çizgiyi desteklediği kaydedilmektedir (Segev, 1993, ss. 306-307). Yargıç Heshin ise kötü niyet taşımayan, kurtarmaya yönelmiş bir iş birliğinin ahlaki bir başarısızlık olarak damgalanamayacağını yazmıştır (Segev, 1993, s. 308). Kastner bu karar açıklanmadan önce, Mart 1957'de aşırı sağ bir yeraltı örgütüyle bağlantılı failer tarafından Tel Aviv'de öldürülmüştür (Segev, 1993, s. 308). İlk kararın simge ifadesinin sahibi Halevi'nin dahi yıllar sonra "ruhunu şeytana sattı" sözünün yanlış anlaşılmış gereksiz bir süsleme olduğunu, kararı yeniden yazsa bu ifadeyi kullanmayacağını belirtmesi dikkat çekicidir (Segev, 1993, s. 310). Bu tablo, Arendt'in aktardığı yargısal değerlendirmenin İsrail hukuk sistemi içinde dahi tartışmalı kaldığını, Kastner örneğinin siyasi iş birliği kavramından çok soykırım koşullarında yürütülen müzakerenin ahlaki sınırları sorununa işaret ettiğini ortaya koymaktadır.

Bauer'in ortaya koyduğu üzere Eichmann, Nisan 1944'te Brand'e uygun bir bedel karşılığında bir milyon Yahudi'yi serbest bırakmaya hazır olduğunu bildirmiş, talepler kısa sürede on bin kamyon ile çeşitli tüketim mallarında somutlaşmıştır (Bauer, 1994, s. 163). Teklif Yahudi Ajansı yönetimine ulaştığında Kurtarma Komitesi başkanı Gruenbaum bunu "şeytani bir provokasyon" olarak nitelendirmiş, Ben-Gurion ise teklifin fantastik görünmesinin ciddiyetini azaltmadığını, milyonda bir ihtimal bile olsa riskin alınması gerektiğini savunmuştur (Segev, 1993, s. 94). Ben-Gurion ile Moshe Shertok'un İngiliz Yüksek Komiseri MacMichael ile yaptıkları görüşmede ortaya koydukları tutum, Nazilere hiçbir malın verilemeyeceği, ancak hayat kurtarma ihtimali bulunduğu için müzakerelerin sürdürülmesi gerektiği biçimindedir (Bauer, 1994, s. 174). Girişim, teklifi Batı ittifakını Sovyetler Birliği'nden koparmaya yönelik bir manevra olarak değerlendiren Müttefiklerin tutumu ile konuyu basına sızdıran İngiliz politikası sonucunda sonuçsuz kalmıştır (Segev, 1993, s. 94). Benzer bir örüntü, Slovakya'daki Çalışma Grubu'nun Avrupa'dan

sürgünlerin durdurulması karşılığında ödeme öngören Europa Planı girişiminde de izlenmektedir. Bauer'e göre Himmler bu müzakerelerin sürdürülmesine taktik gerekçelerle izin vermiş, muhatap SS subayı Wisliceny ise tutma yetkisine sahip olmadığı vaatlerde bulunarak Yahudi müzakerecileri oyalamıştır (Bauer, 1994, ss. 99-100). Bu örnekler, Siyonist aktörler ile Yahudi kurtarma örgütlerinin müzakere kanallarını fiilen zorladığını, ancak sonucun büyük ölçüde Nazi yönetiminin niyetleri ile Müttefiklerin öncelikleri tarafından belirlendiğini göstermektedir.

Bu müzakere deneyimlerinin bütününe ilişkin kapsamlı değerlendirmelerden biri yine Bauer'e aittir. Bauer, savaş koşullarında direniş ya da kaçış yoluyla kurtuluşun gerçekçi bir seçenek olmaktan çıktığı ortamda katillerle müzakerenin görünürdeki tek çıkış yolu haline geldiğini, müzakerecilerin muazzam kişisel ve toplumsal riskler üstlendiğini, her türlü mantığa rağmen bazı hayatların bu yolla kurtarıldığını belirtmektedir. Ona göre Kastner, Brand ve benzeri figürler kusurlu kişilikler olmakla birlikte, başarı ya da başarısızlıklarından çok deneyip denemedikleri üzerinden değerlendirilmelidir (Bauer, 1994, ss. 259-260). Bu yorum, makalenin incelediği feda iddialarının karşısına yerleştirilebilecek en güçlü karşı okumayı temsil etmektedir. İki yaklaşım arasındaki fark, büyük ölçüde aynı olguların niyet düzleminde mi sonuç düzleminde mi yorumlandığıyla ilgilidir.

Bu etik ve siyasi sorgulamaların belge temelli bir zemine oturtulması ise, özellikle Lenni Brenner'in kapsamlı çalışmasıyla yeni bir boyut kazanmıştır. Lenni Brenner'in 2002 yılında yayımlanan *Şebeke: Siyonistlerin Nazilerle İş Birliğini Gösteren 51 Belge* adlı eserinde yer alan anlatılar, 1930'lu ve 1940'lı yıllarda bazı Siyonist örgütler ile Nazi yetkilileri arasında gerçekleştiği ileri sürülen temas ve yazışmaları içermektedir. Brenner, bu belgeleri Siyonist hareketin Nazi rejimiyle, "Yahudi halkını kurtarma" veya "Filistin'e göçü kolaylaştırma" gibi amaçlarla kurduğu iş birliğinin kanıtı olarak sunmaktadır. Brenner, bu tezini arşiv belgeleri, resmi yazışmalar ve dönemin Siyonist yayınlarından derlediği 51 birincil kaynakla temellendirmektedir. Eserde, özellikle Haavara Anlaşması çerçevesinde, bazı Siyonist grupların Almanya'daki Yahudi nüfusun Filistin'e transferini kolaylaştırmak amacıyla Nazi yönetimiyle pragmatik düzeyde anlaşmalar yaptığı öne sürülmektedir (Brenner, 2008, s. 115-120). Bu iş birliği, hem ekonomik hem de siyasi boyutlarıyla Nazi rejiminin antisemitik politikalarının uygulanmasına zemin hazırlamış, ancak Siyonist liderler tarafından Filistin'de Yahudi varlığını güçlendirmek için stratejik bir fırsat olarak değerlendirilmiştir.

Garaudy'ye göre de bazı Siyonist önderler, Nazi rejimiyle doğrudan ya da dolaylı temaslar kurarak, Hitler'in Yahudi karşıtı soykırım politikasını Siyonist amaçlar doğrultusunda "işlevsel" bir sürece dönüştürmüştür. Yahudi topluluklarını Filistin'e yönlendirmek ve oradaki demografik yapıyı Siyonist hareket lehine dönüştürmek için, bu trajedi adeta stratejik bir fırsat gibi değerlendirilmiştir (Garaudy, 2014, s. 327). Bu yaklaşımın bir başka boyutunu ise Bernard Lewis ortaya koymaktadır. Ona göre, Siyonist düşünceye başlangıçta mesafeli kalan Yahudiler, artan saldırılar, ayrımcılık, kitlesel göç ve şiddet ortamı karşısında radikal bir yön değiştirerek Siyonizme sarılmış, bu durum Filistin'e kitlesel yerleşim sürecini hızlandırmıştır (Lewis, 1996, s. 215-216).

Lewis'in işaret ettiği bu yönelim, hareketin örgütsel çabalarıyla birleşerek yerleşim sürecini derinleştirmiştir. Bu dönemde Siyonist hareket, göçü teşvik etmek amacıyla kapsamlı propaganda kampanyaları düzenlemiş, mali kaynaklarını seferber etmiş ve altyapı yatırımlarıyla yerleşim sürecini sistematik şekilde desteklemiştir. Ancak tüm bu çabalara rağmen, bölgenin demografik dengesi Yahudiler lehine değişmemiştir (Armaoğlu, 2007, s. 200). Filistin'deki Müslüman nüfus, görece sınırlı Yahudi göçü karşısında çoğunluk konumunu korumuş ve bu durum, Siyonist projelerin temel hedeflerinden biri olan "nüfus çoğunluğunu sağlama" idealine ciddi bir engel teşkil etmiştir. Bu demografik açmaz, Siyonist liderliği daha planlı ve yoğun bir göç stratejisine yöneltmiş; Yahudi yerleşimciler aracılığıyla bölgede kalıcı bir siyasi, ekonomik ve toplumsal varlık oluşturma yönünde yeni politikalar geliştirilmiştir. Nazi Almanyası'nın Yahudi halkına uyguladığı sistematik soykırım, Yahudi tarihinde derin bir travma olarak yer edinirken aynı zamanda Siyonist hareket için bir "fırsat" olarak değerlendirilmiş ve Siyonist ideallerin ideolojik zeminini de dönüştürmüştür. Nazizmin

yükselişi ve Holokost sürecinde yürütülen propaganda, başlangıçta Filistin’de bir Yahudi devletine karşı mesafeli olan birçok Yahudi için Siyonizmi daha cazip bir seçenek haline getirmiştir. Bu dönemde Filistin’e yönelik göç dalgası artmış; Siyonist söylem, Yahudi halkının küresel ölçekte güvenliğini sağlama iddiasıyla daha geniş bir kabul görmeye başlamıştır. Ayrıca, Batı dünyasının Holokost sırasında yeterli önlem almamış olmasının yarattığı vicdani sorumluluk hissi, İsrail devletinin kurulması yönündeki uluslararası desteği pekiştirmiş ve kurulacak yeni devletin meşruiyetini güçlendirmiştir (Aytürk, 2022, s. 219).

Ben-Gurion’un kurtarma, göç ve devletleşme hedefleri arasında kurduğu ilişki, kendi anılarında da izlenebilmektedir. Ben-Gurion, Nazizmin Avrupa’daki sonuçlarının her Yahudi’ye vatansız kalmanın potansiyel tehlikesini gösterdiğini, yüzyıllardır komşularıyla barış içinde yaşamış, neredeyse asimile olmuş toplulukların dahi güvencesiz kaldığını, bu deneyimin pek çok Yahudi’yi zulüm mağduru olarak değil bir Yahudi ulusal yurdunun gerekliliğine inanan bireyler olarak İsrail’e yönelttiğini yazmaktadır (Ben-Gurion, 1970, s. 164). Bu geriye dönük anlatı, Holokost deneyiminin devletleşme hedefinin meşruiyet zeminine dönüştürülme biçimini kurucu liderin kendi kaleminden örneklemektedir. Siyonist örgütler, Filistin’de bir Yahudi devleti kurabilmek için nüfus çoğunluğunu sağlamanın zorunlu olduğunu düşünmüş ve bu doğrultuda Avrupa’daki Yahudi nüfusu bölgeye yönlendirmek amacıyla yoğun göç politikaları geliştirmiştir. Ancak Yahudi toplulukların önemli bir kısmının bu göçe isteksiz yaklaşması, bazı Siyonist liderlerin, dönemin otoriter rejimleriyle, özellikle Nazi yönetimiyle, taktiksel iş birliklerine açık hâle gelmesine zemin hazırlamıştır. Brenner’e göre, bu tür iş birliklerine dair resmi belgelerin uzun süre kamuoyuna açıklanması çeşitli siyasi baskılar nedeniyle engellenmiş; ayrıca bazı Siyonist çevreler bu belgelerin ortaya çıkmasını önlemek, bu tür iş birliklerinin üstünü örtmeye çalışmak veya etkisini azaltmak amacıyla süreci perdelemeye çalışmıştır. Ona göre, bu belgeler sadece Siyonist hareketin stratejik yönünü ortaya koymakla kalmamakta, aynı zamanda Yahudi toplumunda yarattığı içsel çelişkileri ve bölünmeleri de görünür kılmaktadır. Ancak bu ilişki, Siyonist hareket içinde ve genel Yahudi kamuoyunda ciddi tartışmalara yol açmış; özellikle dindar Yahudi kesimler, bu süreci sert bir şekilde eleştirmiştir. Brenner, Ortodoks Yahudilerin Siyonizmi “kendi dinlerini sapkınlığa iten canavarca bir akım” olarak değerlendirdiğini belirtir (Brenner, 2008, s. 10). Bu durum, Siyonist hareketin seküler yönü ile geleneksel dini Yahudilik arasındaki ideolojik çatışmaların tarihsel bir izdüşümü olarak değerlendirilebilir.

Bu ideolojik karşıtlık sadece söylem düzeyinde kalmamış, farklı coğrafyalardaki Yahudi toplulukları arasında Siyonist harekete yönelik ciddi direnç biçimlerinde de kendini göstermiştir. Üstelik, dindar Yahudilerin Siyonizmi din dışı bir ideoloji olarak görmesi, Almanya’daki Yahudi toplulukları içerisinde Siyonizm karşıtlığının oldukça güçlü olması ve Dünya Siyonist Kongresi’nin Almanya’da düzenlenmesinin bu çevrelerce istenmemesi gibi etkenler, Siyonist hareketin Almanya’daki Yahudilere karşı daha mesafeli, hatta cezalandırıcı bir tutum geliştirmiş olabileceği yönündeki iddiaları güçlendirmektedir. Nitekim dönemin önemli Ortodoks düşünürlerinden Haham Isaac Breuer, “Siyonizm, Yahudi ulusunun başına gelen en korkunç düşmandır” diyerek bu ideolojinin Yahudi halkını felakete hatta ölüme sürükleyeceğini açıkça dile getirmiştir (Rabkin, 2014, s. 220-221).

Siyonist liderler ile Nazi yetkilileri arasında gerçekleşen yazışmaları kapsamlı biçimde ele alan Brenner, bu belgeler aracılığıyla, dönemin Siyonist stratejisinin temel önceliklerini ortaya koymaktadır. Bu yazışmalarda özellikle Yahudilerin Filistin’e göçünün hızlandırılmasına yönelik talepler dikkat çekmektedir. Brenner, bu belgeleri dönemin siyasal tahayyülünü ve Siyonist hareketin ahlaki sınırlarını anlamak açısından önemsemektedir. Bu çerçevede, Revizyonist Siyonizmin kurucusu ve İsrail’in sağ kanat siyasi geleneğinde etkili olan Likud Partisi’nin ideoloğu olarak kabul edilen Vladimir Jabotinsky’nin mektupları, Siyonist ideolojinin göç konusundaki yaklaşımını yansıtan önemli örnekler arasında yer almaktadır. Jabotinsky, Siyonizmin Yahudilerden beklediği “fedakârlığın”, özgürlük ve ulusal yeniden doğuş ideali uğruna, sahip oldukları mülklerden

vazgeçerek özgürlük uğruna Filistin'e göç etmeleri olduğunu ifade etmektedir. Jabotinsky bu göçün sadece Yahudi kurtuluşu için değil, Yahudi egemenliğinin tesisi için zorunlu bir araç olarak görür. Jabotinsky'ye yöneltilen, "Siyonist şeytana yapılan fedakârlıklar" yönündeki eleştiriler karşısında ise o, bu fedakârlığın öznesinin ve nesnesinin bizzat Yahudi halkı olduğunu vurgular. Onun ifadesiyle, feda edilenler bir bedel değil, İsrail'in yeniden inşası yolunda vazgeçilmez bir değer olacaklardır (Brenner 2008, s. 38). Dolayısıyla, hem resmi yazışmalar hem de ideolojik metinler üzerinden yapılan bu okuma, Brenner'in çalışmasında Siyonist hareketin, özellikle kriz anlarında nasıl bir ahlaki ve stratejik çizgi izlediğini anlamak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Jabotinsky'nin göçe yüklediği anlam, daha geniş bir tasarının parçası olarak görünmektedir. Savaşın hemen öncesinde kaleme aldığı çalışmalarında Jabotinsky, Doğu-Orta Avrupa Yahudiliğinin ekonomik ile toplumsal konumunun savunulamaz hale geldiğini, kitlesel tahliyenin "Yahudi sıkıntısının kanserine karşı tek çare" olduğunu ileri sürmektedir (Jabotinsky, 1940, ss. 114-115; Jabotinsky, 1942, s. 124). Jabotinsky, 1936'da Polonya Yahudilerinin en az üçte ikisinin tahliye kapsamına alınması gerektiğini savunduğunu aktarmakta, "tahliye" terimini düzenli, planlı bir kurtarma operasyonunu çağrıştırdığı için tercih ettiğini belirtmektedir (Jabotinsky, 1940, ss. 114-115). Segev'in aktardığı üzere Revizyonist basın, savaş yıllarındaki kurtarma tartışmalarında bu tahliye planını işçi hareketine karşı bir koz olarak kullanmış, kurtarma fonu girişimlerine "geç kaldınız, fırsatı kaçırdınız" eleştirisini bu plan üzerinden yöneltmiştir (Segev, 1993, s. 105). Bu bağlam, Brenner'in aktardığı fedakârlık söyleminin, Avrupa Yahudiliğini bekleyen tehlikeye karşı erken bir uyarı olarak da okunabilen tahliye programından ayrı düşünülemeyeceğini göstermektedir.

Brenner'in 1981 yılında gerçekleştirdiği röportajda, Nazi katliamından kurtularak Amerika Birleşik Devletleri'ne göç eden Siyonist haham Joachim Prinz ile yapılan söyleşi, Siyonist hareketin 1930'lu yıllarda Nazi rejimiyle geliştirdiği karmaşık ve çok katmanlı ilişkilerin anlaşılması açısından önemli bir tarihsel tanıklık sunmaktadır. Röportaj özellikle Almanya'daki Yahudi cemaatinin Nazi iktidarı karşısında yaşadığı ikilemleri ve bu bağlamda Siyonist çevrelerin izlediği stratejileri açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. Prinz, röportaj boyunca Almanya'daki Yahudilerin büyük kısmının asimilasyoncu bir yönelim içerisinde olduğunu, ancak Nazi rejiminin yükselişiyle birlikte bu yaklaşımın hem tehlikeli hem de işlevsiz hale geldiğini ifade eder. Ona göre, Yahudi kimliğinin bastırılması yerine onun siyasal ve kültürel bir gerçeklik olarak tanınması gerektiğini savunan Siyonist yaklaşım, Nazi iktidarıyla kaçınılmaz olarak karşı karşıya kalmakla birlikte, aynı zamanda paradoksal biçimde belirli alanlarda örtüşen çıkar ilişkileri doğurmuştur (Brenner 2008, s. 144).

Brenner'in yönelttiği sorulara verdiği yanıtlarla Prinz, bazı Siyonist çevrelerin Nazi yetkilileriyle Yahudi göçünü kolaylaştırmak amacıyla diyalog kurduğunu ve bu durumun, dönemin olağanüstü koşulları altında "kaçınılmaz" bir stratejik tercih olarak değerlendirildiğini belirtir. Röportajda öne çıkan temel noktalardan biri, bu etkileşimin Siyonistlerin Nazi ideolojisini onayladığı ya da benimsediği anlamına gelmediğidir. Aksine, Prinz'e göre bu temaslar, Yahudi cemaatinin geleceğini kurtarmaya dönük zorunlu bir taktik olarak okunmalıdır (Brenner 2008, s. 144-153). Brenner, röportaj boyunca Prinz'in anlatılarını yalnızca bireysel bir tanıklık olarak değil, aynı zamanda dönemin Siyonist söyleminin bir yansıması olarak işler. Bu bağlamda, Prinz'in sözleri, Siyonist hareketin tarihsel bağlamda yürüttüğü tartışmalı temasların ahlaki ve siyasi sonuçlarını yeniden düşünmeye imkân tanır. Röportaj, özellikle Almanya'daki Yahudilerin Filistin'e yönlendirilmesi sürecinde ortaya çıkan gerilimli ilişkiler ağını görünür kılmak açısından tarihsel bir belge niteliğindedir.

Filistin'e göç hedefi ile Avrupa Yahudilerinin kurtarılması arasındaki öncelik sorunu, Yişuv liderliğinin kendi iç yazışmalarında da izlenebilmektedir. Segev'in aktardığı, Kurtarma Komitesi koordinatörü Apolinari Hartglass tarafından 1943 başında kaleme alınan bir iç muhtıra, komitenin on binlerce kişiden fazlasını kurtarmayı hayal bile edemeyeceğini kabul etmekte, bu durumda yürütülen çabalardan hiç değilse Siyonist açıdan siyasal bir kazanç sağlanması gerektiğini

savunmaktadır (Segev, 1993, s. 99). Komite başkanı Gruenbaum'un kendi görevini "ölüme tanıklık etmekle görevlendirildik" sözleriyle tarif etmesi, dönemin liderliğine hâkim olan çaresizlik duygusunu yansıtmaktadır (Segev, 1993, s. 99). Segev, aynı dönemde Yişuv siyasetinde parti içi mücadelelerin Avrupa'daki gelişmelerin önüne geçebildiğini, Ben-Gurion'un Kristallnacht'ın hemen ardından yaptığı bir konuşmada "günahımı itiraf ediyorum, felaketin başladığı bu korkunç günlerde beni hâlâ Tel Aviv'deki parti şubesinin seçimleri daha çok kaygılandırıyor" dediğini aktarmaktadır (Segev, 1993, s. 105). Bu veriler, kurtarma faaliyetinin kurumsal öncelikler hiyerarşisinde her zaman ilk sırada yer almadığı yönündeki eleştirileri belgeli biçimde desteklemektedir.

Buna karşılık dönemin aktörleri ile bazı tarihçiler, bu tablonun gerçek hareket kapasitesinden bağımsız okunamayacağını savunmaktadır. Ben-Gurion'un yakın çalışma arkadaşlarından Shimon Peres, savaş yıllarında bilgilerin parçalı kaldığını, sansürün her türlü protesto imkânını daralttığını, felaketin boyutunun ancak savaş sonrasında anlaşılabilirdiğini, Ben-Gurion'un kurtarma umudunu yitirmemekle birlikte bu insanların nasıl kurtarılabilceğini göremediğini ileri sürmektedir (Peres & Landau, 2011, ss. 80, 85-87). Bauer ise Yahudilerin İkinci Dünya Savaşı'ndaki konumunu çoklu bir kapan metaforuyla açıklamakta, Müttefiklerin yardım isteksizliği, Nazilerin imha kararlılığı ile Yahudilerin kendi güçsüzlüğü arasında sıkışan aktörlerin elindeki seçeneklerin son derece sınırlı kaldığını vurgulamaktadır (Bauer, 1994, s. 257). Bu iki değerlendirme düzeyi birlikte ele alındığında, önceliklendirme eleştirisinin güçlü olduğu, ancak bunun geniş Yahudi nüfusunun bilinçli biçimde feda edildiği yönünde kesin bir nedensellik iddiasına dönüştürülmesinin mevcut kanıtlarla mümkün olmadığı görülmektedir.

Nazilerle Siyonistler arasındaki temaslara ilişkin iddialar birlikte değerlendirildiğinde, bu ilişkinin ideolojik bir yakınlıktan çok dönemin koşullarından kaynaklandığı söylenebilir. Nitekim Nazi rejiminin Yahudileri Almanya'dan uzaklaştırma politikası ile Siyonist hareketin Filistin'e göçü hızlandırma hedefi, belirli bir dönemde kesişmiştir. Bu kesişim, ilişkinin pragmatik bir düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bauer de savaş öncesi dönemdeki bu örtüşmeyi, Nazilerin "kovmak", Yahudilerin ise "kurtarmak" istemesinden doğan kendine özgü bir çıkar kesişmesi olarak tanımlamaktadır (Bauer, 1994, s. 259). Bu durum, her iki tarafın da farklı motivasyonlarla hareket ettiğini ve taktiksel düzeydeki bu çıkar ortaklığının geçici bir zeminde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ne var ki, bu iş birliğinin zemininde yer alan her iki aktör de, kendi amaçları doğrultusunda insanlık tarihinde derin yaralar açan kötülüğün farklı veçhelerini temsil etmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Holokost bağlamında Siyonist hareketin Nazi rejimiyle kurduğu ilişkileri eleştirel bir bakışla incelemiştir. İncelenen veriler, bazı Siyonistlerin, Yahudi halkının yaşadığı büyük trajedi karşısında belli stratejik çıkarlar doğrultusunda Nazi yönetimiyle çeşitli düzeylerde ilişki kurduğunu göstermektedir. Bu ilişkiler, Filistin'e göçü teşvik etme ile oradaki Yahudi varlığını güçlendirme hedefleri doğrultusunda pragmatik bir nitelik taşımaktadır. Bununla birlikte, söz konusu temaların hareketin bütününe bağlayan tek bir irade tarafından yürütülmediğini, Haavara örneğinde görüldüğü üzere hareketin kendi içinde sert muhalefetle karşılaşabildiğini de ortaya koymaktadır.

Öne sürülen iddialar bazı Siyonist aktörlerin ulusal hedefleri uğruna kendi halkını ikinci plana attığını göstermektedir. Ancak kararların ölümcül sonuçlar üreten bir ortamda alınmış olması, aktörlerin bu sonuçları amaçladığı anlamına gelmemektedir. Buna rağmen Siyonist söylemin, antisemitizmi bir tehdit olmanın ötesinde ulusal bir projeye ivme kazandıran bir unsur olarak değerlendirdiği; dolayısıyla Yahudi karşıtlığını stratejik biçimde kullanabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede, Holokost'un Nazi katliamının yanında aynı zamanda Yahudi elitler arasında da siyasi ve ahlaki tercihlerin tartışma konusu edildiği çok katmanlı bir tarihsel olay olduğu vurgulanmalıdır.

Nazi ve Siyonistler arasındaki ilişkiler, Siyonist aktörlerin ulusal hedefleri kurtarma önceliğinin önüne koyduğunu ileri sürmektedir. Bu yorum, Ben-Gurion'un kurtarma önceliklerine

ilişkin tartışmalı ifadeleri ile Eichmann davasında açığa çıkan tanıklıklar desteklemektedir. Karşı yorum ise aynı olguları, direniş ile kaçış seçeneklerinin kapandığı bir ortamda hayat kurtarmaya dönük zorunlu müzakereler olarak okumaktadır. Bu okuma, İsrail Yüksek Mahkemesi'nin 1958 tarihli kararı, dönemin sansür ile güçsüzlük koşullarına ilişkin tanıklıklar ile Bauer'in müzakere tarihine ilişkin bütüncül değerlendirmesine dayanmaktadır. Karşı yorumun dayandığı tarihsel sınırlılıklar, Müttefiklerin kurtarmayı öncelik saymayan politikaları ile Nazi yönetiminin imha kararlılığında somutlaşmaktadır.

Siyonist hareketin Holokost sürecindeki rolü, hem siyasi stratejiler hem de etik sorumluluklar bakımından yeniden ele alınmayı gerektirmektedir. Bu dönemde Siyonist liderlerin benimsediği politik çizgi, özellikle Filistin'de bir Yahudi devleti kurma hedefi doğrultusunda, demografik üstünlük arayışı ve bu doğrultudaki göç politikaları çerçevesinde değerlendirilmelidir. Holokost'un yarattığı insani felaketin, Filistin'e Yahudi göçünü meşrulaştıran bir zemin olarak kullanılması, Siyonist hareketin tarihsel pozisyonunu tartışmalı kılmaktadır. Bu bağlamda yapılan analizler, Siyonizmin modern Yahudi tarihinde üstlendiği rolü ve taşıdığı ahlaki yükümlülükleri sorgulayan daha kapsamlı tartışmalar için önemli bir zemin oluşturmaktadır.

Son olarak bu çalışmanın katkısı, soykırım koşullarında ortaya çıkan ahlaki ikilemlerin, seçici kurtarma politikalarının, ulusal hedefler ile göç stratejileri arasındaki gerilimin, sınırlı siyasi hareket kapasitesinin bir arada düşünülmesini sağlayan kavramsal bir çerçeve sunmasında aranmalıdır. Bu tarihsel deneyimin günümüz siyasetinde, özellikle Filistin meselesi bağlamında nasıl bir referans çerçevesine dönüştürüldüğü sorusu, makalenin literatür üzerinden işaret ettiği araçsallaştırma eleştirileriyle birlikte ayrı ve sistematik bir araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Zira Siyonist hareketin, kendi hedefleri uğruna Almanya'daki Yahudileri dahi dikkate almayan araçsalcı mantığı, bugün Filistin ve Gazze'de gerçekleştirilen soykırımcı uygulamalarla açıkça görünür hâle gelmiştir. Bu çerçevede Siyonizmin, "arz-ı mev'ud" hedefine ulaşmak için her türlü insanî ve ahlâkî sınırı nasıl aştığı, tarihsel süreklilik içerisinde somut olarak ortaya konmuştur.

References

- Ağdemir, A. M. (2015). Ariel Sharon: Barıştan mı, yoksa savaştan mı yanaydı? *Turkish Studies*, 10(1), 9–22. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8506>
- Altınsoy, Z. D. (2025). Siyasal teoloji ve güvenlik doktrini: İsrail’de dinsel söylemin *securitization* üzerindeki etkisi. *Turkish Studies - Comparative Religious Studies*, 20(2), 263–320. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.89385>
- Arendt, H. (2016). *Kötülüğün sıradanlığı: Eichmann Kudüs’te* (Ö. Çelik, Çev.). Metis Yayınları.
- Armaoğlu, F. (2007). *20. yüzyıl siyasi tarihi: 1914–1990*. Alkım Yayınları.
- Armaoğlu, F. (2017). *Filistin meselesi ve Arap-İsrail savaşları (1948-1988)*. Kronik Yayınları.
- Arslan, A. (2006). *Avrupa’dan Türkiye’ye ikinci Yahudi göçü*. Truva Yayınları.
- Aytürk, İ. (2022). Haritaya geri dönerken: İsrail dış politikasına yön veren parametreler ve temel hedefler. M. B. Altunışık (Ed.), *Ortadoğu ve dış politika* (s. 219). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bahar, H. (2024). Çağdaş Filistin şiirinde bir metafor olarak anahtar. *Turkish Studies - Language and Literature*, 19(Ö1), 19–30. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.78432>
- Batmaz, Ş. (2008). Illegal Jewish-immigration policy in Palestine (periods of 1st and 2nd constitutional monarchy). *Turkish Studies*, 3(7), 219–229. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.266>
- Bauer, Y. (1994). *Jews for sale? Nazi-Jewish negotiations, 1933-1945*. Yale University Press.
- Bayraktar Ör, Ç. (2020). Dreyfus davası. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 10(2), 142–156.
- Black, E. (2016). *Nazi bağlantısı: Hitler’in Yahudi soykırımında Amerikan parmağı* (Çev. M. Karlıdağ). Kitap Kurdu Yayınları.
- Ben-Gurion, D. (1970). *Memoirs* (T. R. Bransten, Haz.). The World Publishing Company.
- Ben-Gurion, D. (1972). *Israel: A personal history*. Funk & Wagnalls; Sabra Books.
- Brenner, L. (2008). *Şebeke: Siyonistlerin Nazilerle iş birliğini gösteren 51 belge* (M. Aşık & D. Metin, Çev.). Profil Yayıncılık.
- Çakı, C. (2019). Antisemitist mitlerin inşasında Nazi propagandasının rolü. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 1-17.
- Çehreli, A. S. (2023). Holokost kavramı ve tarihi. O. Karaoğlu & N. Elhan (Ed.), *İsrail: Bir ülkenin akademik anatomisi* (ss. 166–171). İnkılâp Kitabevi.
- Demir, İ. (2025). Gazze-Filistin bağlamında uluslararası silahlı çatışmalar ve çocuk eğitim hakkı. *Turkish Studies*, 20(3), 851–897. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.87707>
- Demir, Ş. (2011). Dünden bugüne Türkiye’nin Suriye ve Ortadoğu politikası. *Turkish Studies*, 6(3), 691–713. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.2275>
- Demircan, B., & Bircan, U. (2025). Hakikat, adalet ve temsil: İsrail–Gazze çatışmasında şiddet ve masumiyetin etik söylemler üzerinden inşası. *Turkish Studies - Comparative Religious Studies*, 20(4), 2561–2607. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.94228>
- Eichler, W. (2023). Herzl's troubled dream: The origins of Zionism. *History Today*, 73(6). <https://www.historytoday.com/archive/feature/herzls-troubled-dream-origins-zionism>
- Erdem, M. D. (2025). *Yüzyıllık Soykırım (Filistin)*. Uzam Yayınları.

- Erkan, S. (2017). CIA günlük raporlarına göre İran'da Şah'ın devrilmesi. *Turkish Studies*, 12(13), 95–114. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.11610>
- Finkelstein, N. G. (2023). *Holokost endüstrisi: Yahudi acılarının istismarı* (U. U. Bulsun, Çev.). Kutadgu Yayınları.
- Friedlander, S. (2016). *Nazi Almanyası ve Yahudiler* (A. Selman, Çev.). İletişim Yayınları.
- Garaudy, R. (2014). *İlahi mesajlar toprağı: Filistin* (C. Aydın, Çev.). Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları.
- Garaudy, R. (2023). *Siyonizm dosyası* (N. Uzel, Çev.). Pınar Yayınlar.
- Guttstadt, C. (2012). *Türkiye, Yahudiler ve Holokost* (A. Dirim, Çev.). İletişim Yayınları.
- Günaydın, N. (2015). Yahudiler'den Filistinlilere uzanan “evsizlik” olgusu. *Turkish Studies*, 10(8), 1247–1258. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8305>
- Güngör, H. (2019). Türkiye ve Savaş Mülteci Kurulu'nun Balkan Yahudilerini kurtarma faaliyetleri. *Turkish Studies - History*, 14(4), 847–860. <https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.37879>
- Gürkan, S. L. (2013). Yahudilik. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Cilt 43). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Hasanoğlu, E. (2025). Dindar anti Siyonist Yahudiler ve argümanları. *Filistin Araştırmaları Dergisi* (Kudüs'te Kimlik ve Mekân özel sayısı), 259-278.
- Herzl, T. (2018). *Yahudi devleti* (H. İlhan, Çev.). Alter Yayınları.
- Hitler, A. (2016). *Kavgam* (Ç. Özkan, Çev.). Maviçatı Yayınları.
- İşler, A. (2024). *İşgal, sürgün ve katliamların gölgesinde Filistin'in asırlık mücadelesi*. Tezkire Yayınları.
- Jabotinsky, V. (1940). *The Jewish war front*. George Allen & Unwin.
- Jabotinsky, V. (1942). *The war and the Jew*. The Dial Press.
- Kızılcşeker, A. (2024). Kudüs veya Mescid-i Aksâ ile ilgili ayetlerin bağlamında verilen mesajlar doğrultusunda İsrail işgalinden kurtulmanın imkânı. *Turkish Studies - Comparative Religious Studies*, 19(2), 541–558. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.79048>
- Kurt, G., & Akgedik, Ü. (2024). Eleştirel söylem analizi bağlamında İsrail'in 2023 Gazze saldırısı: BBC ve Al Jazeera örneği. *Turkish Studies - Language and Literature*, 19(Ö1), 227–242. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.76805>
- Lewis, B. (1996). *İslam dünyasında Yahudiler* (B. S. Şener, Çev.). İmge Kitabevi.
- North, D. (2024). *Siyonizmin mantığı: Milliyetçi mitten Gazze soykırımına* (U. Ateşçi, Çev.). Mehring Yayıncılık.
- Pappe, I. (2018). *İsrail hakkında on mit* (S. E. Türközü, Çev.). Nika Yayınevi.
- Peres, S., & Landau, D. (2011). *Ben-Gurion: A political life*. Schocken Books.
- Rabkin, Y. M. (2014). *Yahudilerin Siyonizm karşıtlığı* (Ş. Tokel, Çev.). İletişim Yayınları.
- Roberts, J. M. (2022). *Avrupa tarihi* (F. Aytuna, Çev.). İnkılâp Kitabevi.
- Segev, T. (1993). *The seventh million: The Israelis and the Holocaust* (H. Watzman, Çev.). Hill and Wang.

- Sevinç, Hüseyin, Göz, Mert (2026). Settlement policies and the sovereignty regime in Palestine: Demographic engineering, settler colonialism, and spatial politics. *Journal of Humanity, Peace and Justice*, 3(1), 57-78. <https://doi.org/10.26650/hupej.2026.3.1.1404226>.
- Shahak, I. (2004). *Yahudi tarihi, Yahudi dini: Üç bin yılın yükü* (A. E. Daç, Çev.). Anka Yayınları.
- Shirer, W. (1968). *Nazi imparatorluğu: Doğuşu, yükselişi ve çöküşü* (Cilt II). Ağaoğlu Yayınevi.
- Tekay Baysan, G. (2002). Dreyfus davası: Gerçek ve adalet savaşçısı Zola. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 181–195.
- United States Holocaust Memorial Museum. (2025, May 16). Antisemitism. *Holocaust Encyclopedia*. <https://encyclopedia.ushmm.org/content/tr/article/antisemitism>
- Varol, A. (2023). *Filistin hakkında yanılgılar*. Nida Yayınları.
- Yad Vashem. (2025, May 16). *The Holocaust*. <https://www.yadvashem.org>
- Yakut, E. (2017). Uluslararası sistemin yeniden şekillendirilmesi (1919-1929). Ç. Erhan & E. Yakut (Ed.), *Siyasi tarih I* (ss. 198-224). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

ETHICAL DECLARATIONS**Research and Publication Ethics**

The author(s) declare that this manuscript is an original work prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The manuscript has not been previously published and is not currently under consideration for publication elsewhere. All sources used in the preparation of this study have been properly cited and referenced. The author(s) confirm that the work contains no plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data. The research findings are presented honestly and transparently in accordance with the principles of academic integrity.

Author Contributions

All authors have significantly contributed to the conception, design, analysis, and preparation of the manuscript. All authors have read and approved the final version of the manuscript and agree to its submission and publication.

Conflict of Interest

The author(s) declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author(s). Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author(s).

Copyright and Permissions

The author(s) confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

All authors confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Yazar(lar), bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan eder. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıf lanmıştır. Yazar(lar), çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipölasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan eder.

Yazar Katkısı

Tüm yazarlar çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin hazırlanmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuyup onaylamış ve yayımlanmasını kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmış olabilir. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri yazar(lar) tarafından dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk yazar(lar)a aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Yazar(lar), telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan eder.

Yazar Onayı

Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuduklarını, onayladıklarını ve yayımlanmasını kabul ettiklerini beyan eder.

Authors' Contribution Statement / Yazarların Katkı Oranı Beyanı

The researchers' contribution statement is as follows / Araştırmacıların katkı oranı beyanı şu şekildedir:

First author / 1. Yazar %50,

Second author / 2. Yazar %50.